

T. C.

**İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans**

**DEĞER BİLİNÇLENDİRME YAKLAŞIMINA DAYALI
POZİTİF PSİKOLOJİ UYGULAMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYSUN AKGÜL

165101130

Danışman: PROF. DR. HASAN BACANLI

İstanbul, 2019

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans

DEĞER BİLİNÇLENDİRME YAKLAŞIMINA DAYALI

POZİTİF PSİKOLOJİ UYGULAMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYSUN AKGÜL

KABUL VE ONAY

Aysun Akgül tarafından hazırlanan ‘‘Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması’’ başlıklı bu çalışma, Savunma Sınavı tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Psikoloji Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Hasan Bacanlı

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Ferahim Yeşilyurt

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Gizem Ateş

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Cüneyt DİRİCAN

Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “DEĞER BİLİNÇLENDİRME YAKLAŞIMINA DAYALI POZİTİF PSİKOLOJİ UYGULAMASI” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27/09/2019

Aysun AKGÜL

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

27/09/2019

Aysun AKGÜL

ÖZET

DEĞER BİLİNÇLENDİRME YAKLAŞIMINA DAYALI POZİTİF PSİKOLOJİ UYGULAMASI

Aysun AKGÜL

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hasan BACANLI

Ağustos, 2019 – 174 sayfa

Bu çalışmanın amacı orta öğretim (lise) öğrencileri düzeyinde, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının öğrencilerin bilişsel farkındalıklarına etkisinin olup olmadığını tespit etmektir. Bununla birlikte elde edilen veriler ışığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının, eğitimde pozitif psikoloji alanında kullanılabilir olup olmadığını ortaya koymaktır. Erdemler ve erdemlere dayalı karakter güçleri bu çalışmanın temelini oluşturmuş ve 12 pozitif psikoloji kavramı üzerinden çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Araştırma Uşak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde orta ve alt düzey akademik başarıya sahip 11. Sınıftaki 10 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Eğitim süreci 10 hafta sürmüştür. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının lise öğrencilerinin bilişsel farkındalıklarına etkisini ortaya koymak için yapılan bu çalışmada “yarı deneysel” yöntem kullanılmıştır. Öğrencilerin çalışma öncesinde belirlenen kavramlarla ilgili sahip oldukları bilgi durumları ile çalışma sonrasında sahip oldukları bilgi durumları ön test ve son test uygulaması ile karşılaştırılmıştır. Veriler Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının pozitif psikoloji kavramlarıyla ilgili anlayış kazandırmada ve bilişsel farkındalık yaratmada etkili olduğu, bu alanda kullanılabilecek bir uygulama olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pozitif Psikoloji, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı, Karakter Güçleri, Karakter Güçleri ve Erdemlerin Sınıflandırılması

ABSTRACT

POSITIVE PSYCHOLOGY PRACTICE BASED ON VALUE AWARENESS APPROACH

Aysun AKGÜL

Master Thesis, Psychology Department

Supervisor: Prof. Dr. Hasan BACANLI

August, 2019 – 174 pages

The aim of this study is to determine whether positive psychology based on Value Consciousness Approach has effect on cognitive consciousness of students at secondary school (high school) level. However, in the light of the data obtained, it is aimed to determine whether the Positive Psychology Application Based on the Value Consciousness Approach can be used in the field of positive psychology in education. Character strengths based on virtues and virtues formed the basis of this study and studies were conducted on 12 positive psychology concepts. The research was carried out with 10 students in 11th grade with middle and lower academic achievement in Uşak Vocational and Technical Anatolian High School. The training process lasted 10 weeks. In this study, “quasi-experimental” method was used to reveal the effect of Positive Psychology Based on Value Consciousness Approach on the cognitive consciousness of high school students. The knowledge status of the students about the concepts determined before the study and after the study were compared with the pre-test and post-test application. The data were analyzed with Wilcoxon Signed Ranks Test and the findings were interpreted. As a result of the study, it was concluded that Positive Psychology Application Based on Value Consciousness Approach is effective in gaining understanding about positive psychology concepts and creating cognitive consciousness and it can be used in this field.

Key Words: Positive Psychology, Value Consciousness Approach, Character Strength, Character Strength and Classification of Virtues

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı lise öğrencileri düzeyinde, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının ve Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı tekniklerinin pozitif psikoloji kavramları açısından kullanılabilir olup olmadığını, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması ve Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı tekniklerinin öğrencilerin bu kavramları kazanmalarında etkili olup olmadığını tespit etmektir. Yapılan çalışmanın karakter güçlerini bireylere kazandırma ve bu süreç ile ilgili program oluşturmada alana katkı sağlayacağı, bu alandaki boşluğu doldurmaya yönelik örnek bir çalışma olacağı düşünülmektedir. 24 tane olan karakter güçlerinin 12 tanesinin kazandırılmasına yönelik oluşturulan programın etkililiği, kullanılan tekniklerin etkililiği ve kullanılan tekniklerin hangi kavramların kazanımında etkili olup hangilerinde etkili olmadığı konularında çalışılmıştır. Bu sebeplerle yapılan çalışmanın, alanda önemli bir kaynak olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda yapılan çalışma eğitim alanında olması sebebiyle öğretmenler açısından da dikkat çekici bir alandır. Uygulanan programın detaylı anlatımı ve çalışmanın içeriği bakımından öğretmenlere örnek kılavuz kitap olacağı, aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nın da desteklediği değerler eğitimi kapsamında öğrencilere kazandırılması hedeflenen pozitif psikoloji kavramları ve değerlerle ilgili yapılabilecek eğitim programlarının çeşitliliğiyle de ilgili örnek oluşturabileceği düşünülmektedir. Tez konusunun belirlenmesinden tezin son aşamasına gelene kadar üstün derecede bana sonsuz sabırla yol gösteren, yoğun iş temposu arasında çok değerli vakitlerini ayırarak destek ve yardımlarını esirgemeyen, akademik kariyerime başladığım günden beri tecrübe ve bilgileriyle bana ışık tutan, bu süreçte kahrımı çeken ve anlayışını benden hiç esirgemeyen, bana yeni ufuklar açan tez danışmanım saygıdeğer hocam Prof. Dr. Hasan BACANLI' ya teşekkür ederim. Gülüyüzleriyle birlikte tezimle ilgili olumlu ve yapıcı eleştirileriyle beni yönlendiren saygıdeğer hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Ferahim Yeşilyurt ve Dr. Öğr. Üyesi Gizem Ateş'e teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimimin başından sonuna kadar beni destekleyen, bana yol gösteren ve en önemlisi motivasyonlarını hiç esirgemeyen İstanbul ve Uşak'taki güzel kalpli arkadaşlarıma, çalıştığım kurumlardaki idarecilerim, öğretmen arkadaşlarım ve öğrencilerime teşekkür ederim. Ağabeyim ve beni bugünlere getiren, sıcak soğuk demeden çalışıp bizi okutan, biz okuyalım diye gecesini gündüzüne katıp aldığımız başarılarla gurur duyan, bize emeği, saygıyı

öğreten sevgili babacığım Recep Akgül'e sonsuz teşekkürler ediyorum. Bize okumayı, sevmeyi, seilmeyi, başarılı olmayı aşılaman, gayreti, azmi öğreten, elinden geldiği kadar bize yardımcı olmaya çalışan, güler yüzüyle hep yanımızda olan sevgili anneciğim Nurten Akgül'e sonsuz teşekkürler ediyorum. Akademik hayatımda manevi anlamda bana en çok desteği veren, sonsuz pozitif enerjisiyle seçtiğim tez konusunu bile etkileyen, güler yüzü ve samimiyetiyle beni hep destekleyen ve tez sürecinde sabrını hiç esirgemeyen yengeciğim Zeynep Akgül'e sonsuz teşekkürler ediyorum. Bana sadece tez sürecinde değil bütün hayatımda örnek olan, bana hep yol gösteren, bana en büyük sevgiyi veren, yazı yazmayı, kitap okumayı, kitap almayı, kütüphaneye gitmeyi, kitapları sevmeyi bana öğreten, asıl beni öğretmen olmaya yönlendiren hayatımın ilk öğretmeni sevgili ağabeyim İlker Akgül'e bana gösterdiği sabır, sevgi, anlayış, destek, motivasyon, kardeşlik duygularını öğrettiği ve tez sürecinde en büyük desteği verdiği için sonsuz teşekkürler ediyorum. Asıl teşekkür etmek istediğim son kişi ise evimizin neşesi, bitanecik yeğenim Elif Zeynep Akgül'e.. beni bu süreçte en çok sen güldürdüğün için, geceleri ders çalışırken bana eşlik ettiği için, benim her kitabımda kalemle iz bıraktığın için, bilgisayarımın her köşesinde parmak izlerini bıraktığın için, benim dağıttığım kitapları bana 'okku' diyerek getirdiğin için, bana ismimi o güzel sesinle söyleyip bana kocaman sarıldığın ve bana bütün gücümü verdiğin için en büyük teşekkürü Elif Zeynep Akgül'e ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER.....	I
TABLO LİSTESİ	VI

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Sayıtlar	10
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Kısaltmalar	10
1.7. Tanımlar	10
BÖLÜM II	12
KURAMSAL ÇERÇEVE	12

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Pozitif Psikoloji Nedir?	12
2.1.1. Eğitimde Pozitif Psikoloji/Pozitif Eğitim	17
2.1.2. Pozitif Eğitim Temelli Gerçekleştirilen Araştırmalar.....	19
2.2. Karakter Güçleri ve Erdemlerin Aksiyonda Değerler (AD) Sınıflaması	23
2.3. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı	24
2.3.1. Değer Nedir?	25
2.3.2. Değerler Eğitimi Nedir?	26
2.3.3. Dört Katlı Düşünme Modeli	29
2.3.4. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı Basamakları ve Uygulamaları	30
2.3.5. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Çalışmalar	36

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Araştırma Grubu	42
3.3. Çalışma Ortamı.....	42
3.4. İşlem (Program Geliştirilme Süreci)	42
3.5. Verilerin Toplanması	48
3.6. Verilerin Analizi	50

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Yaratıcılık kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?	51
4.1.1. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	51
4.1.2. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	52
4.1.3. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	53
4.1.4. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	54
4.1.5. Yaratıcılık kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	55
4.2. Merak kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?	56
4.2.1. Merak kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	56
4.2.2. Merak kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	57
4.2.3. Merak kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?.....	58
4.2.4. Merak kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	59
4.2.5. Merak kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	60
4.3. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?	61
4.3.1. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?.....	61
4.3.2. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	62
4.3.3. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	63
4.3.4. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?	64
4.3.5. Açık fikirlilik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	65
4.4. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	66
4.4.1. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?.....	66
4.4.2. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?.....	67
4.4.3. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	68
4.4.4. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?	69
4.4.5. Öğrenme sevgisi kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme.....	70
4.5. Cesaret kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	71
4.5.1. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	71

4.5.2. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	72
4.5.3. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	73
4.5.4. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	74
4.5.5. Cesaret kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	75
4.6. Azim kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	76
4.6.1. Azim kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	76
4.6.2. Azim kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	77
4.6.3. Azim kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?.....	78
4.6.4. Azim kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	79
4.6.5. Azim kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	80
4.7. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	81
4.7.1. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?.....	81
4.7.2. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?.....	82
4.7.3. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	83
4.7.4. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?	84
4.7.5. İncelik (nezaket) kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	85
4.8. Dürüstlük kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?	86
4.8.1. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	86
4.8.2. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?.....	87
4.8.3. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	88
4.8.4. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	89
4.8.5. Dürüstlük kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	90
4.9.Liderlik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	91
4.9.1. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	91
4.9.2. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	92
4.9.3. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	93
4.9.4. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	94

4.9.5. Liderlik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme	95
4.10. Affedicilik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	96
4.10.1. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?.....	96
4.10.2. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	97
4.10.3. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	98
4.10.4. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?	99
4.10.5. Affedicilik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme.....	100
4.11. Estetik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	101
4.11.1. Estetik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	101
4.11.2. Estetik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	102
4.11.3. Estetik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?	103
4.11.4. Estetik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	104
4.11.5. Estetik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme.....	105
4.12. Umut kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?.....	106
4.12.1. Umut kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?	106
4.12.2. Umut kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?	107
4.12.3. Umut kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?.....	108
4.12.4. Umut kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?.....	109
4.12.5. Umut kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme.....	110
4.13. Belirlenen Pozitif Psikoloji kavramlarının kazandırılması ile ilgili genel değerlendirme	111

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç	113
5.2. Öneriler	118
KAYNAKÇA	119
EK1: DEĞER BİLİNÇLENDİRME YAKLAŞIMINA DAYALI POZİTİF PSİKOLOJİ UYGULAMASI	129

KISALTMALAR LİSTESİ

DBYDPPU: Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması

TABLO LİSTESİ

Tablo No	Tablo İsim	Sayfa
2.1.	Karakter Güçleri ve Erdemlerin Aksiyonda Değerler Sınıflaması	23
3.1.	Araştırma Modeli Simgesel Görünümü	41
3.2.	Araştırma Verilerini Toplama Takvimi	48
4.1.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	52
4.2.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	53
4.3.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	54
4.4.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	55
4.5.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	57
4.6.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	58
4.7.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	59
4.8.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	60
4.9.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	62
4.10.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	63
4.11.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	64
4.12.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	65
4.13.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	67
4.14.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	68
4.15.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	69
4.16.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	70

4.17.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	72
4.18.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	73
4.19.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	74
4.20.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	75
4.21.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	77
4.22.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	78
4.23.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	79
4.24.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	80
4.25.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	82
4.26.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	83
4.27.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	84
4.28.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	85
4.29.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	87
4.30.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	88
4.31.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	89
4.32.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	90
4.33.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	92
4.34.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	93
4.35.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	94
4.36.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	95
4.37.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	97

4.38.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	98
4.39.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	99
4.40.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	100
4.41.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	102
4.42.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	103
4.43.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	104
4.44.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	105
4.45.	Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	107
4.46.	Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu	108
4.47.	Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	109
4.48.	Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	110
4.49.	DBYDPPU'da Yer Alan Tekniklerin Belirlenen Pozitif Psikoloji Kavramlarını Kazandırmada Etkililiği	111

EKLER LİSTESİ

EK-1: Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulama

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Son yıllarda yaşadığımız gelişmeler yaşamımızı fazlasıyla etkilemiştir. Bu gelişmelerin bizi etkileyen yönlerinden bir tanesi de eğitim alanıdır. Değişen şartlarla birlikte eğitimin gereksinimleri ve amacı da değişmiştir. Artık eğitimin ve eğitim kurumlarının amacı öğrenciyi yalnızca akademik açıdan başarılı kılmak değildir. Eğitimin amacı bireylerin daha mutlu, daha rahat bir hayata sahip olmalarını sağlamaktır (Seligman, Ernst, Gillham, Reivich ve Linkins, 2009). Okullar öğrencilerin yalnızca bilişsel becerilerini geliştirmekten sorumlu değil, aynı zamanda onların duyuşsal becerilerini de geliştirmekten sorumludur. Okullar, bireylerin tek yönlü değil çok yönlü bir şekilde gelişimlerini sağlamaya çalışmaktadır (Waters, 2011). Bu nedenle pozitif psikolojinin önemi her geçen gün artmaktadır (Terjesen, Jacofsky, Froh ve DiGiuseppe, 2004).

Pozitif psikoloji; kişilerin olumlu tecrübeler yaşamaları, olumlu özelliklerini fark edip geliştirmeleri ve süreğen sağlıklı bir ruh haline sahip olmaları için öznel iyi oluş düzeylerini artırıcı programlara önem veren bir alandır. Pozitif psikoloji, psikolojinin hayattaki zorluklarla başa çıkmaya yönelik algısından ziyade, kişilerin olumlu yönlerinin güçlendirilmesini amaçlamaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Pozitif psikoloji, kişinin mutlu olması ve kendini gerçekleştirme yolunda ilerleme göstermesi amacıyla yola çıkarak hayatın değerli olduğu temelini benimseyen bir bakış açısına sahiptir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Seligman, 2002).

Pozitif psikoloji kişilerin olumlu yaşantıları, olumlu özellikleri ve pozitif kurumlarla ilgili olmak üzere 3 alanda çalışma yapmaktadır. Pozitif psikoloji, insanı güçlendiren yönleri, karakter olarak ele almaktadır. Karakter, kişiliğin ahlaken değerli görünen yanını vurgularken, iyi karakter de geliştirilen olumlu özellikleri vurgulamaktadır (Park ve Peterson, 2009). Bu bağlamda pozitif psikolojiyle ilgili öğrencilere (bireylere) karakterlerini geliştirmeye yönelik karakter eğitimleri verilebilir.

Karakter eğitimi, kişilere hem insani değerleri kazandırmak hem de onların akademik açıdan başarılı olmalarını sağlamak için yapılan örtük olmayan uygulamaları içeren eğitimidir (Ekşi ve Katılmış, 2011).

Karakter eğitimi uygulanırken literatürde 3 temel yaklaşıma yer verilmiştir. Bunlar geleneksel temelli, bilişsel gelişim temelli ve ilgi temelli yaklaşımlardır. Geleneksel karakter eğitimi yaklaşımında belirlenen değerler doğrudan öğretilir, öğretmen rol- model olur, metin üzerinden değerler benimsetilmeye çalışılır, süreç içerisinde ödül ve ceza kullanılır. Bilişsel gelişim odaklı karakter eğitiminde ahlaki ikilem tartışmaları merkeze alınır ve bu tartışmalara öğrenciler katılır. Son olarak ilgi temelli karakter eğitiminde ise öğrenciler küçük sınıflarda ilgilerine uygun karakter eğitimi alırlar ve bu doğrultuda karşılıklı diyalog geliştirip değerleri tartışırlar (Ekşi ve Katılmış, 2011).

Yaşamın ilk yıllarında ana çizgileri belirlenen kişilik gençlik yıllarının sonuna doğru netleşip değişime kapalı hale gelirken, karakter değişkendir. Karakter sonradan kazanılan özelliklerle, alınan eğitimle, ailenin verdiği, okulun verdiği eğitimle değişip şekillenebilmektedir (Durmuş, 2011). Bu noktada karakter eğitimi için karakter güçlerinin önemi ön plana çıkmaktadır.

Peterson ve Seligman (2004), karakter için insanı güçlendiren altı erdem ve bu altı erdem başlığı altında yirmi dört karakter gücü olduğunu belirtmişlerdir. Psikoloji alanında erdemler, kişinin hem kendisi hem de içinde yaşadığı toplum için yararlı davranış ve fikirlere sahip olmasını destekleyen düşünceler olarak değerlendirilir. Bununla birlikte karakter de erdemlerin bazılarının birleşiminden oluşan yapı olarak değerlendirilir (McCullough ve Snyder, 2000).

Karakter güçleri kişinin duygu, düşünce ve davranışlarında gözlemlenen olumlu özellikleri ifade eder. Karakter güçleri kişiden kişiye farklılık gösterebilir ve bunlar ölçülebilirdir (Peterson ve Seligman, 2004). Karakter güçlerinin birleşiminden oluşan erdemler bilgelik, cesaret, adillik, insaniyet, ölçülülük ve aşkınlık olmak üzere 6 boyuttadır. Erdemlerin at boyutları olarak değerlendirilen karakter güçleri de yaratıcılık, merak, açık fikirlilik, öğrenme sevgisi, cesaret, azim, incelik (nezaket), dürüstlük, liderlik, affedicilik, estetik, umut, perspektif, otantiklik, şevk, sevgi, sosyal zekâ, takım çalışması, tevazu, sağduyu, öz düzenleme, minnet, espri anlayışı ve dindarlık olmak üzere 24 tanedir (Peterson ve Seligman, 2004). Literatürde bu

özellikler temelinde, gerek yetişkinler için gerekse çocuklar ve ergenler için karakter güçlendirme programları uygulanmaktadır (Park ve Peterson, 2009). Sonuç olarak öğrencilerin olumlu duygular yaşamalarına yardımcı olacak faktörleri ortaya çıkartmak hem eğitimsel amaçlara ulaşmayı kolaylaştıracaktır hem de onların kapasitelerini geliştirmelerinin birer aracı olacaktır (Eryılmaz, 2014). Karakter eğitimi uygulamaları da kişinin karakter güçleri kapsamında gelişimini destekleyici çalışmaları içermektedir. Genel olarak bakıldığında karakter eğitimi, programlarla öğrencilere temel değerlerin kazandırılması, değerlere karşı gereken hassasiyetin gösterilmesi ve öğrencideki duyarlılığın davranışa dönüştürülmesi aşamalarında destek olma amaçlıdır (Ekşi, 2003).

Pozitif psikolojinin eğitimde kullanılma amacı bireyin güçlü yönlerine odaklanmasıyla birlikte öğrencilerin hem kendi güçlü yönlerini keşfetmelerini hem de kendilerini bu yönde geliştirmelerini sağlamaya çalışmasıdır (Seligman vd, 2009). Eğitimde pozitif psikoloji uygulamalarının yapılması, bireylerin karakter güçlerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Pozitif psikoloji bireyin kendi potansiyelini ortaya koymasını temel almaktadır (Terjesen vd, 2004). Bu nedenle eğitimde pozitif psikolojinin yaygınlaşması için pozitif psikoloji temelli uygulamalara daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir (Tekinalp ve Terzi, 2015).

Gençlere eğitim konusunda yapacaklarımızın başında, onları toplumla iç içe olmalarını sağlayacak üst düzey bilişsel, duyuşsal ve sosyal yeteneklerle geliştirmemiz gelir (Waters, 2011). Pozitif psikoloji de bireylerin sahip oldukları karakter güçlerinin geliştirilmesi ve bireylerin erdemli olmalarının sağlanması için araştırmalar yapmaktadır (Compton ve Hoffman, 2013; Proctor, 2013). Bireyin bütünlüğü ve kendini gerçekleştirmesine yönelik etkinlikler eğitim ile gerçekleştirilmelidir. Çünkü eğitim, kişinin toplum içinde insanlaşma ve kendi içinde özgürleşme sürecidir (Aydın, Yılmaz ve Altinkurt, 2013).

Değerlerin öğretiminde herkesin sorumlu tutulmasının yanında asıl sorumluluğun okullarda değer öğretiminde olduğunu görülmektedir. Bu sorumluluğun ilk olarak değerlerin öğretilmesinden ziyade hangi değerlerin hangi yaklaşımlarla öğretilbileceği sorusunu temele aldığı ifade edilmektedir. Değerler eğitimi konusunda farklı yaklaşımların ortaya çıkması da bu aşamada ön planda tutulmuştur (Zengin, 2017).

Pozitif psikoloji bireylerin olumlu yönlerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Bahsedilen olumlu yönler ise kişinin karakter güçleridir. Karakter güçleri de erdemleri ve değerleri içermektedir. Karakter güçlerinin değerlerle örtüşmesi kapsamında yola çıkılarak okullarda hem öğrencilerin iyi yönlerini ortaya çıkaracak hem karakterlerini geliştirip erdemli bireyler olmalarını sağlayacak etkinliklerin ve uygulamaların yapılması önemli görülmektedir. Yapılan karakter eğitimi çalışmaları genellikle etkinlik odaklı olup başka alanlarda kullanılabilen teknikleri içermemektedir (Yıldırım, 2007; Katılmış, 2010; Köse 2015). Bu noktada hem değerler eğitiminde, hem psikoloji alanında, hem de sosyal farkındalık çalışmalarında etkililiği daha önce kanıtlanmış olan Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı (Bacanlı ve Akgül, 2015; Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2015; Akgül, İ. ve Bacanlı, 2015; Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül, 2016; Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2016; Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2016; Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül, 2017; Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2017) etkinlik temelli değil, teknik temelli bir yaklaşım olması sebebiyle, bu yaklaşımın pozitif psikoloji uygulamalarında kullanılabilir olup olmadığı araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı lise öğrencileri düzeyinde, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının ve Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı tekniklerinin pozitif psikoloji kavramları açısından kullanılabilir olup olmadığını, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması ve Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı tekniklerinin öğrencilerin bu kavramları kazanmalarında etkili olup olmadığını tespit etmektir. Bu amaca dayalı olarak şu sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır:

1. Yaratıcılık kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

1.1. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

1.2. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

1.3. *Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?*

1.4. *Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?*

2. *Merak kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?*

2.1. *Merak kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?*

2.2. *Merak kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?*

2.3. *Merak kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?*

2.4. *Merak kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?*

3. *Açık fikirlilik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?*

3.1. *Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?*

3.2. *Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?*

3.3. *Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?*

3.4. *Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?*

4. *Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?*

4.1. *Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?*

4.2. *Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?*

4.3. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

4.4. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

5. Cesaret kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

5.1. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

5.2. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

5.3. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

5.4. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

6. Azim kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

6.1. Azim kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

6.2. Azim kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

6.3. Azim kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

6.4. Azim kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

7. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

7.1. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

7.2. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

7.3. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

7.4. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

8. Dürüstlük kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

8.1. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

8.2. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

8.3. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

8.4. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

9. Liderlik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

9.1. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

9.2. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

9.3. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

9.4. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

10. Affedicilik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

10.1. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

10.2. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

10.3.Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

10.4.Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

11. Estetik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

11.1.Estetik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

11.2.Estetik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

11.3.Estetik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

11.4.Estetik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

12. Umut kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

12.1.Umut kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğı etkili midir?

12.2.Umut kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğı etkili midir?

12.3.Umut kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğı etkili midir?

12.4.Umut kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniğı etkili midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar, bu konuda yazılan makaleler bulunmaktadır. Alan araştırması yapıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı ile ilgili 4 tekniğın ya ayrı ayrı ele alındığı ya da birkaç basamaktaki tekniğın ele alındığı çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Ancak

tekniklerin tamamının denendiği, uygulandığı bir çalışma bulunmamaktadır. Yapılan alışma ilk defa Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm tekniklerini içermesi ve tekniklerin pozitif psikoloji kavramlarını kazandırmada etkililiği ölçmesi açısından önem arz etmektedir.

Pozitif psikoloji ile ilgili yapılan çalışmalar ve yazılan tezlere bakıldığında daha çok ilişkisel, neden sonuç ilişkisine dayalı, durum tespitine yönelik çalışmaların olduğu görülmüştür. Aynı zamanda alan olarak eğitim alanında daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu uygulama ile eğitim alanında kullanılabilcek örnek bir kılavuz oluşacağı ve karakter güçleri, öğrencilerin karakter gelişimi, değer ğretimi gibi konularda örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte pozitif psikoloji alanında Karakter Güçleri ile ilgili eğitim programı doğrultusunda yapılan çalışmaların da sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Karakter güçleri ile ilgili yapılan çalışmalar daha çok ilişkisel modele dayanan karakter güçleri ile başka bir boyut arasındaki ilişkiyi ölçmeye, durum tespiti yapmaya yönelik araştırmalardır. Yapılan çalışmanın karakter güçlerini bireylere kazandırma ve bu süreç ile ilgili program oluşurmada alana katkı sağlayacağı, bu alandaki boşluğu doldurmaya yönelik örnek bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

Karakter güçlerinin kazandırılmasına yönelik etkililiği incelenen programlarda karakter güçlerinin bir veya ikisine yönelik çalışmaların olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışmada 24 tane olan karakter güçlerinin 12 tanesinin kazandırılmasına yönelik oluşturulan programın etkililiği, kullanılan tekniklerin etkililiği ve kullanılan tekniklerin hangi kavramların kazanımında etkili olup hangilerinde etkili olmadığı konularında çalışılmıştır. Bu sebeplerle yapılan çalışmanın, alanda önemli bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan alışma eğitim alanında olması sebebiyle öğretmenler açısından da dikkat çekici bir alandadır. Uygulanan programın detaylı anlatımı ve çalışmanın içeriği bakımından öğretmenlere örnek kılavuz kitap olacağı, aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nın da desteklediği değerler eğitimi kapsamında öğrencilere kazandırılması hedeflenen pozitif psikoloji kavramları ve değerlerle ilgili yapılabilecek eğitim programlarının çeşitliliğiyle de ilgili örnek oluşturabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sayılılar

1. Bu çalışmada önceden hazırlanmış olan kavramlarla ilgili anlayışların, literatür taraması sonucunda elde edilmesine dayanılarak kabul edilebilir olduğu varsayılmıştır.
2. DBYDPPU içerisinde kullanılan 4 teknik için yapılan çalışmaların herkes için aynı şekilde anlaşıldığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 1- Pozitif psikoloji kavramlarını oluşturan Karakter Güçleri ve Erdemlerin Sınıflaması alanında yer alan 24 karakter güçlerinden 12 karakter güçleri (yaratıcılık, merak, açık fikirlilik, öğrenme sevgisi, cesaret, azim, dürüstlük, incelik, liderlik, affedicilik, estetik, umut) ile sınırlıdır.
- 2- Değer Bilinçlendirme Yaklaşımında yer alan Değer Analizi Basamağı için *Değer Karıncası Tekniğı*, Değer Sorgulama Basamağı için *Değer Belirleme Tekniğı*, Değer Öznelleştirme Basamağı için *Başkası Ne Yapar Tekniğı* ve Değer Konumlandırma Basamağı için *Değer Metresi Etkinliğı* ile sınırlıdır.

1.6. Kısaltmalar

DBYDPPU: Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması

1.7. Tanımlar

Pozitif Psikoloji:

Pozitif psikoloji bireylerin sahip oldukları güçlü yanları önemseyip bu güçlü yanları geliştirmeye odaklanan psikoloji alanıdır (Csikszentmihalyi, 2000).

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı:

Değerin bireyin davranışlarına yön vereceği düşüncesini temele alan, değerlerle/ kavramlarla ilgili etimolojik analize önem veren, düşünme eğitimini merkeze alan ve işbirlikli düşünmeyi önemseyen, sokratik sorgulamayı öngören bir yaklaşımdır (Bacanlı, 2017).

Karakter Güçleri:

Kişinin yaratıcılık, merak, açık fikirlilik, öğrenme sevgisi, cesaret, azim, incelik (nezaket), dürüstlük, liderlik (işbirliği), affedicilik, güzellik ve mükemmelliği takdir (estetik), umut gibi duygu, düşünce ve davranışla ifade ettiği olumlu özellikleri ifade eden psikolojik süreçlerdir (Kabakçı, 2013).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Pozitif Psikoloji Nedir?

Psikoloji İkinci Dünya Savaşına kadar üç temel alanda çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bunlar bireylerin psikolojik sorunlarını iyileştirmek, bireylerin hayatlarını iyi hale getirmek ve bireylerdeki ileri yetenekleri tanımlamaktır (Linley, 2009). İkinci Dünya Savaşının ardından ise psikoloji bireylerdeki sorunları çözmeye odaklanmıştır. Ancak bu yaklaşım bireylerdeki sorunlara odaklandığı için bireylerin olumlu yönlerini geliştirme noktasında yetersiz kalmıştır (Seligman, 2002). Psikolojideki olumsuz odaklanan geleneksel anlayışın insanı keşfetmede yeterli olmadığını dikkat çekmesi üzerine, olumluya odaklanmayı ön plana alan anlayışa pozitif psikoloji denmiştir. Kısacası pozitif psikoloji öncelikle kişinin güçlü yönleri ile ilgilenmektedir (Öncü ve Yağbasanlar, 2018).

İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar, literatürde bireylerin olumlu özelliklerini ortaya koymaya yönelik faaliyetler çok fazla yer almamasına rağmen, ismi farklı olsa da pozitif psikolojinin ilkeleri var olmuştur. Pozitif psikoloji literatür olarak yeni bir kavram olarak görünse de amaçları ve dayandığı görüşler bakımından yüzyıllar boyunca toplum içerisinde düşünürler tarafından önemsenmiştir (Taylor, 2001). Bu nedenle günümüzde insanlar pozitif psikoloji olarak ortaya konan yaklaşımın amaç ve hassasiyetlerini dikkate almışlardır (Linley, 2009). Psikoloji alanı, yıllarca sadece zihinsel hastalıkların tedavisiyle ilgilenirken, son yıllarda tedaviden çok kişinin psikolojisinin güçlendirilmesi, dayanıklılığının artırılması ve sonuç olarak rahatsızlıkların ortaya çıkmadan engellenmesi gibi alanlarda uygulamalar yapmaya başlamıştır. Bu düşünce doğrultusunda yapılan çalışmalar, kişilerin duygu durumlarında oluşacak temel hastalıkların çoğuna etki ederek, hastalıkların başlamadan önlenebileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Pozitif psikoloji, insan psikolojisinin olumsuz yönlerinden ziyade olumlu yönleriyle ilgilenir. Pozitif psikoloji yaşam kalitesini geliştirmeyi, hayatın kısır ve anlamsız olduğu düşüncesinin ortaya çıkardığı problemleri önleyebilmeyi vaat eden olumlu öznel tecrübe, olumlu kişisel özellikler ve olumlu kurumların bilimi olarak

tanımlanabilir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Geleneksel anlayışın bireylerin psikolojik olarak sağlıklı olmaları ve sahip oldukları potansiyelleri ortaya çıkarmaları noktalarında yetersiz kalması, yeni bir anlayışın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu anlayış ise pozitif psikolojidir (Seligman, 2000). Martin Seligman tarafından Amerikan Psikoloji Derneği (APA) başkanlığı sırasında, 1998 yılında başlatılan pozitif psikoloji akımı, psikoloji alanını, karakteri meydana getiren karakter güçleri ve erdemleri merkeze alacak şekilde yeniden dengelemeyi ve pozitif yönde önlemler ile birlikte bireylerin hayatlarını iyileştirmeyi amaçlamıştır (Power, Nuzzi, Narvaez, Lapsley ve Hunt, 2008).

Pozitif psikoloji akımının öncüsü olarak kabul edilen Amerikan Psikoloji Derneği (APA) başkanı Seligman, psikolojiyle ilgilenen birçok psikolog gibi araştırma konusu olarak insanların zayıf yönleri ve problemlerini seçmiştir. Onun öğrenilmiş çaresizlik kavramıyla ilgili yaptığı çalışmalar çok önemli sonuçlar doğurmuştur. İlk olarak hayvanlar üzerinde, daha sonra da insanlar üzerinde yapılan deneylerin sonuçlarına bakıldığında, öğrenilmiş çaresizliğin tüm canlılar için geçerli bir özellik olduğu görülmüştür. İnsanlar üzerinde öğrenilmiş çaresizlikle ilgili yapılan deneylere devam eden Seligman, öğrenilmiş çaresizliği olumsuz bir durumun davranışlarla kontrol edilemeyeceğine yönelik inancın, o durumu değiştirmek için gereken çabanın gösterilmesini engellemesi ve durumu değiştirmekle ilgili çabanın gösterilememesi olarak tanımlamıştır (Abramson ve Seligman, 1978). Bu sonuçlar kişilerin özgüvenlerinin ve olumlu beklentilerinin olması ve istedikleri hedeflere ulaşmaları için farklı yollar bulabilmeleri konusunda onlara yol göstericidir. Seligman ve arkadaşlarının da işte bu yönde çalışmalarını yoğunlaştırmaları pozitif psikoloji akımını doğurmuştur (Luthans ve Youssef, 2004).

Seligman'ın psikolojinin olumlu yönlere yaptığı vurgu, aslında Seligman'dan önce A. Maslow ve C. Roger gibi hümanist psikologların da ilgilendiği konulardan biri olmuştur. Sonuç itibarıyla pozitif psikoloji fikrinin yeni ve orijinal bir düşünce, alan olmadığı Seligman tarafından da kabul edilmiştir. Bu konuda Seligman bu alanın aslında birçok psikoloğun ilgisini çektiğini, ancak deneysel araştırmaların yetersizliğinin alanın bilinirliğine olumsuz etki yaptığını ifade etmiştir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

Pozitif psikoloji, 1971’de Maslow’un ortaya koyduğu hümanistik insancıl yaklaşımla benzerlikler taşısa da, farklılık gösterdiği yönler bulunmaktadır. Hümanist psikolojide nitel metotlarla insanı inceleyen fenomenolojik yaklaşım temel alınmaktadır. Pozitif psikolojide ise, nicel metotlarla insanı inceleyen bilimsel yaklaşım temel alınmaktadır. Pozitif psikoloji, ayrıca ilgilendiği konu bakımından da hümanist psikolojiden ayrılır. Sağlık, din, etik, maneviyat gibi konular pozitif psikolojinin çalışma alanına girerken, hümanist yaklaşımda bu alanlarda çalışılmamıştır. (Linley, Joseph, Harrington ve Wood, 2006).

Hümanist psikologlar psikanalizcilerin bilincin önemini geri plana alıp bilinçaltını ön plana alan düşüncelerine karşı çıkmış ve onların yalnızca hasta’larla ilgilenmelerine eleştiride bulunmuşlardır. Buna benzer şekilde davranışçıların sadece gözlemlenebilir davranışları dikkate almalarını ve bilinci göz ardı etmelerini de eleştirmişlerdir. Hümanist psikologlar “psikologlar yalnızca ruhsal hastalıklarla ilgilenirlerse, ruhsal sağlık ve pozitif insanla ilgili nasıl yeni bir şeyler bulup ilereleyebilirler?” sorusundan yola çıkarak bilinçle ilgili yapılan çalışmaların yenilenmesine, çalışmalarda psikolojik olarak sağlıklı insanların daha iyi ilişkiler kurmalarını, kendilerini geliştirmelerini ve yaratıcı potansiyellerini ortaya çıkarmalarını amaçlayan çalışmaların yapılmasına yol açmışlardır (Schultz ve Schultz, 2002).

Bireysel psikoloji akımının öncüsü A. Adler, psikolojinin kişileri ruhsal yönden daha sağlıklı hale getirmesini, kişinin hem kendisiyle hem de toplumla uzlaşmasını sağlamasını, bununla birlikte kişinin günlük hayattaki problemlerine pozitif yönde çözüm bulmasına yardımcı olması gerektiğini vurgulamaktadır (Adler, 2013).

Pozitif psikoloji kişilerin yaşamlarında mutlu olmalarını ve hayatlarından keyif almalarını amaçlamaktadır. Bunun için bireylerin olumlu ve güzel durumlara odaklanmalarını sağlamaya çalışır. Kişilerin güzel durumlara odaklanmasını sağlamak için de kendine uygun bilimsel metotlar geliştirmiştir (Demir, 2011). Pozitif psikoloji bireylerin iyi olmasını merkeze alan bilimsel bir alandır. Pozitif psikolojide bireylerin psikolojik hallerinin, onların içinde buldukları durumdan şikâyet etmemeleriyle değil var olan durumlarından daha iyisini istemeleri ile daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir (Bannink, 2017). Pozitif psikoloji zihinsel hastalıkları tedavi etme

gibi psikolojinin olumsuz yönlerine odaklanan tekniklerden ziyade, insan zekasının ve yeteneklerinin geliştirilmesi, yaşamın daha istenilir hale getirilmesi gibi psikolojinin olumlu yönlerine odaklanan tekniklerle ilgilenmektedir(Compton, 2005).

Pozitif psikoloji bireylerin sahip oldukları olumlu özellikleri ve değerleriyle ilgili bilimsel çalışmaları içerir (Sheldon ve King, 2001). Pozitif psikoloji bireylerin mutlu ve huzurlu olabileceği bir hayatın nasıl olabileceğine dair gerçekleştirilecek olan çalışmaları kapsar (Seligman, 2002)

Pozitif psikolojinin önemli hale gelmesindeki önemli sebeplerden birisi de bireylerin kendilerini daha mutlu hissetmeleridir (Güngör, 2017). Pozitif psikoloji bireylerin mutlu ve iyi olmalarına, bireylerin olumlu özellikleri ve bu özelliklere uygun faaliyetler geliştirmelerine ve bireylerin birbirleri arasında anlamlı, olumlu yönde ilişkiler kurmalarına yönelik çalışmalara yol açmıştır (Lopez ve Snyder, 2009; Carr, 2016) Bu sebeple pozitif psikolojinin bireyin ve toplumun gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. (Gable ve Haidt, 2009).

Pozitif psikolojinin kavramsallaşması için Pozitif Psikoloji Enstitüsü kurulmuş, Pozitif Psikoloji Kongreleri düzenlenmiş, Pozitif Psikoloji Merkezi kurulmuş, pozitif psikoloji ile ilgili kitaplar yazılmış, pozitif psikoloji ile ilgili dergi çıkarılmış ve master programları düzenlenmiştir (Seligman, 1999; Linley, Joseph, Harrington ve Wood, 2006). Yapılan çalışmalara bakıldığında yeni bir yaklaşım olmasına rağmen pozitif psikolojinin kısa zamanda hızlı bir etki yarattığı düşünülmektedir. Türkiye’de de kendine hızlı bir gelişim alanı bulan pozitif psikoloji ile ilgili ilk olarak 2016 yılında 1. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi, 2017 yılında 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi ve 2019 yılında da 3. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi düzenlenmiştir. Pozitif Psikoloji Enstitüsü kurulmuştur. Birçok kitap yazılmış ve çevirisi yapılmıştır.

Pozitif psikolojinin olumlu yönleriyle ilgilenen, yaklaşımı olumlu yönde değerlendiren anlayışlar olduğu gibi, bunların dışında farklı bir pencereden yapılan değerlendirmeler de bulunmaktadır.

Pozitif psikolojinin olumlu yönleri göz ardı edilmeden olumsuz yönleriyle de ilgili değerlendirilme yapılmıştır. Bu değerlendirme 3 ana başlık halinde değerlendirilmiştir. Bunlardan birincisi, pozitif psikolojinin olumlu tutumunun olumsuz yan etkileri, ikincisi sağlık konusunda bilimsel olmayan çözüm yolları ve

olumsuzluklarla ilgili düşüncelerine gelen eleştirilere verdikleri tepkiler, üçüncüsü de olumlu anlam bulmada yol göstermesi için William James'in bilgelğine hitap etmesidir (Held, 2004).

Pozitif psikolojinin sadece olumlu yönlerle ilgilenmesine karşılık, bir şeyin tek taraflı düşünülmemesi gerekir. İnsan psikolojisi incelenirken sadece olumsuz durumları önlemeye veya bunları görmezden gelip sadece olumlu yönlere odaklanan bir yöntemden ziyade olumlu ve olumsuzun birbirleriyle nasıl ilişki kurulabileceğine odaklanan bir yöntemin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Öyle ki, bazı felsefi bakış açılarına göre de olumlu ve olumsuzun birbirlerine bağlı olduğu tanımlarını görebiliriz. Olumlu olan her şeyin iyi olduğunu varsayma düşüncesi yerine olumlu şeylerin ne zaman iyi şeylerle ne zaman kötü şeylerle ilişkilendirildiğini anlamak daha doğru bir düşünce şekli olur (Aspinwall ve Staudinger, 2003).

Pozitif psikoloji her sıkıntıda güven duyulması ve sabırlı olunması yönünde kişiyi teşvik eder. Kısacası karamsarları iyimserlere dönüştürmeye çalışır. Ama yaşamda bazen önemli olan başka bir şey de şüphe etmek ve vazgeçmek olabilir (Carver ve Scheier, 2003).

Olumlu duyguların sağlık sonuçlarını etkilediği bilindiği gibi, olumsuz duyguların da sağlık sonuçlarını etkilediği bilinmektedir. Benzer şekilde insan zihninde olumlu duygular sahip olunması gereken, olumsuz duygular da kaçınılması gereken duygular olarak anlamlandırılabilir. Bununla birlikte dikkati çeken bir konu da olumsuz duyguların kişilerin stres anında ya da travmatik bir olayda bununla baş edebilmelerine yardımcı olmasıdır. Pozitif psikoloji bu durumlarda sadece olumlu duygulara odaklanılması gerektiğini söylerken, bu bakış açısı sadece olumlu duygulara odaklanmanın da yetersiz kalabileceğini düşündürmektedir (Lucas, Diener ve Larsen, 2003).

Genel olarak bakıldığında pozitif psikolojiyle ilgili olumsuz eleştirilerin yapılmasının yanında, pozitif psikolojinin alana yaptığı katkıların dikkat çekici olduğu görülmektedir.

2.1.1. Eğitimde Pozitif Psikoloji/Pozitif Eğitim

Pozitif psikolojinin öngördüğü erdemler öznel, bireysel ve grup düzeyi olmak üzere üç grupta ele alınabilir. Öznel anlamda pozitif psikoloji geçmişte ve anda mutlu ve umutlu olma, bireysel anlamda pozitif psikoloji duyarlı ve bilge olma, grup düzeyinde pozitif psikoloji ise sorumlu ve hoşgörülü olma gibi kavramları içermektedir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Eğitimde gerçekleşen pozitif psikoloji uygulama ve etkinlikleri, pozitif psikolojinin bir alanı olarak literatüre girmiştir (Erginer Tekinalp ve Işık Terzi, 2015). Geleneksel eğitim anlayışında bireyin mutluluğunun” göz ardı edildiği, pozitif psikolojinin ise bu olumsuz durumu düzenlemek için bireylerin mutlu olmasını da amaçlayan faaliyetleri ön plana alan bir uygulama alanı olduğu görülmektedir (Seligman, Ernst, Gillham, Reivich ve Linkins, 2009). Pozitif psikoloji, bireyleri sadece akademik bakımdan değerlendirmek ve onları o yönde geliştirmek yerine, bireylerin olumlu yönlerini de ortaya koyarak okul ortamında daha mutlu olmaları amacını ön planda tutmaktadır. Bunun için pozitif eğitimde bireyin eksik olan tarafına değil olumlu olan tarafına odaklanan faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu da pozitif eğitimin, bireylerin akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağlayabileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır (Fredrickson ve Branigan, 2005).

Pozitif psikoloji bireylere psikolojik danışma alanında katkı sağlamıştır. Bununla birlikte eğitim alanında da gelişme göstermeye devam etmiştir (Kristjansson, 2012). Okulun ve eğitimin temel amacı, bireyleri topluma kazandırmaktır. Pozitif eğitimi destekleyenler okulların, mutluluğu merkeze alan ve öğrencilerin sadece akademik becerilerine odaklanmayan eğitim kurumları olmaları gerektiğini düşünmektedirler. Bunun için sadece akademik becerilerin eğitimi değil, bireyi birey yapan kavramların yani erdem ve değerlerin de öğrencilere benimsetilmesi konusunda eğitim verilmesi gerekmektedir. Bir çocuk okulda hem akademik bakımdan gelişim göstermeye çalışırken hem de duyuşsal yani karakter bakımından kendini geliştirmelidir. Böylece bir çocuk hayata daha iyi hazırlanacaktır (Brighouse, 2006; Tekinalp ve Terzi, 2015).

Pozitif psikolojinin temele alındığı okulların artırılmasının öğrenci için faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda pozitif eğitim, okulları eğitimde olumlu duygu ve tutumları temele alan ve öğrencilerde olumlu duyguları ortaya çıkaran

kurumlar olarak gören bir uygulama modelidir (Kristjansson, 2012). Eğitimde pozitif psikolojinin okullarda uygulanabilir olması için eğitim kurumlarının kendilerini sadece öğretim kurumları olarak görmemeleri, asıl olarak öğrencilerin olumlu taraflarına odaklanan ve pozitif psikoloji uygulamaları ve eğitimlerini temel alan bir yaklaşıma sahip olmalarının daha doğru olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda pozitif psikoloji temelli eğitim uygulamalarının okullarda uygulanması ve uygulama sıklığının artmasının faydalı olacağı öngörülmektedir (Tekinalp ve Terzi, 2015). Pozitif eğitime karşı olumlu yönde yapılan eleştiriler, pozitif psikolojiyi temele alan eğitim kurumlarının öğrencilerin daha iyi öğrenmelerini sağlayacağı yönündedir. Çünkü okulda mutlu olan çocuğun okula, derslere karşı daha olumlu duygular geliştireceği ve daha kolay şekilde öğrenmeye eğilimli olacağı düşünülmektedir (Knoop, 2011). Yani bir öğrencinin olumlu duygular geliştirdiği bir ortamda kendini daha rahat ifade etmesi ve kendini daha fazla geliştirmek istemesi beklenmektedir.

Olumlu psikoloji görüşünü temel alan pozitif eğitim hem geleneksel becerilere hem de mutluluğa yönelik eğitimidir (Seligman vd., 2009). Pozitif eğitimin tanımı olarak öğrencilerin ve diğer okul çalışanlarının mutluluğu ve gelişimi üzerine çalışan bir eğitim olması da önerilebilir (Abushaheen, 2015).

Pozitif psikolojide, bireylerdeki olumsuz faktörleri azaltmaya çalışan araştırma ve uygulamaların bireylerin karakter gelişimi, anlam ve erdem üzerine yaptığı vurgu, 21. yüzyıl okullarında öğrenci öğreniminin nitelikleri ile güçlü bir uyum içindedir (Waters, 2011). Pozitif psikoloji temelli eğitimleri dikkate alan okulların akademik olarak da başarılarının artıracığından dolayı, pozitif psikolojiyi daha çok benimsemeleri beklenmektedir (Blad, 2014). Buna göre aşağıdaki pozitif eğitim özelliklerini benimseyen okul ortamlarında akademik başarının daha fazla olacağı ve öğrencilerin kişilik gelişimleri olumlu yönde etkileneceği düşünülmektedir (Knoop, 2011);

Öğretmenlerin kendilerinin, olumlu duygular ve öğrenme konusunda öğrencilere rol model olabildikleri,

Öğrencinin sahip olduğu hem güçlü hem de olumlu taraflarının ön plana alındığı,

Hem fiziksel hem de psikolojik olarak sağlıklı öğrencilerin var olduğu,

Yaratıcılığın benimsendiği ve desteklendiği,
Öğrenmenin telkin ile değil öğrencilerin keşfetmesiyle oluşturulduğu,
Eğitimde dışsal motivasyondan daha çok içsel motivasyona önem verildiği,
Öğrencinin kendini tanımlayabildiği ve kendi içinde bulunduğu durumu rahatlıkla anlatabildiği,
Bireysel öğrenme modelinin önemsendiği ve uygulandığı,
Öğrenme ortamının olabildiğince zenginleştirilmiş olduğu,
Hem kendi gelecekleri hem de içinde bulunduğu toplumun geleceği hakkında pozitif duygular benimseyip iyimser olabilen öğrencilerin olduğu,
Olumlu kavram, değer ve erdemlerin benimsenip desteklendiği,
Otokontrolünü sağlayabilen öğrencilerin bulunduğu,
Öğrencilerin kendilerini keşfetmelerinin sağlandığı ve var olan becerilerinin geliştirilmesinin desteklendiği,
Öğrencilerin önemsendiği ve değer gördüğü,
Tüm okuldaki öğrencilerin birbirlerinden sorumlu olduğu ve birbirlerine bağlı oldukları

Eğitim alanında yapılacak olan her pozitif psikoloji uygulaması alana katkı sağlamakla birlikte öğrencilerin hem mutlu oldukları hem de başarılı oldukları öğrenme ortamlarını da oluşturacaktır.

2.1.2. Pozitif Eğitim Temelli Gerçekleştirilen Araştırmalar

Pozitif psikoloji ve pozitif eğitimle ilgili çok sayıda eğitim, çalışma ve araştırma yapılmaktadır. Yapılan araştırmalar daha çok ilişkisel araştırmalardır. Daha çok öznel iyi oluş, pozitif psikolojik sermaye ile farklı değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırıldığı çalışmalar varken, pozitif psikoloji kavramlarını kazandırma konusunda yapılan çalışmaların daha kısıtlı olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmaların pozitif eğitim uygulamaları ile ilgili olanlarından bazıları aşağıda verilmiştir.

Ilgaz (2018) yaptığı çalışmada Pozitif Psikoloji Uygulamaları Eğitiminin öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye ve öznel iyi oluş düzeylerine olan etkisini araştırmıştır. Çalışmaya 25 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin hem psikolojik sermaye hem de öznel iyi oluş düzeylerini olumlu yönde artırmak için 15 saatlik bir Pozitif Psikoloji Uygulamaları Eğitimi hazırlanmıştır. Araştırma, iki okulda haftada 3'er saat olmak üzere toplamda 5 haftada tamamlanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen sonuçlara göre gerçekleştirilen Pozitif Psikoloji Uygulamaları Eğitiminin öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerini olumlu yönde etkilediği, ancak pozitif psikoloji sermayeleri üzerinde herhangi bir etki yaratmadığı görülmüştür.

Günaydın (2017) gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerine bir dönem boyunca haftada üç saat olarak verilen Pozitif Psikoloji dersinin öğrencilerin hem sosyal zekâ düzeyleri hem de kişisel farkındalık düzeyleri üzerinde olumlu yönde etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırma, 18-32 yaş arası 249 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çalışma sonucunda üniversite öğrencilerine uygulanan Pozitif Psikoloji eğitiminin öğrencilerin sosyal zekalarını olumlu yönde etkilediği ancak kişisel farkındalıkları üzerinde herhangi bir etki yaratmadığı ortaya çıkmıştır.

Ekşi (2017) gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerine bir dönem boyunca haftada üç saat verilen Pozitif Psikoloji dersinin öğrencilerin duygularını ifade edebilme düzeyleri ile mutluluk düzeyleri üstünde etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırmaya 18-32 yaş arasında 249 birey katılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilere uygulanan Pozitif Psikoloji dersinin, öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve duygularını ifade edebilme düzeyleri üzerine olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bireylerin sahip oldukları olumlu ve olumsuz duyguları ifade edebilme düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Avşaroğlu (2017) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerine bir dönem boyunca haftada üç saat olarak verilen Pozitif Psikoloji eğitiminin (dersinin) öğrencilerin mental iyi oluş ve kişisel iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırmanın modeli betimsel ve ilişkiisel tarama modelidir. Araştırmaya 18-28 yaş aralığında 252 öğrenci katılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda üniversite öğrencilerine bir dönem süresince haftada üç saat verilen Pozitif Psikoloji dersinin öğrencilerin kişisel iyi oluşlarına olumlu yönde etki

ettiği tespit edilmesine rağmen mental iyi oluşları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Koca ve Erden (2018) bilişsel davranışçı temelli grupla psikolojik danışma programının ergenlerin mizah düzeyine ve psikolojik dayanıklılığına etkisini inceleyen bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın çalışma grubu 16 ergenden oluşmuştur. Ergenlerden 8 kişi deney grubunda, 8 kişi de kontrol grubunda yer almıştır. 8 kişilik deney grubuna her biri 90 dakika süren 8 oturumluk bilişsel davranışçı temelli grupla psikolojik danışma programı toplam 8 hafta uygulanmıştır. Sonuçlara bakıldığında; deney gruplarındaki öğrencilerin mizah ve psikolojik sağlamlık alanlarında kontrol grubundaki öğrencilere oranla daha yüksek puanlar aldıkları belirlenmiştir.

Demir ve Gündoğan (2017) bilinçli farkındalık temelli bilişsel terapi programının üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüklerini azaltmadaki etkisini incelemiştir. Çalışmaya ‘Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği’ (DDGÖ) uygulanarak duygu düzenleme becerileri yetersiz olduğu tespit edilen ve gönüllü olan 64 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcılara her biri 90 dakikadan oluşan 8 oturumluk bir program uygulanmıştır. Uygulanan program sonunda bilinçli farkındalık temelli bilişsel terapi programının üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüklerini azaltmada etkili olduğu tespit edilmiştir.

Koca (2013) bir aile eğitim programının evli annelerin psikolojik iyi oluşuna etkisini incelemiştir. Araştırmada 22 evli anneyle çalışılmıştır. 11 kişilik deney grubuna bir oturumu 120 dakika süren 9 oturumluk aile eğitim programı toplam 9 haftada uygulanmıştır. Sonuç olarak AEP’ten esinlenerek oluşturulan aile eğitim programının evli annelerin psikolojik iyi oluş düzeyini arttırdığı tespit edilmiştir.

Roth, Suldo ve Ferron (2017) yaptıkları araştırmada deneysel temelli pozitif psikoloji uygulamalarının öğrencilerin psikolojik ve akademik durumlarına olan etkisini incelemiştir. Yapılan çalışmada öğrencilere ve öğrenci velilerine 10 haftalık bir pozitif psikoloji uygulaması gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda öğrencilerin problemleri davranışlarında azalma, akademik başarılarında artış ve psikolojik iyi oluşlarında olumlu yönde değişim olduğu görülmüştür.

Froh, Sefick ve Emmons (2008) , ortaokul öğrencilerine iki hafta boyunca minnettarlık kavramı üzerinden uygulama çalışması yaptırmışlardır. Öğrenciler iki

gruba ayrılmıştır. Grubun bir tanesi minnettarlık diğeri ise zorluk grubu olmuştur. Minnettarlık grubundaki öğrenciler iki hafta boyunca her gün kendi hayatlarında minnettar oldukları şeylerden beş tanesini yazmışlardır. Zorluk grubunda olan öğrenciler ise iki hafta boyunca her gün rahatsız oldukları şeylerden beş tanesini yazmışlardır. Uygulamalar sonucunda elde edilen verilere göre minnettarlık grubunda olan bireylerin olumlu duygulara, zorluk grubunda olan bireylere göre daha fazla sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Shoshani ve Steinmetz (2014) gerçekleştirdikleri çalışmada pozitif psikoloji temelli okula müdahale programının bazı değişkenler açısından etkisini ortaya koymuşlardır. Yaptıkları çalışmaya göre pozitif psikoloji temelli eğitim programı alan öğrencilerin bu eğitimi almayan öğrencilere göre daha az seviyede stresli oldukları, kendilerine karşı saygılarının daha fazla olduğu ve daha fazla iyimser oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Seligman, Rashid ve Acacia (2006) yaptıkları çalışmada depresyondaki bireylere pozitif psikoterapi uygulamışlardır. Yapılan terapilerin merkezini terapiye katılan bireylerin sahip oldukları olumlu yönleri ön plana çıkaran çalışmalar oluşturmuştur. Yapılan çalışmalar sonucunda bireylerin olumlu duyguları düşünmeleri yönünde eğilim gösterdikleri, sürece katılım göstermede istekli oldukları sonuçlarına ulaşılmış ve uygulanan pozitif psikoloji temelli psikoterapinin etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Peseschkian ve Tritt (1998) gerçekleştirdikleri araştırmada pozitif psikoloji temelli psikoterapinin etkisini incelemişlerdir. Depresyon yaşayan 402 katılımcı ile yürütülen çalışmanın bireylerin kaygılı olma, depresyonda hissetme, olumsuz madde kullanımı gibi faktörler üzerinde olumlu yönde etki sağladığı, bireylerin kendilerini daha iyi hissettikleri ve mutlu olmaya başladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Lewis, Huebner, Reschly ve Valois (2009) pozitif psikoloji temelli olumlu duyguların bireylerin okula uyum sağlama becerileri üzerine etkilerini incelemişlerdir. Bunun için 293 ortaokul ve lise öğrencisi ile çalışma yapmışlardır. Öğrencilerin okuldan haz duyma, sorunlarla başa çıkabilme ve okula gelmeye istekli olma becerilerinin olumlu duygularla olumlu yönde olumsuz duygularla olumsuz yönde korelasyon gösterdiği ortaya çıkmıştır. Çalışmaya göre olumlu duygular çoğu beceriyi olumlu yönde etkilese bile akademik başarıyı çok etkilememiştir.

2.2. Karakter Güçleri ve Erdemlerin Aksiyonda Değerler (AD) Sınıflaması

Karakter güçleri ve erdemlerin pozitif psikolojisi, geleneksel kişilik özelliği psikolojisinden farklılık göstermektedir. Bunun sebebi ise benimsedikleri amaç ve gelişim aşamalarıdır. Karakter güçleri ve erdemlerin pozitif psikolojisi, iyi ve mutlu bir yaşamın gerektirdiği özellikleri ortaya koyabilmek amacıyla ortaya çıkmıştır. Onu geleneksel kişilik özelliğinden ayıran en önemli kısmı ise çalıştığı ahlaki özelliklerdir. Bununla birlikte Peterson ve Seligman (2004) erdemler ve karakter güçleri üzerine çalışmalar yapmaya başlamışlardır. İyimserlik, yaratıcılık gibi karakterlerin gücünü anlatan kavramlarla ilgili çalışmalar yıllardır ayrı ayrı yapılmış ancak birlikte geniş çaplı bir araştırma gerçekleştirilmemişti. Bu alanın ortaya çıkmasıyla birlikte daha önce psikoloji alanında ihmal edilen karakter güçleri ve erdemlerin bilimsel açıdan incelenmesinin önü açılmıştır (Carr, 2016).

Peterson ve Seligman (2004), Peterson (2006), Park ve Peterson (2009) Karakter Güçleri ve Erdemlerin Aksiyonda Değerler Sınıflamasını ortaya koymuşlardır. Buna göre altı tane erdemli davranış ve bu erdemli davranışları tamamlayan yirmi dört tane karakter güçleri bulunmaktadır (Carr, 2016). *Bilgelik, cesaret, insanlık, adalet, sağduyu ve aşkınlık* altı erdemdir. Aşağıdaki tabloda bu altı erdem ve bu erdemlerle ilgili karakter güçleri açıklanmıştır.

Tablo 2.1. Karakter Güçleri ve Erdemlerin Aksiyonda Değerler Sınıflaması

ERDEM	KARAKTER GÜÇLERİ
Bilgelik	Yaratıcılık
	Merak
	Açık Fikirlilik
	Öğrenme Sevgisi
	Perspektif
Cesaret	Otantiklik
	Cesaret
	Azim
	Şevk

İnsanlık	İncelik
	Sevgi
	Sosyal Zekâ
Adalet	Dürüstlük
	Liderlik
	Takım Çalışması
Ölçülülük	Affedicilik
	Tevazu
	Sağduyu
	Öz Düzenleme
Aşknlık	Estetik
	Minnet
	Umut
	Esprî Anlayışı
	Dindarlık

Kaynak: Peterson, C. ve Seligman, M. (2004). Character Strengths and Virtues. Handbook and Classification. New York University Press.

2.3. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı ilk olarak Değer Boyutlandırma Yaklaşımı olarak ele alınmıştır (Bacanlı ve Dombaycı, 2012). Daha sonra bu yaklaşım temele, değerlerin boyutlarını değil kişilerin değerle ilişkilerini dikkate aldığı için Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı olmasının daha yerinde olacağı düşüncesiyle Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı olarak isimlendirilmiştir (Bacanlı, 2015). Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı değer eğitiminde karşılaşılan problemlerden yola çıkılarak ortaya konan bir yaklaşımdır. Bu bağlamda bu yaklaşıma göre: “*Değer, bireyin davranışlarına yön verir.*” ifadesi yaklaşımın temelini oluşturmaktadır. Bu ifade değer eğitimi ile ilgili sorunların temelini oluşturmaktadır.

Değer: Bireylerin zihninde değerler ve kavramlarla ilgili net bir anlayış yoktur.

Birey: Bireyler değerlerle ilgili durumları başkaları için istemekte ancak kendisi için ön görmemektedir.

Davranış: Bireyler hem kendi hem de başkalarının davranışlarındaki değerlerin farkına varmamakta, bununla birlikte değerlere göre nasıl davranacağını bilememektedir.

Yön Verme: Bireyler, hayatlarına yön verecek olan bir değeri benimsememektedir (Bacanlı, 2017).

Bu sorunlara karşılık olarak Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı 4 basamaklı bir çözüm üretmiştir. Bu dört basamak ve basamaklardaki çözüm önerileri şu şekildedir:

1. *Değer Analizi*

2. *Değer Sorgulama*

3. *Değer Öznelleştirme*

4. *Değer Konumlandırma*

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı, Dört Katlı Düşünme Modelinin bir uzantısı olan Özenli Düşünme Basamağının altında yer almaktadır. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı bir düşünme eğitimidir. Bununla birlikte Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı, Değer Eğitimi Yaklaşımlarından Değer Analizi ve Değer Açıklama yaklaşımına daha yakındır. Yani bu yaklaşım bireylerin kavramlar ve değerler üzerine düşüncelerini sağlayarak onların doğru kavramları açıklığa kavuşturmalarını ve değerlerin bireylerin davranışlarına yansımalarını kolaylaştırmayacağını öngörmektedir (Bacanlı, 2017).

2.3.1. Değer Nedir?

Değer kavramı, birçok bilim dalında konu olarak seçilmiş, birçok alanda bilimsel araştırmaların temelini oluşturmuştur. Bu nedenle geniş bir tanım çerçevesine ve zengin bir içeriğe sahip olmuştur (Bulut, 2018). Değerler; genellikle inanılan, istenilen ve davranışlarla ilgili ölçek olarak kullanılan kavramlardır. İlk defa Znaniecki tarafından sosyal bilimlere kazandırılan değer kavramı, Latince “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamlarına gelen “valere” kökünden türetilmiştir (Bilgin, 1995; Akt. Şen, 2008).

Değer, bir şeyin istenebilir veya istenemez olduğu hakkındaki inancımızdır (Güngör, 2010). Başka bir ifadeyle değer, kıymetli olan, kişinin önemini kaybetmesine izin vermeyen ve kişiye önem kazandıran şeydir (Uysal, 2003). Değerlerin öncelik ve sonralığı kişilere göre farklılaşabilmektedir. Bazıları için sevgi asıl değerken, bazıları içinse saygı asıl değer olabilmektedir (Elbir ve Bağcı, 2013).

Değer, sosyal grup veya toplumun kendi varlığını devam ettirebilmek amacıyla grubun veya toplumun çoğunluğunun kabul ettiği ortak inanç ve amaçlar bütünüdür (Kardaş ve Cemal, 2017). Değerler kişinin düşünceleri, duyguları ve davranışlarıyla etkileşim halindedir, bunlar da karşılıklı birbirlerini etkileyebilmektedirler. Eğitim sürecinde öğrenciye bilgi vermenin yanında onun duygu, düşünce ve davranışlarını geliştirmek, bunları olumlu yönde ilerletmek amaçlanır. Bu sebeple, değerler eğitimi öğrencilerin duygu, davranış ve düşünceleriyle ilgili kritik bir öneme sahiptir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında değerler eğitimine önem verildiği görülmektedir (Tulunay Ateş, 2017).

2.3.2. Değerler Eğitimi Nedir?

Tarih boyunca insanlar her dönemde o zamanın en iyi eğitimini vermek için çalışmışlardır. Bu eğitimlerde kişilere meslek öğretmeyi, bilgi vermeyi amaç edinseler de bunun yanında insanların davranışlarının, kişiliklerinin ve karakterlerinin eğitimini de göz ardı etmemişlerdir (Ulusoy ve Dilmaç, 2015). Zamanla günümüz dünyasındaki gelişmeler hızlı bir değişimi, bu değişimler de beraberinde yeni problemleri getirmiştir. Bu problemler de insanlara değerler eğitiminin, değer öğretiminin önemini hatırlatmıştır (Uzunöz, Aktepe ve Köybaşı, 2018).

Değerler eğitiminin geçmişi, 1920'li yıllarda Amerika'da yapılan karakter eğitimi çalışmalarına dayanır. Değerler eğitimi çalışmaları 1980'li yıllara doğru yayımlanmaya başlamıştır. Değerler eğitimi ile ilgili yapılan bu çalışmalarına Rokeach, Simon, How, Raths, Harmin, Kirschenbaum, Kohlberg gibi isimlerin öncülük ettiği görülmektedir. 1990'lı yıllarda toplumsal değerlerin önemi azalırken bireysel değerlerin önemi artmıştır. Bu değişimle birlikte toplumsal sorunlar ortaya çıkmaya başlamış ve değerler eğitimi tekrar gündeme gelmiştir. Bununla birlikte

okullarda değer eğitimi vurgusu tekrar ön plana çıkmıştır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

Okullarda verilen eğitim, öğrencilere bilgi aktarmayı değil, bilgi ve beceri kazandırmayı önemsemektedir. Bu nedenle eğitim programlarında beceri kazanımlarına yer verilmekte ve değer eğitiminden bahsedilmektedir (Bacanlı, 2012).

Değerler eğitiminde bireylerin hayatlarında önemli olan değerlerin onların davranışları ve yaşantılarında etkili olduğu; sevgi, saygı, dürüstlük, güven ve özgürlük gibi etik değerleri ön planda tutan kişilerin davranış ve yaşantılarının da bundan etkileneceğini ve geleceğinin bu yönde şekilleneceğini bilerek davranmalarının önemli olduğu ifade edilmektedir (Kale, 2008).

Değerler eğitiminin tanımı ve kapsamı, eğitim sistemi açısından değerlendirildiğinde değişiklik göstermektedir. UNESCO da geleneksel ve modern yaklaşımları birleştirici bir yapıda tanım yapmaktadır. Tanımda bir açıdan gençlerin değerleri keşfetmelerini ve değer tercihlerinde kendi potansiyellerine göre gelişim göstermelerine vurgu yapılırken birey merkezli anlayış, bir açıdan da içsel süreçlere vurgu yapılırken değer geliştirmeci anlayışı birleştiren düşünce göze çarpmaktadır. (Meydan, 2014).

Günlük yaşamda değerlerin öğretimi düzenli bir şekilde yapılması düşünölmektedir (şen, 2008). Çocuklar, değerleri ilk ailesinden öğrense de bunu plan, program halinde öğretecek yerler, okullardır. Artık okullar sadece bilgilerin değil, aynı zamanda değerlerin de öğretildiği kurumlardır (Sallabaş, 2012).

Değerler eğitimi giderek artan bir öneme sahiptir. Eğitim programlarında 2005 yılından önce değerler açık bir şekilde yer almazken, 2005'ten sonra açık bir şekilde yer almaya başlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, 8 Eylül 2010 tarihinde yayınlamış olduğu ilk ders genelgesinde, eğitim sistemimizde iyi insan yetiştirmek için toplumsal faydayı ön plana çıkararak değerler eğitimi kapsamında, değerlerin kazandırılmasının önemini vurgulamıştır. Bu doğrultuda 2010/2011 Eğitim Öğretim Yılıının ilk haftasında değerler eğitimi etkinliklerinin uygulanacağı, ilk ders genelgesi ile duyurulmuştur (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2010). Yayımlanan ilk ders

genelgesinin, değerler eğitimi etkinliklerinin resmi tüm eğitim oğretim kurumlarında uygulanması için bir basamak olduğu söylenebilir (Yaşaroğlu, 2014).

Türk Milli Eğitim sisteminin genel amaçlarında değer kazanımları dikkat çekmektedir. Hem fiziksel hem zihinsel hem de ahlaken sağlıklı karakterde olan, bilimsel ve zgr düşünme becerisine sahip, dar görüşlü olmayan, insan haklarına değer veren, kendini topluma karşı sorumluluk sahibi hisseden, yaratıcı, üretken bireyler yetiştirmek gibi birçok özelliği içeren ‘iyi insan’ profilinde vatandaş yetiştirmeyi amaç edinen eğitim sistemi, değerlerin oğretiminde oğrenciye kazandırılması beklenen özellikleri ön planda tutmaktadır. Bu sebeple sadece bir derste değer işlemekten ziyade, her derste değerlerin oğretimi konusunda gereken ortamların oluşturulmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Kasapoğlu, 2013).

Değer eğitiminde Değer Aşılama, Değer Analizi, Değer Açıklama ve Gelişimsel yaklaşım olmak üzere 4 temel yaklaşım bulunmaktadır.

Değer Aşılama Yaklaşımında bazı değerlerin olduğu ve bu değerlere sahip olmanın doğru olduğu düşüncesi esastır. Bu sebeple değer eğitimiyle oğrencilere bu değerler kazandırılmaya çalışılır. Değer eğitimini verenler, oğrencilere bu değerleri kazandırmada zoraki davranmadıklarını ifade etseler de kazandırılacak değerler önceden belirlendiği ve onların oğretimi esas alındığı için burada değer aşılamanın olduğunu bize göstermektedir. Değer aşılama modelleme, pozitif ve negatif pekiştirme, oyunlar ve simülasyon, rol oynama gibi tekniklerde yoğun şekilde kullanılmaktadır (Bacanlı, 2017).

Değer Analizi Yaklaşımında bireylerin toplumsal sorunlar üzerine düşünmeleri ve bunları analiz edip sorunlara karşı akılcı çözümler bulmaya çalışırken doğru değerlere ulaşabilecekleri düşüncesi esastır. Bu yaklaşım problem çözme basamaklarının değer eğitiminde uygulanabilmesi için oğreticilerin donanımlı olmaları gerektiği ve oğrencilerin de istekli olmaları gerektiği yönündeki düşüncesi sebebiyle eleştiri almaktadır. Değer analizi akılcı tartışma, benzer olayları analiz etme, münazara ve alan çalışmaları gibi tekniklerde yoğun şekilde kullanılmaktadır (Bacanlı, 2017).

Değer Açıklama Yaklaşımında bazı değerlerin öğretilmesi yerine değerlerin açıklanıp kararın öğrenciye bırakılması düşüncesi esastır. Değer açıklamaya gelen eleştirilerde uygulamalarda bunlara uyulduğu, ancak öğretmenlerin bunu anlayamadıkları için uygulamaya tam olarak dökemedikleri düşüncesi yer almaktadır. Değer açıklama, muhakeme, problem çözme, eleştirel düşünme ve grup tartışması gibi teknikleri yoğun şekilde kullanmaktadır (Bacanlı, 2017).

Gelişimsel Yaklaşımında değer eğitiminin öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun zamanda yapıldığında ve doğru ahlaki gelişim düzeyinde uygulandığında anlaşılır olduğu düşüncesi esastır. Bu yaklaşımda değer betimlenip karar öğrenciye bırakılır. Değer açıklama, muhakeme, problem çözme ve eleştirel düşünme gibi teknikleri yoğun şekilde kullanmaktadır (Bacanlı, 2017).

Değer analizi ve değer aşılama yaklaşımlarında hangi değerlerin belirleneceği ve hangi değerlerin aktarılacağı eğitimci tarafından belirlenirken, değer açıklama ve gelişimsel yaklaşımda öğrenciler değerleri betimleyip açıklar ve kararı verirler (Bacanlı, 2017).

2.3.3. Dört Katlı Düşünme Modeli

Eğitim, kişinin hayata ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasını amaç edinir. Kişinin geleceği için belirli hazırlıklar yapması, kendisini tanıması, dünyayı tanıması, yaşam becerileri kazanması eğitimin amaçları içinde yer almaktadır. Öğrencileri hayata hazırlamaya çalışan eğitim sistemimizin en büyük amaçlarından birisi de bireylere bilgiden çok beceri kazandırmaktır. Türk millî eğitim sistemimiz hedef olarak öğrencilere düşünme becerilerini kazandırmayı amaç edinmiştir. Ancak düşünme becerilerinin tanımları çoğunlukla net değildir (Bacanlı, 2012).

Düşünmenin analitik düşünme, matematiksel düşünme, bilimsel düşünme ve doğru düşünme gibi birçok yolu vardır (Bacanlı, 2012). Doğru sonuçlar isteyen bireyin doğru düşünme yöntemlerini bilmesi gerekir. Doğru düşünme için de hem ulaşılan veriler verimli şekilde kullanılmalı, hem de mantıksal tutarlılığı olan sonuçlara ulaşılmalıdır (Bacanlı, 2017). Doğru düşünme ile ilgili birçok tanım yapılabilmektedir.

Esas olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılan doğru düşünme, M. Lipman'ın görüşlerini temele alan, bununla birlikte farklı sınıflamalar, tanımlamalar ve düzenlemeler getiren Dört Katlı Düşünme Modeli ile hem sentetik hem de orijinal tanımlamalarda bulunur (Bacanlı, 2012).

Dört Katlı Düşünme Modeline göre öğrencilere doğru düşünme öğretilmeli ve bu, eğitim sisteminin temelinde bulunmalıdır. Böylelikle doğru düşünmeyi öğrenen bireyler hem hayata hazırlanacak hem de problem çözme becerilerini kazanacaklardır. Doğru düşünme; eleştirel, yaratıcı, özenli ve umutlu düşünme becerilerini kapsayan bileşik bir düşünme modelidir. Becerilerin doğru zamanda ve yerde doğru şekilde kullanılması doğru düşünmeyi oluşturur. Düşünme becerileri bazı durumlarda birlikte kullanırken, bazı durumlarda önceliğin bir ya da birkaç beceriye düştüğü durumlar da vardır (Bacanlı, 2012).

Dört Katlı Düşünme Modeli, kavramları yeniden daha basit şekilde tanımlamaktadır, düşünme biçimleri arasında bağlantı kurmaktadır, eleştirel, yaratıcı, özenli ve umutlu düşünmeyi beraber kullanmaktadır, psikoloji ağırlıklı olmak üzere felsefe, eğitim ve sosyoloji temelli düşünme biçimini benimsemektedir (Bacanlı, 2017).

Dört Katlı Düşünme Modeli, bilişsel ve duyuşsal olmak üzere iki boyutlu düşünmeyi kapsamaktadır. Örneğin eleştirel ve yaratıcı düşünme bilişsel ağırlıklıyken, özenli ve umutlu düşünme duyuşsal ağırlıklıdır. Değer eğitimi ve Dört Katlı Düşünme Modelinin birleştiği nokta ise, ikisinin de duyuşsal alana hitap etmesidir (Bacanlı, 2017).

2.3.4. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı Basamakları ve Uygulamaları

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının dört temel basamağı vardır. Bu basamaklarda uygulanabilecek birden çok teknik vardır. Çalışmanın temelinde dört basamak için dört teknik uygulanmıştır ve aşağıda buna göre bir açıklama yapılmıştır.

2.3.4.1. Değer Analizi

Değer Analizi basamağı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının en önemli ve ilk basamağıdır. Bu basamak değerlerin zihinlerde netleşmesini sağlayan etkinlikleri içermektedir. Bu basamaktaki etkinliklerin temeli Sokratik Sorgulama Tekniğidir. Yani sorgulayarak değerler/kavramlar hakkında bilgiler edinilir. Bu basamakta önemli olan bireylerin bir kavram üzerine düşüncelerini sağlamaktır. Bir kavram üzerine düşünen bireyin o kavram ile ilgili davranışları da gerçekleştirmeye daha fazla meyilli olacağı varsayılmaktadır. (Bacanlı ve Dombaycı, 2012; Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2015; Bacanlı, 2016; Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül, 2016; Bacanlı, 2017).

Değer analizi, bireylerin zihinlerindeki değer algılarını netleştirmeye yönelik etkinliklerden oluşur (Bacanlı, 2017). Bu basamakta Değer Örümceği, Değer Sosyometrisi, Değer Dereceleme, Değer Karşılaştırma teknikleri geliştirilmiştir (Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2015; Bacanlı, 2016; Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül, 2016; Bacanlı, 2017).

Çalışmada etkinliklerden Değer Örümceği tekniği; yaş gruplarına göre Değer Kelebeği, Değer Böceği, Değer Karıncası gibi farklı varyasyonlara dönüşmektedir. Ana sınıfı ve ilkokul birinci sınıf öğrencileri için Değer Kelebeği, İlkokul 2-3-4. Sınıflar ve ortaokul öğrencileri için Değer Böceği, Lise öğrencileri için Değer Karıncası ve üniversite öğrencileri ve yetişkinler için Değer Örümceği teknikleri uygulanmaktadır.

2.3.4.1.1. Değer Analizi/Değer Örümceği Tekniği

Değer Örümceği tekniğinin temeli kavram analizidir. Kavram analizi, bir çalışma alanındaki kavramların özelliklerini ve niteliklerini açıklamak için geliştirilen bir yöntem veya yaklaşımı ifade etmektedir (Cronin, 2010; akt.: Aydan, 2018). Kavram analizi hem Dört Katlı Düşünme Modelinin bir parçasıdır hem de özellikle hemşirelikte kullanılan bir araştırma tekniğidir. Değer Analizinde literatüre bağlı kalınarak kavram analizi yapılmalıdır. Burada önemli olan kavramların ve değerlerin öğrencilere empoze (telkin) edilerek değil, analiz edilerek kazandırılması Değer Açıklama yaklaşımı ile benzerlik gösteren noktadır. Aynı zamanda sınıfta etkinlik yapılırken buna bağlı kalmak önemlidir. Aksi takdirde uygulama sınıfta herkesin

konuştugu ancak üzerine uzlaşmadığı bir etkinliğe dönüşür. Bunun için öncelikle etimolojik analize bağlı kalınarak mantıksal bir uzlaşma oluşturmak adına kavram birtakım açılardan analiz edilir. Bu işlemler sınıf halinde gerçekleştirilir. Bu da aslında işbirlikli düşünme biçimidir.

Değer Örümceği tekniği; yaş gruplarına göre Değer Kelebeği, Değer Böceği, Değer Karıncası gibi farklı varyasyonlara dönüşmektedir. Tekniklerin isimleri öğrencilerin gelişim düzeylerine göre ve kullanılan metaforların bacak veya kanat sayılarına göre farklılaşmaktadır. Ana sınıfı ve ilkököl birinci sınıf öğrencileri için Değer Kelebeği, İlkoköl 2-3-4. sınıflar ve ortaoköl öğrencileri için Değer Böceği, lise öğrencileri için Değer Karıncası ve üniversite öğrencileri ve yetişkinler için Değer Örümceği teknikleri uygulanmaktadır.

Değer Kelebeği, ana sınıfı ve ilkököl birinci sınıf öğrencileri için kullanılır. İki kanatlıdır. Teknik, kavramın tanımı ile başlar. Daha sonra değer davranışı ve kazandırdıkları belirtilir.

Değer Böceği, İlkoköl 2-3-4. sınıflar ve ortaoköl öğrencileri için kullanılır. Teknik, kavramın tanımı ile başlar. Dört ayaklıdır. Daha sonra değer kişisi/nesnesi, davranışı, ortamı ve kazandırdıkları belirtilir.

Değer Örümceği, üniversite öğrencileri ve yetişkinler için kullanılır. Sekiz ayaklıdır. Teknik, kavramın tanımı ile başlar. Daha sonra değer kişisi/nesnesi, ortamı, davranışı, ilişkili değerleri, öncelik/sonralığı, önem/önemsizliği, kazandırdıkları ve kaybettirdikleri belirtilir.

Değer Karıncası tekniği kavramın *tanımı* ile başlar. Literatüre bağlı kalınarak etimolojik analizi yapılır. Ortak bir akıl yürütülerek kavramla (değer) ilgili herkesin hemfikir olduğu bir tanımlama yapılır. Ardından şu altı soru cevaplanmaya çalışılır:

1-Bu değer kimlerle ya da nelerle ilgili/ilişkilidir?

İlgili değer (kavram) kimlerle ya da nelerle ilgili olduğu bulunur. Yani bir kavram bir nesne ya da bir bireyle ilişkilidir. Saygı değeri kimlerle ilgili denilince buna herkese saygılı oluruz demek doğru değildir. Örneğin biz iyi insanlara saygılı olurken, kötü insanlara saygılı olamayız. O nedenle bu ayırım yapılması gerekmektedir. Ayırım yapıldıktan sonra bu kişi veya nesnelere karşı o değer gösterilme ihtimalini artırır.

2-Bu değer hangi ortamda ortaya çıkar?

İlgili değerin hangi ortamlarda ortaya çıktığı ve o değerin hangi ortamlarda önemli hale geldiği belirlenir. Burada bir değerin her ortamda ortaya çıkmayacağı belirtilir.

3- Bu değer hangi değerlerle ilgilidir?

Değerler tek başına var olamaz. Başka değerlerle ilişki halindedir ve bu şekilde ayakta kalabilir. Bu bağlamda bir değerin (kavramın) sınırları da belirlenmiş olur. Yani bir değerin başka değerlerle olan ilişkisi ortaya konulur.

4- Bu değer hangi değerlerden önemli, hangi değerlerden önemsizdir?

Değerler bazı değerlerden önemli bazı değerlerden önemsizdir. Yani bazen bir değer bir değerden önemli hale gelirken bazen de önemsiz hale gelir.

5- Bu değer hangi davranışlarla ortaya konulur?

Değerlerin hangi davranışlarla ilgili olduğu belirlenir. Yani hangi davranış gösterilirse, o değerin ortaya konulacağı belirtilir.

6- Bu değere sahip olan bir bireyin ne gibi kazançları olur?

Değere sahip olmanın bireye ve topluma ne gibi kazançlarının olduğunu belirlemesidir (Bacanlı, 2017).

Değer Örümceği tekniğinin bir varyasyonu olan, Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniği diğer basamaklarda yer alan teknikleri etkilemektedir. Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin verimli geçebilmesi Değer Karıncası tekniğinin Davranışlar başlığındaki davranış örneklerinin iyi yapılmasına bağlıdır. Böylece öğrenci (birey) bu teknikteki davranışları değerlerle daha iyi ilişkilendirebilir. Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin verimli geçebilmesi ise Değer Karıncası tekniğindeki başlıkların iyi analiz edilmesine bağlıdır. Çünkü bir değeri analiz etmenin, bireyin o değeri hayatında ne kadar idealleştirdiğini bulmasında kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir (Bacanlı, 2017).

2.3.4.2. Değer Sorgulama

İnsanı, yaşamında hem ihtiyaçları hem de değerleri yönlendirir. İhtiyaçlar durumlara göre değişkenlik ve süreklilik gösterirken, değerler ise daima süreğendir. Bu bağlamda Değer Sorgulama değer ile davranışın tutarlı olması gerektiğini belirtir. Çünkü değer eğitiminin asıl amaçlarından bir tanesi de değerlerin davranışlara dönüştürülebilmesidir. Bunun için de bireylerin en azından davranışlardaki değerleri sorgulaması beklenmektedir. Değer sorgulama, bireylerin hem kendi hem de başkalarının davranışlarındaki değerleri sorgulama, değerlerin farkına varmalarını sağlama ve değerleri davranışlara yansıtabilme amacına yönelik tekniklerden oluşmaktadır (Bacanlı, 2017).

Değer sorgulama, bireylerin davranışları ve değerleri arasındaki uyuma yönelik tekniklerden oluşur (Bacanlı, 2017) Bu basamakta Değer Belirleme ve Değer Aynası teknikleri geliştirilmiştir (Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2015; Bacanlı, 2016; Bacanlı, İ. Akgül ve A, Akgül, 2016; Bacanlı, 2017).

2.3.4.2.1. Değer Sorgulama/Değer Belirleme Tekniği

Değer Belirleme tekniği bireylerin verilen davranışlardaki değerleri tespit etmelerini ve bireylere değerlere uygun davranışlar edinebilmeyi içerir. Ayrıca aynı anda verilen farklı değer-davranış durumunu ayırt etmeyi de sağlar. Bu noktada bu etkinliğin birkaç varyasyonu bulunmaktadır. Etkinliklerde istenirse davranış örnekleri verilerek değer eşleştirmeleri yapılabilir; istenirse de videolar izletilerek görsel olarak davranış-değer ilişkisi sorgulanabilir (Bacanlı, 2017).

Değer belirleme tekniğinde kişiye bazı davranışlar sunulur. Kişiden bu davranışlarla ilgili değer hangisi olduğunu bulması istenir. Birçok durumda sunulan davranışın birkaç değerle eşleştirildiği olabilir. Bu durumda da davranışı ortaya koymadaki niyete bakılır. Çünkü bir davranış farklı değerleri ifade edebildiği gibi bir değer farklı davranışlarla da gösterilebilir (Bacanlı, 2017).

2.3.4.3. Değer Öznelleştirme

Değer Öznelleştirme bireylerin kendileri ve başkaları için ayırım yapmasını ortadan kaldırmaya yönelik teknikleri içermektedir. Buna göre bireyler genellikle bir değeri başkalarının eksiksiz uygulamasını isterler. Ancak kendileri değerleri uygularken bazı aksaklıkları normal karşılarlar. Bu basamağın amacı bu ve benzeri durumlardaki tutarsızlığı engellemek ve bu çelişkileri çözmektir (Bacanlı, 2017).

Değer öznelleştirme, bireylerin değerleri herkes için öngörmesi ve herkesin farklı değerlere sahip olabileceği düşüncesine yönelik etkinliklerden oluşur (Bacanlı, 2017). Bu basamakta Hayali Çocuk, Başkası Ne Yapar, Değer Göreliliği ve Değer Yansıtma teknikleri geliştirilmiştir (Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2015; Bacanlı, 2016; Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül, 2016; Bacanlı, 2017).

2.3.4.3.1. Değer Öznelleştirme/Başkası Ne Yapar Tekniği

Başkası Ne Yapar tekniği, kişinin bir durumda başkalarının ne yapacaklarını öngörmelerini ve aynı durumda kendisinin ne yapacağını ifade etmesini sağlayan bir tekniktir. Başkası Ne Yapar tekniğinde bir durum ortaya konulur. Bu durumda kişi başkası ne yapar ve kendisi ne yapar onun karşılaştırmasını yapar. Burada önemli olan bireyin hem başka bir kahraman adına hem de kendisi adına aynı kararları verebilmesinin sağlanmasıdır (Bacanlı, 2017).

Başkası ne yapar tekniğinde öncelikle kişiye bir durum sunulur. O durumda yapılması gereken iki doğru davranış seçeneği ve bunu seçecek bir kahramanın olduğu söylenir. Kişiye kahramanın bu durumda hangi davranışı yapacağı sorulur. Daha sonra yine aynı durum ve yine aynı yapılması gereken iki doğru davranış seçeneği verilir. Ama bu defa kahramanın kişinin kendisi olduğu söylenir. O durumda ne yapacağını söylemesi istenir. Daha sonra verilen cevaplar karşılaştırılır. Beklenen, kişinin kendi cevabı ve kahramanın cevabının aynı olmasıdır.

2.3.4.4. Değer Konumlandırma

Değerler bireylerin gelecekte ulaşmak istediği amacı belirlemelerini ve bireylerin bu amaca ulaşmaları için gereken duyguları hissetmelerini sağlar (Rokeach, 1973; akt Bacanlı, 2017). Değer Konumlandırma da bu düşünceden yola çıkarak bireylere kendileri için bir hedef değer oluşturmalarında yardımcı olur (Bacanlı, 2017).

Değer öznelleştirme, bireylerin idealleriyle değerleri arasındaki çelişkiyi fark etmelerine ve değerlerini idealleştirmelerine yönelik tekniklerden oluşur (Bacanlı, 2017). Bu basamakta Değer Karşılaştırma, Dünya Değeri ve Değer Metresi teknikleri geliştirilmiştir (Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül, 2015; Bacanlı, 2016; Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül, 2016; Bacanlı, 2017).

2.3.4.4.1. Değer Konumlandırma/Değer Metresi Tekniği

Değer Bilinçlendirme yaklaşımına göre değerler iki yönlüdür. Yani bir değer tam zıddı da vardır. Örneğin temiz olmanın zıddı kirli olmaktır. Birey kendisini bu iki uçtan bir yerde konumlandırmak durumundadır. Kişi her değeri en üst derecede gerçekleştiremeyebilir ancak o değeri ne kadar benimsediği tespit edilebilir. Böylece kişi için ideal değer bulunabilir. Bu bağlamda Değer Metresi tekniği bireylere kendi ideal değerlerini bulmada yardımcı olur (Bacanlı, 2017).

Değer Metresi tekniğinde, kişiden belirlenen değerle ilgili kendi durumunu iki kutup arasında uygun bulunduğu yere işaretlemesi istenir. Burada amaç, kişinin o değer için kendisi için ne anlam ifade ettiğinin farkına varmasıdır. Daha sonra o değer nasıl daha önemli hale gelebileceği hakkında konuşulur.

2.3.5. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Çalışmalar

Akgül ve Bacanlı (2015) yaptıkları çalışmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Böceği tekniğinin öğrencilere değer kazandırmada etkili olup olmadığını incelemiştir. Yapılan çalışmada belirlenen dört değer (hoşgörü, sorumluluk, sabır, temizlik) ile ilgili çalışılmıştır. Değer Böceği tekniğinden yola çıkılarak uygulamalardan önce Değer

Bilinç Kontrol Listesi ile öğrencilerin değerlere yönelik ön bilişleri tespit edilmiş, ardından Değer Böceği tekniği uygulanmış ve her Değer Böceği tekniğinden sonra Etkinlik Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Daha sonra Değer Bilinç Kontrol Listeleri tekrar uygulanmış ve öğrencilerin değerlere yönelik son bilişleri tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin uygulamalardan önce değerlere yönelik yanlış veya eksik bilişe (bilgiye) sahip oldukları, etkinliklerden sonra değer bilişlerinde olumlu yönde değişim gözlemlendiği ve öğrencilerin bu etkinlikleri uygulamadan keyif aldıkları, bu tür çalışmalarını tekrarlamak istedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bacanlı ve Türkan (2015) yaptıkları araştırmada Değer Böceği tekniğinin geliştirilen farklı varyasyonları ile öğrencilere değer eğitimi uygulamaları yapıp, bu uygulamaların onlara hoşgörü ve sorumluluk değerlerini kazandırmaya olan etkililiğini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre Değer Böceği tekniğinin geliştirilen farklı varyasyonlarının öğrencilerin değerleri kazanmalarında etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Bacanlı, Akgül, A. ve Akgül, İ. (2015) gerçekleştirdikleri araştırmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Sosyometrisi tekniği ile değerlerin birbirleriyle ne kadar ilişkili olduğunu tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışma için 20 değer kullanılmış ve 35 öğretmen sürece dahil edilmiştir. Yapılan çalışma sonunda bütün değerlerle en çok ilişkilendirilen değerlerin *sevgi, saygı, duyarlılık* değerleri olduğu tespit edilmiştir.

Bacanlı ve Akgül (2015) gerçekleştirdikleri çalışmada ilkökul öğrencileri için Değer Böceği etkinliğini temel alan Erdemli Çocuk projesini gerçekleştirmişlerdir. Proje başlamadan önce belirlenen değerler üzerinden Değer Bilinç Kontrol Listesi ile öğrencilerin ön bilişleri tespit edilmiştir. Ardından öğrencilere Değer Böceği tekniği, sonra da Etkinlik Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Yine her etkinlikten sonra öğrencilere o değerle ilgili öğrencileri onore eden yaka kartları dağıtılmış ve öğrenciler bu kartları hafta boyunca takmışlardır. Tüm değerlerle ilgili etkinlikler tamamlandıktan sonra öğrencilerin bilişsel değişimleri tespit edilmiştir. Ardından öğrencilere projeyi tamamladıkları için Başarı Belgesi verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin velilerine de öğrencilerin başarı durumları münasebetiyle Teşekkür Belgesi verilmiştir. Yapılan tüm etkinliklerden sonra öğrencilerin değerlere ilişkin bilişlerinde

olumlu yönde değişim gösterdikleri, öğrencilerin süreçten keyif aldıkları ve eğlendikleri, bu sürece dahil olan öğrencilerin velilerinin de bu projeden memnun oldukları ve böyle projelerin devam etmesi gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül (2018) gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmenlerin değer örüntüleri ve değer tercihleri arasında herhangi bir fark olup olmadığını ortaya koymuşlardır. Daha önce Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül (2015) gerçekleştirdikleri araştırma grubunun Türk toplumunun önem verdiği misafirperverlik, aile birliğine önem verme, vatanseverlik, hoşgörü gibi değerlere beklenildiği gibi önem vermedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan çalışmada bireylerin tercih sıralamalarına yer vermişlerdir. Bireylerin hem değer tercihlerine hem de değer örüntülerine yer vererek onların söylemde ve gerçekte ne istediklerini ortaya koymuşlardır. Yaptıkları çalışma sonucunda bireylerin değer tercihleri *adil olma, saygı, dürüstlük, sevgi, bağımsızlık* değerleri iken; bireylerin değer örüntüleri *sevgi, saygı, sorumluluk, duyarlılık ve hoşgörü* değerleri olmuştur. Sonuçlara bakıldığında bireylerin söylemleri ile benimsedikleri değerler arasında bir fark bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre bireylerin ya da toplumun değer yargıları üzerine bir yorumda bulunmanın yanlış yönlendirmelere sebep olabileceği dikkate alınmalıdır. Bu nedenle araştırmacılar, bir grup üzerine yordama yapılırken hem değer tercihleri hem de değer örüntülerinin kullanılması gerekliliği sonucuna ulaşmışlardır.

Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül (2016) gerçekleştirdiği çalışmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan tekniklerin kullanılabilirliğini ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu çalışmada ‘‘Hayali-İdeal-Kendisi Çocuk Tekniği’’ üzerine çalışılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda öğrencilerin *aile sevgisi, dürüstlük, saygı, temizlik* değerlerini önemsedikleri belirlenirken, aynı zamanda öğrenciler bu değerleri diğer bireylerde de görmek istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler süreçten keyif almışlar ve böyle çalışmalara devam etmek istediklerini belirtmişlerdir.

Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül (2016) gerçekleştirdikleri çalışmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan tekniklerin etkililiğini ve verimliliğini incelemişlerdir. Yapılan çalışmalarda öğrenciler davranışlardaki değerleri teknikler üzerinden belirlemeye çalışmışlardır. Çalışma sonuçlarında öğrencilerin davranışlardaki değerleri tespit etme konusunda başarılı

oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin bu süreçten keyif aldıkları, etkinliğin uygulanabilir ve kullanılabilir olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül (2016) yaptıkları araştırmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının sadece değer eğitimi çalışmalarında değil başka eğitim uygulamalarında kullanılabilir olup olmadığını ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu bağlamda sosyal farkındalık çalışmalarına odaklanmışlardır. Bunun için ilkökul öğrencilerine *cinsiyet ayrımcılığı/eşitliği*, *toplumsal ayrımcılığı/eşitliği*, *sağlık ayrımcılığı/eşitliği* kavramları ile ilgili Değer Böceği tekniği temelli Doğala Dönüş Projesi gerçekleştirmişlerdir. Belirlenen kavramlarla ilgili öğrencilere Kavram Bilinç Kontrol Listesi uygulanmış ve öğrencilerin bu kavramlara ilişkin ön bilişleri tespit edilmiştir. Ardından öğrencilere Değer Böceği tekniği uygulanarak bu kavramlar üzerinden eğitim verilmiştir. Daha sonra öğrencilere tekrar Kavram Kontrol Bilinç Listesi uygulanmış ve öğrencilerin bilişsel değişimleri takip edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin uygulamalardan önce ilgili kavramlara yönelik yanlış veya eksik bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Yapılan çalışmalardan sonra öğrencilerin değerlere ilişkin bilişlerinde olumlu yönde değişim gösterdikleri ve öğrencilerin etkinliklerden keyif aldıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının değer eğitimi alanı haricinde başka alanlarda kullanılabilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Bacanlı, İ. Akgül ve A. Akgül (2017) gerçekleştirdiği çalışmada daha önce gerçekleştirilen Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına dayalı etkinliklerin modüler uygulandığı, tüm yaklaşımı ele alan bir uygulamanın yapılmadığı görüşünden yola çıkarak bu yaklaşımın uygulamalarının bütüncül bir yaklaşımda kullanılabilir olup olmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Bu bağlamda Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağından *Değer Böceği Tekniği*, Değer Sorgulama basamağından *Değer Belirleme Tekniği*, Değer Öznelleştirme basamağından *Başkası Ne Yapar ve Değer Göreliliği Tekniği* ve Değer Konumlandırma basamağından *Değer Metresi Tekniği* seçilmiş ve süreçte uygulanmıştır. Yapılan çalışmadan önce öğrencilerin ilgili basamaklardaki etkinliklere yönelik ön bilişleri tespit edilmiş ve teknikler uygulanmıştır. Yapılan uygulamalardan sonra öğrencilerin değerlerle ilgili biliş düzeyleri tekrar kontrol edilmiş ve öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Öğrencilerin bu yaklaşımla birlikte değerleri daha iyi tanımladıkları, değerleri davranışlarda daha iyi fark edebildikleri, kendileri için

istedikleri değerleri başkaları için de istedikleri ve kendi hayatlarında değerleri idealleştirebildikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Bu bağlamda elde edilen verilerle birlikte Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının bütüncül olarak uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül (2017) yaptıkları araştırmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında kullanılabilir olduğunu ortaya koymaya çalışmışlardır. Eğitsel Rehberlik çalışmaları kapsamında Başarı ve Hobi kavramları çalışmanın merkezine alınmış ve Değer Böceği tekniği uygulanmıştır. Öğrencilerin uygulamadan önce Kavram Bilinç Kontrol Listesi ile ön bilişleri tespit edilmiş, ardından etkinlikler gerçekleştirilmiş, daha sonra öğrencilere tekrar Kavram Bilinç Kontrol Listesi uygulanmış ve öğrencilerdeki bilişsel değişim tespit edilmiştir. Öğrencilerin uygulamalardan önce başarı ve hobi kavramları ile ilgili tam ve net olmayan bilişlere sahip oldukları, öğrencilerin uygulamadan sonra bilişlerinde olumlu yönde değişim gözleendiği ve süreç içerisinde çok eğlendikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Elde edilen bulgu ve sonuçlardan yola çıkıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının sadece değer eğitimi faaliyetlerinde değil, rehberlik faaliyetlerinde de kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi (modeli), çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin nasıl toplandığı ve analiz edildiğinden bahsedilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma DBYDPPU eğitiminin etkililiğini ortaya koymak ve bu eğitim sürecini betimlemek amacıyla nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nicel kısımda öntest-sontest gruplu yarı-deneysel yöntem kullanılmıştır. Nitel kısımda ise uygulama süreci betimsel analiz yapılarak açıklanmıştır.

Eğitimde gerçekleştirilen birçok çalışma klasik deneysel yöntemden ziyade yarı deneysel yöneme dayanmaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2000). Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının öğrencilerin pozitif psikoloji kavramlarını edinmedeki etkililiğini ortaya koymak için ön test son test tek gruplu yarı deneysel yöntem kullanılmıştır. Tek grup ön test-son test modelinde seçilmiş olan çalışma grubuna bağımsız değişken uygulanır (Karasar, 2010). Modelin simgesel görünümü aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1. Araştırma Modeli Simgesel Görünümü

Grup	Ön Test	Deneysel İşlem	Son Test
G	Ö ₁	X	Ö ₂

G: Grup
Ö₁: Ön test
Ö₂: Son test
X: Deneysel İşlem

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma Uşak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde orta ve alt düzey akademik başarıya sahip 11. Sınıftaki 10 ğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Okul hem lise olması hem de araştırmacının çalıştığı okul olması nedeniyle seçilmiştir. Gerçekleştirilecek alışmalar okul yönetimine sunulmuş ve okul yönetiminin izni alınmıştır. Bununla birlikte hem seçilen öğrencilere hem de öğrencilerin velilerine süreç ile ilgili bir bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Öğrenciler sürece gönüllü bir Şekilde katıldıklarını belirtmişlerdir. Çalışma grubu 5 kız, 5 erkek ğrenci olmak üzere toplamda 10 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubu için seçilen öğrenciler daha önce rehberlik servisinde görüşmeye alınan ve bu konuda desteğe ihtiyaç duyduğu belirlenen öğrenciler arasından seçilmiştir. Öğrencilerin tamamı süreç içerisinde aktif bir Şekilde rol almış, etkinlikleri eksiksiz bir Şekilde tamamlamışlardır.

3.3. Çalışma Ortamı

alışmalar okul içerisinde atölye çalışmalarının yapıldığı bir sınıfta gerçekleşmiştir. Sınıfta sıralar ve masalar yerine tekli, not almayı sağlayan tabletlerin olduğu sandalyeler bulunmaktadır. Ayrıca ğrenciler etkinlik sürecinde U düzeninde oturmuşlardır.

3.4. İşlem (Program Geliştirilme Süreci)

Yapılan alışma süreci aşağıda anlatılmıştır:

Öncelikle pozitif psikoloji kavramlarını öğrencilere kazandırma sürecinin Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına dayanan bir çalışmayla yapılması konusunda tez danışmanıya görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda araştırmacının lisede çalışmasının avantaj olduğu düşünülerek DBYDPPU'nun lise öğrencilerine uygulanmasına karar verilmiştir. Çalışma grubunun 10 kişiyle sınırlı tutulması ve 5 kız, 5 erkek öğrenciden oluşması kararı alınmıştır. Seçilecek ğrencilerin okuldaki akademik başarısı düşük, problem çözme becerileri konusunda yardıma ihtiyaç duyan,

kendisinin sahip olduğu başa çıkma becerilerini tanımaya ihtiyaç duyan öğrencilerden seçilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Daha sonra araştırmacı ve tez danışmanı seçilecek kavramların pozitif psikoloji alanında en çok çalışma yapılan karakter güçlerinden olmasını kararlaştırmışlardır. 24 karakter gücünün öğrencilere kazandırılmasında hem uygulama programının uzun olacağı hem de öğrencilerin bu süreçten sıkılabileceği düşüncesiyle kazandırılması düşünülen kavramların 12'ye indirilmesi kararı alınmıştır. Daha sonra 24 karakter gücünden yaratıcılık, merak, açık fikirlilik, öğrenme sevgisi, cesaret, azim, incelik (nezaket), dürüstlük, liderlik (işbirliği), affedicilik, güzellik ve mkemelliği takdir (estetik) ve umut olması kararlaştırılmıştır. Öğrencilerin ihtiyaçları dikkate alınarak seçilen kavramların kazandırılma sürecinde uygulanacak Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikleri değerlendirilmiş, değerlendirme sonucunda hem bu yaklaşımın başka alanlarda etkililiğini ölçmek açısından hem de öğrencilere kavram kazanımında farklı teknikleri kullanmanın süreci daha etkili hale getireceği düşüncesinden yola çıkılarak tüm basamaklardaki etkinliklerden seçilecek 1'er tekniğin uygulanması kararı alınmıştır. Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın Değer Analizi basamağı için Değer rmceği Tekniği (lise öğrencileri için geliştirilen Değer Karıncası Tekniği), Değer Sorgulama basamağı için Değer Belirleme Tekniği, Değer Konumlandırma basamağı için Değer Metresi Tekniği ve Değer znelleştirme basamağı için Başkası Ne Yapar Tekniği uygulanmasına karar verilmiştir.

Pozitif psikoloji kavramlarını kazandırmada kullanılacak Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının teknikleri belirlendikten sonra bir program hazırlanmıştır. Program haftada 2 oturum olmak üzere toplamda 20 oturum (10 haftalık bir süreç) şeklinde planlanmıştır. Her bir oturum 40 dakika (1 ders saati) olarak belirlenmiştir. Programa göre öğrencilere ilk oturumda Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğinin ön test uygulamasının, ikinci oturumda Değer znelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğinin ön test uygulamasının yapılması kararlaştırılmıştır. nc oturumda Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğinin ön test uygulamasının, dördüncü oturumda da Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası (lise öğrencileri için geliştirilen teknik) tekniğinin ön test uygulamasının yapılması kararlaştırılmıştır. Her basamak için n test uygulamaları tamamlandıktan sonra 5. Oturum ile 16. oturum arası Değer Karıncası tekniğiyle kavram kazanım programı teknik uygulamasının yapılması

planlanmıştır. 17. oturumda Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası (lise öğrencileri için geliştirilen teknik) tekniğinin son test uygulamasının yapılması, 18. oturumda Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniğinin son test uygulamasının yapılması belirlenmiştir. 19. oturumda Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniğinin son test uygulamasının yapılması ve son oturumda da Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniğinin son test uygulamasının yapılması planlanmıştır.

Süreç ile ilgili planlama yapıldıktan sonra kullanılacak formlar düzenlenmiştir. Değer Metresi Tekniği için Form-1, Başkası Ne Yapar Tekniği için Form-2 ve Form-3, Değer Belirleme Tekniği için Form-4, Değer Karıncası Tekniği için Form-5 düzenlenmiştir. Bununla birlikte Değer Karıncası teknik uygulamada yaratıcılık kavramı için Form-6, merak kavramı için Form-7, açık fikirlilik kavramı için Form-8, öğrenme sevgisi kavramı için Form-9, cesaret kavramı için Form-10, azim kavramı için Form-11, nezaket kavramı için Form-12, dürüstlük kavramı için Form-13, liderlik kavramı için Form-14, affedicilik kavramı için Form-15, estetik kavramı için Form-16 ve umut kavramı için Form-17 düzenlenmiştir.

Uygulanacak programın düzenlenmesi yapıldıktan sonra Uşak Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nden daha önce rehberlik servisinde yapılan görüşmeler sonucunda aranan özellikte olan ve farklı sınıflarda okuyan 5 kız, 5 erkek öğrenci seçilmiştir. Okul yönetiminin de izni alındıktan sonra öğrenciler süreç hakkında bilgilendirilmiştir. Daha sonra öğrencilerin velileri ile bilgilendirme toplantısı yapılmış ve velilerin izinleri alınmıştır.

01.10.2018 Pazartesi günü öğrencilerle daha önceden belirlenen derslikte ilk oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. İlk oturumda öncelikle sınıfa girildiğinde o gün yapılacak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmayla ilgili öğrencilere düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere Form-1 uygulanmıştır. Öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-1 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

05.10.2018 Cuma günü öğrencilerle ikinci oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. İkinci oturumda öncelikle sınıfa

girildiğinde o gün yapılacak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere öncelikle Form-2 uygulanmıştır. Form-2 uygulandıktan sonra, Form-3 uygulanmıştır. Yine öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-2 ve Form-3 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

08.10.2018 Pazartesi günü öğrencilerle üçüncü oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Üçüncü oturumda öncelikle sınıfa girildiğinde o gün yapılacak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere Form-4 uygulanmıştır. Öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-4 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

12.10.2018 Cuma günü öğrencilerle dördüncü oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Dördüncü oturumda öncelikle sınıfa girildiğinde o gün yapılacak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere Form-5 uygulanmıştır. Öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-5 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

15.10.2018 Pazartesi günü öğrencilerle beşinci oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Beşinci oturumda öncelikle sınıfa girildiğinde o gün yapılacak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere, önceki haftalarda bazen kendimizi değerlendirdiğimiz, bazen kararlar alırken başkası ve kendimiz için hangi yönde seçim yapacağımızı yönlendiren, bazen de davranışlarımızda gördüğümüz kavramların ne anlama geldikleri ile ilgili çalışma yapılacağı söylenmiştir. Bu oturum ile birlikte toplamda 12 oturum boyunca bu kavramları öğrenme üzerinden aktif katılımlı, özellikle öğrencilerin cevaplarıyla şekillenen uygulamaların yapılacağı söylenmiştir. Yapılan bilgilendirmeden sonra artık sadece soruların sorulacağı, cevapları öğrencilerin bulacağı bir sürecin başladığı ifade edilmiştir. Daha sonra tahtaya bir karınca şekli çizilmiştir. Şekil ortada bir kafa,

gövde ve 6 bacadan oluşmaktadır. Kavram karıncasının baş kısmına “yaratıcılık” yazılmıştır. Yaratıcılık Karıncasının gövde kısmına ”tanım”, kavramın hangi kişi/nesnelere ilişkili olduğunu gösteren 1 bacağına “kişi/nesne”, kavramın hangi ortamlarda önemli olduğu ve davranışa döküldüğünü gösteren 1 bacağına “ortam”, kavramın hangi davranışlarla ortaya koyulduğunu gösteren 1 bacağına “davranış”, kavramın başka hangi kavramlarla ilişkili olduğunu gösteren 1 bacağına “ilişkili kavramlar”, kavramın hangi kavramlardan daha önemli veya önemsiz olduğunu gösteren 1 bacağına “önem/önemsizlik”, kavramın kişiye ne kazandırdığını gösteren 1 bacağına “kazandırdıkları” başlığı atılmıştır. Daha sonra öğrencilere boş olan Form-6 dağıtılmıştır. Sırasıyla karıncanın bacaklarındaki başlıklar söylenip, karıncanın altı bacağı öğrencilerin cevaplarıyla (aynı zamanda literatüre bağlı kalınarak) öğretmen tarafından tahtada, öğrenciler tarafından Form-6 üzerine doldurulmuştur. Yaratıcılık Karıncası oluşturulduktan sonra öğrencilerle tekrar bilgiler gözden geçirilmiş edilmiş ve oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

19.10.2018 Cuma günü, öğrencilerle altıncı oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Altıncı oturumda öğrencilerin çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra tahtaya Merak Karıncası çizilmiştir. Öğrencilere de boş olan Form-7 dağıtılmıştır. Sırasıyla karıncanın bacaklarındaki başlıklar söylenip, karıncanın altı bacağı öğrencilerin cevaplarıyla (aynı zamanda literatüre bağlı kalınarak) öğretmen tarafından tahtada, öğrenciler tarafından Form-7 üzerine doldurulmuştur. Merak Karıncası oluşturulduktan sonra öğrencilerle tekrar bilgiler gözden geçirilmiş edilmiş ve oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

22.10.2018 Pazartesi günü, öğrencilerle yedinci oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Bu oturumda tahtaya Açık Fikirlilik Karıncası çizilmiştir. Öğrencilere de boş olan Form-8 dağıtılmıştır. Sırasıyla karıncanın bacaklarındaki başlıklar söylenip, karıncanın altı bacağı öğrencilerin cevaplarıyla (aynı zamanda literatüre bağlı kalınarak) öğretmen tarafından tahtada, öğrenciler tarafından Form-8 üzerine doldurulmuştur. Açık Fikirlilik Karıncası oluşturulduktan sonra öğrencilerle tekrar bilgiler gözden geçirilmiş edilmiş ve oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

26.10.2018 Cuma, 29.10.2018 Pazartesi, 02.11.2019 Cuma, 05.11.2018 Pazartesi, 09.11.2018 Cuma, 12.11.2018 Pazartesi, 16.11.2018 Cuma, 19.11.2018 Pazartesi ve 23.11.2018 Cuma günü 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. ve 16. oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler bütün oturumlara eksiksiz şekilde katılmışlardır. Bu oturumlarda sırasıyla Öğrenme Sevgisi Karıncası için Form-9, Cesaret Karıncası için Form-10, Azim Karıncası için Form-11, İncelik (Nezaket) Karıncası için Form-12, Dürüstlük Karıncası için Form-13, Liderlik Karıncası için Form-14, Affedicilik Karıncası için Form-15, Estetik Karıncası için Form-16 ve Umut Karıncası için Form-17 uygulanmıştır. Öğrencilerle kavram kazanımı ile ilgili teknik uygulamalar tamamlanmıştır.

26.11.2018 Pazartesi günü, öğrencilerle on yedinci oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Öğrencilerin çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere teknik uygulamadan önce dağıtılan Form-5 son test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-5 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

30.11.2018 Cuma günü, öğrencilerle on sekizinci oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Öğrencilerin çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere teknik uygulamadan önce dağıtılan Form-4 son test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-4 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

03.12.2018 Pazartesi günü, öğrencilerle on dokuzuncu oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Öğrencilerin çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere teknik uygulamadan önce dağıtılan Form-2 son test olarak uygulanmıştır. Form B uygulandıktan sonra, Form-3 son test olarak uygulanmıştır. Yine öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-2 ve Form-3 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

07.11.2018 Cuma günü, öğrencilerle son oturum gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler eksiksiz şekilde oturuma katılmışlardır. Öğrencilerin çalışmayla ilgili düşünceleri sorulmuş ve merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır. Daha sonra öğrencilere teknik uygulamadan önce dağıtılan Form-1 son test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin form ile ilgili sordukları soruların, yönlendirici olmaması açısından cevaplandırılmamasına özen gösterilmiştir. Form-1 uygulandıktan sonra oturum hakkında değerlendirme yapıp oturum sonlandırılmıştır.

Oturumların hepsi tamamlandıktan sonra ön test ve son testten elde edilen veriler analiz edilmiştir. Sürecin etkililiği, kavramların kazanımı ve programın etkililiği hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Gerçekleştirilen uygulamanın temelinde dört tane teknik bulunmaktadır: Değer Karıncası Tekniği, Değer Belirleme Tekniği, Başkası Ne Yapar Tekniği ve Değer Metresi Tekniği. Bu tekniklerle birlikte öğrencilerin sahip oldukları bilişsel durumlar uygulamadan önce ve sonra olmak üzere belirlenmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen tüm veriler belirlenen plan dahilinde aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırma Verilerini Toplama Takvimi

Tarih	Hafta	Süre	Etkinlik	Değer Bilinçlendirme Basamağı	Uygulama Aşaması
01.10.2018	1.	40'	Değer Metresi Tekniği (Ön Test)	Değer Konumlandırma	Uygulama Öncesi
05.10.2018	1.	40'	Başkası Ne Yapar Tekniği (Ön Test)	Değer Öznelleştirme	Uygulama Öncesi
08.10.2018	2.	40'	Değer Belirleme Tekniği (Ön Test)	Değer Sorgulama	Uygulama Öncesi
12.10.2018	2.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Ön Test)	Değer Analizi	Uygulama Öncesi
15.10.2018	3.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Yaratıcılık) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası

19.10.2018	3.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Merak) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
22.10.2018	4.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Açık Fikirlilik) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
26.10.2018	4.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Öğrenme Sevgisi) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
29.10.2018	5.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Cesaret) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
02.11.2018	5.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Azim) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
05.11.2018	6.	40'	Değer Karıncası Tekniği (İncelik/Nezaket) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
09.11.2018	6.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Dürüstlük) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
12.11.2018	7.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Liderlik) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
16.11.2018	7.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Affedicilik) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
19.11.2018	8.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Güzelliği ve mükemmelliği taktır/Estetik) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
23.11.2018	8.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Umut) (Teknik Uygulama)	Değer Analizi	Uygulama Esnası
26.11.2018	9.	40'	Değer Karıncası Tekniği (Son Test)	Değer Analizi	Uygulama Sonrası
30.11.2018	9.	40'	Değer Belirleme Tekniği (Son Test)	Değer Sorgulama	Uygulama Sonrası

03.12.2018	10.	40'	Başkası Ne Yapar Tekniği (Son Test)	Değer Öznelleştirme	Uygulama Sonrası
07.12.2018	10.	40'	Değer Metresi Tekniği (Son Test)	Değer Konumlandırma	Uygulama Sonrası

3.6. Verilerin Analizi

DBYDPPU yapılan öğrencilere uygulamadan önce ve uygulamadan sonraki biliş durumları ile ilgili elde edilen veriler uygulama öncesi ve sonrası olacak şekilde değerlendirilmiştir. DBYDPPU 'nın analizinde belirlenen pozitif psikoloji kavramları ile ilgili öğrencilerin bilişsel değişimlerini ortaya koymak için parametrik olmayan yöntemlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Wilcoxon Testi hem ilişkili iki ölçüme ait puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirleme, hem de araştırma grubu sayısının az olması sebebiyle normallik varsayımının sağlanamaması durumunda kullanılmaktadır. Bu çalışmada da araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması sebebiyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmış ve istatistikler için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Bununla birlikte araştırma sürecinde öğrencilerin gelişimleri ve uygulamadaki performansları betimsel analiz yapılarak açıklanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma amacı ve altında yer alan problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın amacı hem değer eğitimi hem de farklı çalışma alanlarında kullanılacak tekniklere sahip olan Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının pozitif psikoloji uygulamalarında kullanılabilir olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın amacına yönelik belirlenen problemlere (alt problemler) göre bulgular ortaya konulup yorumlanmıştır.

4.1. Yaratıcılık kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'da Değer Metresi ve Değer Karıncası tekniklerinin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu, ancak Değer Belirleme ve Başkası Ne Yapar tekniklerinin yaratıcılık kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın yeteri kadar olmasa da yaratıcılık kavramını kazandırmada etkili olabileceği söylenebilir.

4.1.1. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.1.'de yaratıcılık kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,428	.015
Pozitif Sıralar	7	4	28		
Eşit	3				

Tablo 4.1. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin yaratıcılık kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,428$; $p<.05$).

4.1.2. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.2.'de yaratıcılık kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.2. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0		-1,000	.317
Pozitif Sıralar	1	1	1		
Eşit	9				

Tablo 4.2. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin yaratıcılık kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-1,000$; $p>.05$).

4.1.3. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.3.'de yaratıcılık kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.3. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-1,732	.083
Pozitif Sıralar	3	2	6		
Eşit	7				

Tablo 4.3. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin yaratıcılık kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-1,732$; $p>.05$).

4.1.4. Yaratıcılık kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.4.'de yaratıcılık kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Yaratıcılık Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	P
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.4. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin yaratıcılık kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.1.5. Yaratıcılık kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Yaratıcılık kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre yaratıcılık kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın beklenen oranda etki etmediği görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 2 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 2 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre yaratıcılık kavramını kazanmada, öğrencilerin o değer kendileri için ne anlam ifade ettiğini fark edebildikleri, yaratıcılık kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturabildikleri, zihinlerindeki yaratıcılık algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin hem başka bir kahraman adına hem de kendileri adına aynı kararları veremedikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve

kavramın kazanımını sağlamak için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın kazandırdıkları, önem/önemsizlik ve davranış bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte yaratıcılık kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın yaratıcılık kavramının kazanımında ortalamanın üzerinde bir etkiye sahip olamadığı söylenebilir.

4.2. Merak kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun merak kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun merak kavramını öğrencilere kazandırmada Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu, ancak Değer Metresi tekniğinin merak kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın merak kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.2.1. Merak kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.5.'de merak kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	2	7	14	-.570	.569
Pozitif Sıralar	6	3,67	22		
Eşit	2				

Tablo 4.5. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin merak kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin merak kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-.570$; $p>.05$).

4.2.2. Merak kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.6.'da merak kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.6. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.6. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin merak kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin merak kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,236$; $p<.05$).

4.2.3. Merak kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.7.'de merak kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.7. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,121	.034
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.7. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin yaratıcılık kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin merak kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,121$; $p<.05$).

4.2.4. Merak kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.8.'de merak kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.8. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Merak Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,449	.014
Pozitif Sıralar	6	3,5	21		
Eşit	4				

Tablo 4.8. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin yaratıcılık kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,449$; $p<.05$).

4.2.5. Merak kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Merak kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımını'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre merak kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımını'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre merak kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki merak algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin merak değerinin kendileri için ne anlam ifade ettiğini tam olarak netleştiremedikleri ve merak kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın önem/önemsizlik bacağı üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği

düşünülmektedir. Bununla birlikte merak kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın merak kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.3. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun merak kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada Değer Metresi, Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme teknikleri ile etkili olduğu, ancak Değer Karıncası tekniğinin açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.3.1. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin yaratıcılık kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.9.'da açık fikirlilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.9. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	1	2,5	2,5	-1,983	.047
Pozitif Sıralar	6	4,25	25,5		
Eşit	3				

Tablo 4.9. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin açık fikirlilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin merak kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-1,983$; $p<.05$).

4.3.2. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.10'da açık fikirlilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.10. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	7	4	28		
Eşit	3				

Tablo 4.10 incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin açık fikirlilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,236$; $p<.05$).

4.3.3. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.11.'de açık fikirlilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.11. Değer Belirleme Tekniğinde Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,889	.004
Pozitif Sıralar	10	5,5	55		
Eşit	0				

Tablo 4.11. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin açık fikirlilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,889$; $p<.05$).

4.3.4. Açık fikirlilik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.12'de açık fikirlilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.12. Değer Karıncası Tekniğinde Elde Edilen Açık Fikirlilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-1,000	.317
Pozitif Sıralar	1	1	1		
Eşit	9				

Tablo 4.12. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin açık fikirlilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin açık fikirlilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-1,000$; $p>.05$).

4.3.5. Açık fikirlilik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Açık fikirlilik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre açık fikirlilik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre açık fikirlilik kavramını kazanmada, öğrencilerin açık fikirlilik değerinin kendileri için ne anlam ifade ettiğini netleştirebildikleri, açık fikirlilik kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturabildikleri hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin zihinlerindeki açık fikirlilik algılarını netleştirme konusunda beklenen ilerlemeyi sağlayamadıkları da görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak

için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın davranış, kişisi/nesnesi ve ortam bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte açık fikirlilik kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini arttırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın açık fikirlilik kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.4. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu, ancak Değer Metresi tekniğinin ise öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.4.1. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.13'de öğrenme sevgisi kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.13. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	3	3	9	-,879	.380
Pozitif Sıralar	4	4,75	19		
Eşit	3				

Tablo 4.13. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin öğrenme sevgisi kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-,879$; $p>.05$).

4.4.2. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.14.'de öğrenme sevgisi kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.14. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.14. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin öğrenme sevgisi kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.4.3. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.15.'de öğrenme sevgisi kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.15. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,449	.014
Pozitif Sıralar	6	3,5	21		
Eşit	4				

Tablo 4.15. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin öğrenme sevgisi kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,449$; $p<.05$).

4.4.4. Öğrenme sevgisi kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.16.'da öğrenme sevgisi kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.16. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Öğrenme Sevgisi Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,828	.005
Pozitif Sıralar	8	4,5	36		
Eşit	2				

Tablo 4.16. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin öğrenme sevgisi kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin öğrenme sevgisi kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,828$; $p<.05$).

4.4.5. Öğrenme sevgisi kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Öğrenme sevgisi kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrenme sevgisi kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğrenme sevgisi kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki öğrenme sevgisi algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin öğrenme sevgisi kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini tam olarak netleştiremedikleri ve öğrenme sevgisi kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak

için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın önem/önemsizlik bacağı üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte öğrenme sevgisi kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın öğrenme sevgisi kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.5. Cesaret kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada Değer Metresi, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu, ancak Başkası Ne Yapar tekniğinin cesaret kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.5.1. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.17.'de cesaret kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.17. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,401	.016
Pozitif Sıralar	7	4	28		
Eşit	3				

Tablo 4.17. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin cesaret kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,401$; $p<.05$).

4.5.2. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.18.'de cesaret kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.18. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-1,414	.157
Pozitif Sıralar	2	1,5	3		
Eşit	8				

Tablo 4.18. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin cesaret kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-1,414$; $p>.05$).

4.5.3. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.19.'da cesaret kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.19. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,810	.005
Pozitif Sıralar	9	5	45		
Eşit	1				

Tablo 4.19. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin cesaret kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,810$; $p<.05$).

4.5.4. Cesaret kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.20'de cesaret kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.20. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Cesaret Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.20 incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin cesaret kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin cesaret kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.5.5. Cesaret kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Cesaret kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımını'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre cesaret kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımını'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre cesaret kavramını kazanmada, öğrencilerin cesaret kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini netleştirebildikleri, cesaret kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturabildikleri, zihinlerindeki cesaret kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları, davranışları ve değerleri arasında uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları veremedikleri ve bu konuda zorluk yaşadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın ilişkili değerler, kişisi/nesnesi ve ortam bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte cesaret kavramının kazanımında Değer

Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın cesaret kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.6. Azim kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun azim kavramını öğrencilere kazandırmada Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu, ancak Değer Metresi tekniğinin azim kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.6.1. Azim kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.21'de azim kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.21. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	2	6	12	-,343	.732
Pozitif Sıralar	5	3,2	16		
Eşit	3				

Tablo 4.21. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin azim kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-,343$; $p>.05$).

4.6.2. Azim kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.22.'de azim kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.22. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,449	.014
Pozitif Sıralar	6	3,5	21		
Eşit	4				

Tablo 4.22. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin azim kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,449$; $p<.05$).

4.6.3. Azim kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.23'de azim kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.23. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,810	.005
Pozitif Sıralar	9	5	45		
Eşit	1				

Tablo 4.23. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin azim kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,810$; $p<.05$).

4.6.4. Azim kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.24'de azim kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.24. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Azim Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.24. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin azim kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin azim kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.6.5. Azim kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Azim kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre azim kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre azim kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki azim kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin azim kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini tam olarak netleştiremedikleri ve azim kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında

karıncanın önem/önemsizlik ve kazandırdıkları bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte azim kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın azim kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.7. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu, ancak Değer Metresi tekniğinin ise incelik (nezaket) kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.7.1. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.25.'de incelik (nezaket) kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.25. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	3	6,17	18,5	-,478	.663
Pozitif Sıralar	6	4,42	26,5		
Eşit	1				

Tablo 4.25. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin incelik (nezaket) kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-,478$; $p>.05$).

4.7.2. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.26.'da incelik (nezaket) kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.26. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.26. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin incelik (nezaket) kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.7.3. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.27'de incelik (nezaket) kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.27. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,714	.007
Pozitif Sıralar	8	4,5	36		
Eşit	2				

Tablo 4.27. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin incelik (nezaket) kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,714$; $p<.05$).

4.7.4. İncelik (nezaket) kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.28.'de incelik (nezaket) kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.28. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen İncelik (Nezaket) Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.28. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin incelik (nezaket) kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin incelik (nezaket) kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.7.5. İncelik (nezaket) kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

İncelik (nezaket) kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre İncelik (nezaket) kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre İncelik (nezaket) kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki İncelik (nezaket) kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin İncelik (nezaket) kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini tam olarak netleştiremedikleri ve İncelik (nezaket) kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın

kazanımını sağlamak için Değer Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın önem/önemsizlik ve kazandırdıkları bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte İncelik (nezaket) kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın İncelik (nezaket) kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.8. Dürüstlük kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu, ancak Değer Metresi tekniğinin ise dürüstlük kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.8.1. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.29.'da dürüstlük kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.29. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	3	2,5	7,5	-1,000	.317
Pozitif Sıralar	1	2,5	2,5		
Eşit	6				

Tablo 4.29. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin dürüstlük kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-,1,000$; $p>.05$).

4.8.2. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.30'da dürüstlük kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.30. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.30. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin dürüstlük kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.8.3. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.31.'de dürüstlük kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.31. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,714	.007
Pozitif Sıralar	8	4,5	36		
Eşit	2				

Tablo 4.31. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin dürüstlük kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,714$; $p<.05$).

4.8.4. Dürüstlük kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.32.'de dürüstlük kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.32. Değer Karıncası Tekniğinde Elde Edilen Dürüstlük Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,646	.008
Pozitif Sıralar	7	4	28		
Eşit	3				

Tablo 4.32. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin dürüstlük kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,646$; $p<.05$).

4.8.5. Dürüstlük kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Dürüstlük kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre dürüstlük kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 3 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 1 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre dürüstlük kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki dürüstlük kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin dürüstlük kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini tam olarak netleştiremedikleri ve dürüstlük kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak için Değer Karıncası Tekniğinin teknik

uygulamasında karıncanın önem/önemsizlik ve kazandırdıkları bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte dürüstlük kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın dürüstlük kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.9.Liderlik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun dürüstlük kavramını öğrencilere kazandırmada Değer Metresi Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın açık fikirlilik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.9.1. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.33.'de liderlik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.33. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	1	8	8	-2,040	.041
Pozitif Sıralar	9	5,22	47		
Eşit	0				

Tablo 4.33. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin liderlik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-,2,040$; $p<.05$).

4.9.2. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.34.'de liderlik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.34. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.34. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin liderlik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,236$; $p<.05$).

4.9.3. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.35.'de liderlik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.35. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,121	.034
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.35. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin liderlik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,121$; $p<.05$).

4.9.4. Liderlik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.36.'da liderlik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.36. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Liderlik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.36. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin liderlik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin liderlik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,236$; $p<.05$).

4.9.5. Liderlik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Liderlik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre liderlik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin hepsinin etkili olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre liderlik kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki liderlik kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları, hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri, bunun yanında öğrencilerin liderlik kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini zihinlerinde netleştirebildikleri ve liderlik kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturabildikleri görülmüştür. Liderlik kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini araştırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin de faydalı

olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın liderlik kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.10. Affedicilik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada Değer Belirleme ve Başkası Ne Yapar tekniklerinin ile etkili olduğu, ancak Değer Metresi ve Değer Karıncası tekniklerinin ise affedicilik kavramını kazandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın yeteri kadar olmasa da affedicilik kavramını kazandırmada etkili olabileceği söylenebilir.

4.10.1. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.37.'de affedicilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.37. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	2	2,5	5	-,677	.498
Pozitif Sıralar	3	3,33	10		
Eşit	5				

Tablo 4.37. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin affedicilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-,677$; $p>.05$).

4.10.2. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.38.'de affedicilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.38. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,000	.046
Pozitif Sıralar	4	2,5	10		
Eşit	6				

Tablo 4.38. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin affedicilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,000$; $p<.05$).

4.10.3. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.39.'da affedicilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.39. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,449	.014
Pozitif Sıralar	6	3,5	21		
Eşit	4				

Tablo 4.39. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin affedicilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,449$; $p<.05$).

4.10.4. Affedicilik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.40'da affedicilik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.40. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Affedicilik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	,000	1,000
Pozitif Sıralar	0	0	0		
Eşit	10				

Tablo 4.40. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin affedicilik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık göstermediği ve bu tekniğin affedicilik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olmadığı ortaya çıkmıştır ($z=-,000$; $p>.05$).

4.10.5. Affedicilik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Affedicilik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre affedicilik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın beklenen oranda etki etmediği görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin 2 tanesi kavramın kazanımında etkili olmuşken, 2 tanesi etkili olamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre affedicilik kavramını kazanmada, öğrencilerin hem başka bir kahraman adına hem de kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasında uyum sağlayabildikleri görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin affedicilik değerinin kendileri için ne anlam ifade ettiğini tam olarak fark edemedikleri, affedicilik kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturamadıkları, zihinlerindeki affedicilik algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağlayamadıkları görülmüştür. Bu tekniklerin etkililiğini arttırmak ve kavramın kazanımını sağlamak için Değer

Karıncası Tekniğinin teknik uygulamasında karıncanın tüm bacakları üzerine daha fazla konuşmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte affedicilik kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini artırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın affedicilik kavramının kazanımında ortalamanın üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

4.11. Estetik kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun estetik kavramını öğrencilere kazandırmada Değer Metresi Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın estetik kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.11.1. Estetik kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.41.'de estetik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.41. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	1	2	2	-2,257	.024
Pozitif Sıralar	7	4,86	34		
Eşit	2				

Tablo 4.41. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin estetik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-,2,257$; $p<.05$).

4.11.2. Estetik kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.42'de estetik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.42. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.42. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin estetik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,236$; $p<.05$).

4.11.3. Estetik kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.43'de estetik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.43. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,972	.003
Pozitif Sıralar	10	5,5	55		
Eşit	0				

Tablo 4.43. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin estetik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,972$; $p<.05$).

4.11.4. Estetik kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.44'de estetik kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.44. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Estetik Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,236	.025
Pozitif Sıralar	5	3	15		
Eşit	5				

Tablo 4.44. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin estetik kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin estetik kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,236$; $p<.05$).

4.11.5. Estetik kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Estetik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre estetik kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin hepsinin etkili olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre estetik kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki estetik kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları, hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri, bunun yanında öğrencilerin estetik kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini zihinlerinde netleştirebildikleri ve estetik kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturabildikleri görülmüştür. Estetik kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini araştırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin de faydalı

olacağı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın estetik kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.12. Umut kavramını kazandırmada DBYDPPU etkili midir?

DBYDPPU'nun umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Daha sonra programda kullanılan tekniğin genel değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre; DBYDPPU'nun umut kavramını öğrencilere kazandırmada Değer Metresi Başkası Ne Yapar, Değer Belirleme ve Değer Karıncası teknikleri ile etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu uygulamanın umut kavramını kazandırmada etkili olduğu söylenebilir.

4.12.1. Umut kavramını kazandırmada Değer Konumlandırma basamağındaki Değer Metresi tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.45'de umut kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.45. Değer Metresi Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	1	3,5	3,5	-2,507	.012
Pozitif Sıralar	9	5,72	51,5		
Eşit	0				

Tablo 4.45. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinde öğrencilerin umut kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-,2,507$; $p<.05$).

4.12.2. Umut kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme basamağındaki Başkası Ne Yapar tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.46.'da umut kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.46. Başkası Ne Yapar Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,646	.008
Pozitif Sıralar	7	4	28		
Eşit	3				

Tablo 4.46. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Öznelleştirme basamağında yer alan Başkası Ne Yapar Tekniğinde öğrencilerin umut kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,646$; $p<.05$).

4.12.3. Umut kavramını kazandırmada Değer Sorgulama basamağındaki Değer Belirleme tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.47.'de umut kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.47. Değer Belirleme Tekniğinden Elde Edilen Umud Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	p
Psikoloji Kavramlarına İlişkin Ön Test/Son Test Ölçümü		Ortalaması			
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,762	.006
Pozitif Sıralar	9	5	45		
Eşit	1				

Tablo 4.47. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Sorgulama basamağında yer alan Değer Belirleme Tekniğinde öğrencilerin umut kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,762$; $p<.05$).

4.12.4. Umud kavramını kazandırmada Değer Analizi basamağındaki Değer Karıncası tekniği etkili midir?

Belirlenen bu alt problem Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi basamağında yer alan Değer Karıncası tekniğinin etkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tekniğin umud kavramını öğrencilere kazandırmada etkisi ortaya koyulmuştur. Araştırma grubunun 10 kişi ile sınırlı olması ve bu nedenle normallik varsayımının sağlanamaması nedeniyle Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Bu test için anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Tablo 4.48.'de umud kavramına ilişkin elde edilen ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.48. Değer Karıncası Tekniğinden Elde Edilen Umut Kavramı Ön Test Son Test Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Pozitif	N	Sıra	Sıra Toplamı	z	P
Psikoloji		Ortalaması			
Kavramlarına					
İlişkin Ön					
Test/Son Test					
Ölçümü					
Negatif Sıralar	0	0	0	-2,449	.014
Pozitif Sıralar	6	3,5	21		
Eşit	4				

Tablo 4.48. incelendiğinde DBYDPPU'nun Değer Konumlandırma basamağında yer alan Değer Karıncası Tekniğinde öğrencilerin umut kavramı ile ilgili puanlarının uygulama öncesinde ve sonrasında anlamlı ve olumlu yönde farklılık gösterdiği ve bu tekniğin umut kavramını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu ortaya çıkmıştır ($z=-2,449$; $p<.05$).

4.12.5. Umut kavramının kazandırılması ile ilgili genel yorum ve değerlendirme

Umut kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın tüm basamaklarındaki teknikler uygulanmış ve bu tekniklerin etkililiği değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre umut kavramının kazandırılmasında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkili olduğu görülmüştür. 4 basamaktan elde edilen veriler ışığında tekniklerin hepsinin etkili olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre umut kavramını kazanmada, öğrencilerin zihinlerindeki umut kavramı ile ilgili algılarını netleştirme konusunda ilerleme sağladıkları, hem başka bir kahraman adına hem kendileri adına aynı kararları verebildikleri, hem de davranışları ve değerleri arasındaki uyum sağlayabildikleri, bunun yanında öğrencilerin umut kavramının kendileri için ne anlam ifade ettiğini zihinlerinde netleştirebildikleri ve umut kavramını kendileri için hedef değer olarak oluşturabildikleri görülmüştür. Umut kavramının kazanımında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın etkililiğini araştırma konusunda basamaklardaki diğer tekniklerin denenmesinin de faydalı olacağı

düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımı'nın umut kavramının kazanımında etkili olduğu söylenebilir.

4.13. Belirlenen Pozitif Psikoloji kavramlarının kazandırılması ile ilgili genel değerlendirme

DBYDPPU'nun belirlenen pozitif psikoloji kavramlarını öğrencilere kazandırmada etkinli olup olmadığı Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının 4 basamağı için ayrı şekilde analiz edilmiştir. Bu analizler her bir kavram için ayrı ayrı yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda belirlenen kavramlar ile ilgili her bir basamağın (teknik) etkililik oranları verilmiştir. Bu tablodan yararlanarak her bir kavram için DBYDPPU'nun etkililiği ortaya konulmuştur.

Tablo 4.49. DBYDPPU'da Yer Alan Tekniklerin Belirlenen Pozitif Psikoloji Kavramlarını Kazandırmada Etkililiği

<i>Pozitif Psikoloji Kavramları</i>	<i>Değer Konumlandırma/ Değer Metresi Tekniği</i>	<i>Değer Öznelleştirme/ Başkası Ne Yapar Tekniği</i>	<i>Değer Sorgulama/ Değer Belirleme Tekniği</i>	<i>Değer Analizi/ Değer Karıncası Tekniği</i>	<i>Başarı Oranı</i>	<i>Başarı Yüzdesi</i>
<i>Yaratıcılık</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>2/4</i>	<i>%50</i>
<i>Merak</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>Açık Fikirlilik</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>Öğrenme Sevgisi</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>Cesaret</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>Azım</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>İncelik (Nezaket)</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>Dürüstlük</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>3/4</i>	<i>%75</i>
<i>Liderlik</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>4/4</i>	<i>%100</i>
<i>Affedicilik</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili Değil</i>	<i>2/4</i>	<i>%50</i>
<i>Estetik</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>4/4</i>	<i>%100</i>
<i>Umut</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>Etkili</i>	<i>4/4</i>	<i>%100</i>
<i>Başarı Oranı</i>	<i>6/12</i>	<i>10/12</i>	<i>11/12</i>	<i>10/12</i>		
<i>Başarı Yüzdesi</i>	<i>%50</i>	<i>%84</i>	<i>%92</i>	<i>%84</i>		<i>%77</i>

Tablo 4.49. incelendiğinde genel olarak DBYDPPU'nun belirlenen pozitif psikoloji kavramlarını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu belirlenmiştir. Değer Konumlandırma Basamağında yer alan Değer Metresi Tekniğinin belirlenen pozitif psikoloji kavramlarını öğrencilere kazandırmada yeteri kadar etkisi olmadığı ortaya çıkmıştır. Kavramların yarısını kazandırmada etkili olurken diğer yarısını kazandırmada pek etkili olamamıştır. Ayrıca farklı bir değerlendirme yapıldığında Değer Metresi tekniğinde öğrencilerin tüm kavramları yüzde yüz benimseyip idealleştirmeleri beklenmediği için teknikte yüzde yüz başarı olma oranının da olmaması beklenmektedir. Bununla birlikte bu basamak için diğer tekniklerin kavram kazanımında denenmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmada diğer basamaklarda yer alan teknikler belirlenen pozitif psikoloji kavramlarını kazandırmada etkili olmuştur. Genel manada bakıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımında yer alan tekniklerin pozitif psikoloji kavramlarını öğrencilere kazandırmada etkili olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar, bu sonuçların literatürdeki yeri ve araştırma ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırmanın temelinde var olan pozitif psikoloji kavramları ile ilgili yapılmış benzer ya da yakın çalışmalara yer verilmiş, araştırma sonuçları ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının öğrencilerin pozitif psikoloji kavramlarına yönelik bilişsel algılarına, pozitif psikoloji kavramlarını içeren davranışları doğru tespit edebilmelerine ve pozitif psikoloji kavramları ile ilgili durumları hem kendileri hem de başkaları için istemelerini sağlamada anlamlı ve olumlu yönde bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak uygulanan eğitimin öğrencilerin pozitif psikoloji kavramlarını hayatlarında benimsemeleri yönünde ise herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin bu süreçten keyif aldıkları ve bu uygulamanın pozitif psikoloji etkinlikleri uygulamada kullanılabilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması sonrasında öğrencilerin pozitif psikoloji kavramları ile ilgili farkındalıkları artmıştır. Öğrenciler bilişsel yönde süreçten olumlu yönde etkilenmişlerdir. Öğrencilerdeki olumlu yöndeki bilişsel gelişim durumlarına bakıldığında, Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulamasının pozitif psikoloji uygulamaları için kullanılabilir olduğu görülmüştür. Yapılan bazı çalışmalar elde edilen bu sonucu destekler niteliktedir. Irving, Snyder, Cheavens, Graveş, Hanke, Hilberg ve Nelson (2004) yaptıkları araştırmada danışanları iki gruba ayırmışlardır. Bu gruplar pozitif psikoloji eğitiminin verildiği güdülenme yönelimli grup ve bekleme listesi grubudur. Her bir danışanla 12 haftalık görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda güdülenme yönelimli grupta yer alan bireylerin umutlarının arttığı

gözlenmiştir. Ayrıca bireylerin umutlarının arttıkça problemlerle başa çıkma yetenekleri artmış ve duygularını kontrol edebilme becerileri de olumlu yönde etkilenmiştir. Cheavens, Feldman, Gum, Michael ve Synder (2006) yaptıkları çalışmada umut temelli grupla pozitif psikoloji temelli psikolojik danışmasının etkililiğini tespit etmişlerdir. Çalışma 32 kişiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma içinde umut kavramı, kişilerin hedeflerine ulaşmaları için çabalamaları olarak bilişsel manada tanımlanmıştır. Sekiz oturum boyunca gerçekleşen çalışma (uygulama) sonucunda katılımcıların depresyon ve kaygılarında azalma olduğu ve hedeflerine ulaşmak için daha fazla umutlanmaya başladıkları ortaya çıkmıştır. Borton ve Grelle (2014) düşük sosyoekonomik seviyede olan çocuklar arasında başarı ile azim arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan çalışmalar sonucunda azmin ayrıcalıklı çocuklarda başarının belirleyicisi olduğunu tespit etmişlerdir. Yani azim ile bir çocuğun şartları kötü olsa bile başarılı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması öğrencilerin öncelikle bilişsel farkındalıklarını geliştirmeye yöneliktir. Yapılan çalışma sonucunda ise öğrencilerin sahip oldukları bilgi durumları uygulamadan sonra anlamlı ve olumlu yönde değişmiştir. Bilişsel Beceri gelişimine katkı sağlayan bu uygulama (araştırma) ile ilgili bu sonuç bazı araştırmalarla benzer niteliktedir. Scott, Leritz ve Mumford (2004) yaptıkları araştırmada yaratıcılık eğitiminin yaratıcı performans gösterme ve iraksak düşünme becerisine katkıda bulunduğunu tespit etmişlerdir. Yaptıkları araştırmada yaratıcılık konusunda etkili olan bazı programların kişilik özellikleri veya sosyal becerileri temel almak yerine yaratıcılıkla ilgili bilişsel beceri gelişimine yer verdikleri ortaya çıkmıştır. Bu programlar yaratıcılık sürecine uygun olarak oluşturulmuş ve çok dikkatli ve detaylı bir şekilde hazırlanmışlardır.

Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması pozitif psikoloji alanında gerçekleştirilmiş bir değer eğitimi tabanlı yaklaşımdır. Ancak elde edilen sonuçlara bakıldığında bu yaklaşımın pozitif psikoloji uygulamaları için de kullanılabilir olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan bazı çalışmalar elde edilen bu sonucu destekler niteliktedir. Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül (2016) yaptıkları araştırmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının sadece değer eğitimi çalışmalarında değil başka eğitim uygulamalarında kullanılabilir olup olmadığını ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu bağlamda sosyal farkındalık çalışmalarına odaklanmışlardır. Bunun için ilkökul

öğrencilerine *cinsiyet ayrımcılığı/eşitliği, toplumsal ayrımcılığı/eşitliği, sağlık ayrımcılığı/eşitliği* kavramları ile ilgili Değer Böceği tekniği temelli Doğala Dönüş Projesi gerçekleştirmişlerdir. Belirlenen kavramlarla ilgili öğrencilere Kavram Bilinç Kontrol Listesi uygulanmış ve öğrencilerin bu kavramlara ilişkin ön bilişleri tespit etmişlerdir. Ardından öğrencilere Değer Böceği tekniği aracılığıyla bu kavramların eğitimi verilmiştir. Daha sonra öğrencilere tekrar Kavram Kontrol Bilinç Listesi öğrencilere uygulanmış ve bilişsel değişimleri takip edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin uygulamalardan önce ilgili kavramlara yönelik yanlış bir algıya sahip oldukları, yapılan çalışmalardan sonra öğrencilerin bilişsel değişimlerinde olumlu yönde gelişme kaydettiği ve öğrencilerin etkinliklerden keyif aldıkları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının değer eğitimi alanı haricinde başka alanlarda kullanılabilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Bacanlı, A. Akgül ve İ. Akgül (2017) gerçekleştirdikleri araştırmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımını eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında kullanılabilir olduğunu ortaya koymaya çalışmışlardır. Eğitsel Rehberlik çalışmaları kapsamında Başarı ve Hobi kavramları çalışmanın merkezine alınmış ve Değer Böceği tekniği uygulanmıştır. Öğrencilerin uygulamadan önce Kavram Bilinç Kontrol Listesi ile ön bilişleri tespit edilmiş, ardından etkinlikler gerçekleştirilmiş, daha sonra öğrencilere tekrar Kavram Bilinç Kontrol Listesi uygulanmış ve öğrencilerdeki bilişsel değişim tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin uygulamalardan önce başarı ve hobi kavramları ile ilgili yanlış bilişlere sahip oldukları, öğrencilerin uygulamadan sonra bilişlerinde olumlu yönde değişim gözlendiği ve süreç içerisinde çok eğlendikleri, mutlu oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgu ve sonuçlardan yola çıkıldığında Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının sadece değer eğitimi faaliyetlerinde değil, rehberlik faaliyetlerinde de kullanılabilir olduğu bulgusuna varılmıştır.

Gerçekleştirilen araştırma karakter güçleri ve erdemlerin bireylerde olumlu yönde bilişsel gelişimine katkı sağlamıştır. Öğrencilerin karakter güçleri ve erdemlerle ilgili bilişsel farkındalıkları oluşmuş ve süreç içerisinde olumlu yönde değişimler gözlenmiştir. Yapılan bazı karakter güçleri ve erdemler ile ilgili çalışmalar bu sonuçları desteklemektedir. Kiye (2016) yaptığı çalışmada öğrencilerin ergenlik çağlarında ortaya çıkan içselleştirme ve dışsallaştırma belirtilerine yönelik karakterin gücünün destekleyici etkisinin olup olmadığını incelemiştir. Aynı zamanda çalışmada

içselleştirme ve dışsallaştırma sorunlarının sosyo- demografik değişkenlere göre değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre, sosyo-demografik özellikler arasında anne eğitim düzeyinin önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Yani anne eğitim düzeyi yükseldikçe ergenlerin dikkat problemleri yaşadıkları ve kural dışı davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte sınıf düzeyi azaldıkça değerlerin oranlarında yükselme olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen sonuçlar eşliğinde ergenlik dönemindeki içselleştirme ve dışsallaştırma problemlerinin azalması için karakterin gücüne dayalı etkinliklerin faydalı olduğu tespit edilmiştir. Kabakçı (2013) yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin karakter güçlerinin öznel iyi oluş, akademik başarı gibi değişkenler üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin sevmeye, sevilme, sorumluluk, şükür gibi karakter güçlerinin öznel iyi oluş durumlarını anlamlı yönde yordadığı ortaya çıkmıştır.

DBYDPPU'nun *umut, estetik ve liderlik* kavramlarını kazandırmada Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının tüm basamaklarında yer alan tekniklerin etkili olduğu; *merak, öğrenme sevgisi, azim, incelik (nezaket), dürüstlük* kavramlarını kazandırmada ise Değer Konumlandırma Basamağında yer alan Değer Metresi tekniği haricinde diğer tekniklerin etkili olduğu görülmüştür. Seçilen kavramların öğretimi ile ilgili benzer çalışmalar da bulunmaktadır (Gökçek, 2007) okul öncesi eğitimi alan 5–6 yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisini incelemiştir. Hazırlanan karakter eğitim programı saygı, liderlik, sorumluluk, yardımseverlik, özgüven, sabır ve nezaket kavramları üzerinden hazırlanmıştır. 44 çocukla yapılan çalışmada ön test, ara test ve son test uygulaması yapılmıştır. Yapılan ön test uygulamasından sonra öğrencilere 7 hafta boyunca, hazırlanan eğitim programı uygulanmış ve bir ara test uygulanmıştır. Sonra 3 hafta boyunca tekrar eğitime devam edilmiş ve son test uygulaması yapılmıştır. Liderlik değeri ile ilgili sonuçlara bakıldığında verilen eğitimin 7 haftasında olumlu yönde bir farkındalık sağlamadığı, ancak son 3 hafta yapılan pekiştirici etkinliklerin öğrencilerde olumlu yönde değişikliğe sebep olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte nezaket değeri ile ilgili sonuçlara bakıldığında eğitimin öğrencilerde nezaket kavramıyla ilgili olumlu davranış değişikliği olduğu ve bu değişikliğin yine son 3 hafta yapılan etkinliklerden sonra olduğu belirlenmiştir.

Aynı zamanda çalışma ile ilgili değerlendirme yapılırken affedicilik kavramının kazandırılmasında kullanılan tekniklerin etkililiğine bakıldığında farklı bir veri göze çarpmıştır. Affedicilik kavramında erkek öğrencilerde hiçbir teknikte anlamlı ve olumlu yönde gelişim görülmemiştir. Kız öğrencilerde anlamlı ve olumlu yönde ilerleme görülürken, erkek öğrencilerde olumlu yönde değişimin olmadığı dikkat çekmiştir. Bunun sebebinin bazı toplumsal rollerden, toplum içinde kadından ve erkekten beklenen rol/model davranışlardan kaynaklı olabileceği düşünülmüştür.

Bununla birlikte *cesaret* kavramını kazandırmada Değer Öznelleştirme Basamağında yer alan Başkası Ne Yapar tekniği haricinde tüm tekniklerin ve *açık fikirlilik* kavramının kazandırılmasında ise Değer Analizi Basamağında yer alan Değer Karıncası tekniği haricinde diğer tekniklerde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Yani genel olarak 12 kavramdan 10 kavramın öğrencilere kazandırılmasında DBYDPPU etkili olmuştur. Bunun yanında DBYDPPU'nun *yaratıcılık* kavramını kazandırmada Değer Analizi Basamağında yer alan Değer Karıncası ve Değer Konumlandırma Basamağında yer alan Değer Metresi teknikleri; *affedicilik* kavramını kazandırmada ise Değer Sorgulama Basamağında yer alan Değer Belirleme ve Değer Öznelleştirme Basamağında yer alan Başkası Ne Yapar teknikleri etkili olmuştur. Bu iki kavramı (*affedicilik*, *yaratıcılık*) öğrencilere kazandırmada diğer kavramları kazandırma etkililiği gerçekleşmemiştir. Yaratıcılık düzeylerine etkisini araştıran başka çalışmalar da bulunmaktadır. Aras (2018), 6. Sınıf öğrencilerine Sosyal Bilgiler dersinde üst düzey düşünme ve yaratıcı düşünme yöntemleriyle verilen eğitimin etkisini incelemiştir. 49 öğrenciyle yapılan çalışmada ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Uygulanan probleme dayalı öğrenme yaklaşımı öğrencilerin yaratıcılıklarının olumlu düzeyde etki ettiği görülmüştür.

Genel olarak DBYDPPU belirlenen pozitif psikoloji kavramları öğrencilere kazandırmada etkili olmuştur. Bu bağlamda DBYDPPU'nun öğrencilerin pozitif psikoloji kavramlarına yönelik bilişsel algılarına, pozitif psikoloji kavramlarını içeren davranışları doğru tespit edebilmelerine ve pozitif psikoloji kavramları ile ilgili durumları hem kendileri hem de başkaları için istemelerini sağlamada anlamlı ve olumlu yönde bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak uygulanan eğitimin öğrencilerin pozitif psikoloji kavramlarını hayatlarında benimsemeleri yönünde beklenen etkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin bu

süreçten keyif aldıkları ve bu uygulamanın pozitif psikoloji etkinlikleri uygulamada kullanılabilir olduğu belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

1- Değer Bilinçlendirme Yaklaşımına Dayalı Pozitif Psikoloji Uygulaması standart eğitim etkinliklerini içerdiği için tüm yaş gruplarında tekrar düzenlenerek kullanılabilir. Bununla birlikte bu tür etkinlikleri uygulamak isteyen uygulayıcı ve öğretmenler için bir kılavuz haline gelebilir.

2- Araştırma Değer Bilinçlendirme Yaklaşımının Değer Analizi Basamağı için *Değer Karıncası*, Değer Sorgulama Basamağı için *Değer Belirleme*, Değer Öznelleştirme Basamağı için *Başkası Ne Yapar* ve Değer Konumlandırma Basamağı için *Değer Metresi* etkinlikleri ile gerçekleştirilmiştir. Yapılacak olan yeni araştırmalar için Değer Analizi Basamağında yer alan *Değer Örümeceği/Böceği*, *Değer Sosyometrisi*, *Değer Dereceleme*, *Değer Karşılaştırma Etkinlikleri*, Değer Sorgulama Basamağında yer alan *Değer Aynası Etkinlikleri*, Değer Öznelleştirme Basamağında yer alan *Hayali Çocuk*, *Değer Göreliliği*, *Değer Yansıtma Etkinlikleri* ve Değer Konumlandırma Basamağında yer alan *Değer Karşılaştırma*, *Dünya Değeri*, *Dünya Tehlikeleri* etkinlikleri de kullanılabilir.

3- Araştırmada Pozitif psikoloji kavramlarını oluşturan Karakter Güçleri ve Erdemlerin sınıflamasında yer alan 12 kavram (*yaratıcılık, merak, açık fikirlilik, öğrenme sevgisi, cesaret, azim, dürüstlük, incelik, liderlik, affedicilik, estetik, umut*) kullanılmıştır. Yapılacak başka araştırmalar için bu sınıflamada yer alan 24 kavramın (*yaratıcılık, merak, açık fikirlilik, öğrenme sevgisi, perspektif, otantiklik, cesaret, azim, şevk, incelik, sevgi, sosyal zeka, dürüstlük, liderlik, takım çalışması, affedicilik, tevazu, sağduyu, öz düzenleme, estetik, minnet, umut, espri anlayışı, dindarlık*) tamamı ya da diğer 12 kavram (*perspektif, otantiklik, şevk, sevgi, sosyal zeka, takım çalışması, tevazu, sağduyu, öz düzenleme, minnet, espri anlayışı, dindarlık*) kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Abramson Lyn, Y., M. E. P. Seligman (1978). Learned Helplessness in Humans: Critique and Reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 87(1), 49-74.
- Abushaheen, M. (2015). *Positive education: An Introduction*. 10.13140/RG.2.1.4919.6242.
- Adler, A. (2013). *İnsanı tanıma sanatı*. İstanbul: Say Yayınları.
- Akgül, İ. ve Bacanlı, H. (2015). *İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencileri İçin Değer Böceği Uygulamaları*. 2. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi, Kırıkkale.
- Aras, R. (2018). Ortaokul 6. Sınıf sosyal bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının üst düzey düşünme becerilerine ve yaratıcılık düzeyine etkisi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Aspinwall, L. G., & Staudinger, U. M. (Eds.). (2003). *A psychology of human strengths: Fundamental questions and future directions for a positive psychology*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Avşaroğlu, Z. (2017). Bir dönem boyunca verilen pozitif psikoloji dersinin öğrencilerin mental iyi oluş ve kişisel iyi oluşlarına olan etkisinin incelenmesi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydan, S. (2018). Sağlık hizmeti araştırmalarında kavram analizi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 21(3), 551-562.
- Aydın, A., Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2013). Eğitim yönetiminde pozitif psikoloji. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1470-1490.
- Bacanlı, H, Akgül A. ve Akgül, İ. (2017). *Değer böceği etkinliğinin eğitsel rehberlik faaliyetlerinde kullanılabilirliğinin belirlenmesi*. Küreselleşen Dünyada Eğitim, 1051-1063.
- Bacanlı, H, Akgül, İ, Akgül, A. (2018). Kişilerin değer tercihleri ile değer örüntüleri arasındaki farkı ortaya koymaya yönelik bir çalışma: "Değer Sosyometrisi Tekniği". *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15 (34), 61-85.

- Bacanlı, H. (2012). Dört katlı düşünme modeli. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 146, 29-36.
- Bacanlı, H. (2015). *Değer eğitiminde değer bilinçlendirme yaklaşımı*. 2. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi (Çağrılı konuşma). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.
- Bacanlı, H. (2017). Değer bilinçlendirme yaklaşımı. *Çizgi Kitapevi*: İstanbul.
- Bacanlı, H. ve Akgül, İ. (2015). *İlkokullar İçin Erdemli Çocuk Projesi*. 2. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi, Kırıkkale.
- Bacanlı, H. ve Türkan, S. (2015). *Değer böceği uygulamalarının varyasyonları*. 2. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi, Kırıkkale.
- Bacanlı, H., & Dombaycı, M. A. (2012). *Değer eğitiminde değer boyutlandırma yaklaşımı*. Değerler ve Eğitimi II (889-912). İstanbul : DEM Yayınları.
- Bacanlı, H., Akgül, A. ve Akgül İ. (2016). *Değer Böceği Etkinliğinin Farkındalık Çalışmalarında Kullanılması "Doğala Dönüş Projesi"*. 25. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Antalya.
- Bacanlı, H., Akgül, A. ve Akgül İ. (2016). *İlkokul öğrencileri için değer bilinçlendirmeye dayalı değer sorgulama etkinlikleri*. Eğitim Bilimlerinde Nitelik Arayışı, 681-688.
- Bacanlı, H., Akgül, A. ve Akgül, İ. (2015). *Değer Örgütlenmesini Belirlemeye Yönelik Bir Teknik: Değer Sosyometrisi*. 2. Ulusal Değerler Eğitimi Kongresi, Kırıkkale.
- Bacanlı, H., Akgül, İ. ve Akgül A. (2016). *İlkokul öğrencileri için değer bilinçlendirmeye dayalı değer özneleştirme etkinlikleri*. Eğitim Bilimlerinde Nitelik Arayışı, 659-666.
- Bacanlı, H., Akgül, İ. ve Akgül A. (2017). *Değer bilinçlendirme yaklaşımına dayalı değer eğitimi uygulaması: "Saygı değeri örneği"*. Küreselleşen Dünyada Eğitim, 1027-1043.
- Bannink, F. (2017). *Bireyler ve toplumlarda iyi oluşu geliştirmek için 201 pozitif psikoloji uygulaması*, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Yayınları.

- Bannink, F.P. (2016). *Practicing positive CBT. From reducing distress to building success*. Oxford: Wiley. Power, F. C., Nuzzi, R. J., Narvaez, D., Lapsley, D. K., ve Hunt, T. C. (2018). *Değerler eğitimi ansiklopedisi*, İstanbul: Edam Yayıncılık.
- Blad, E. (2014). Poll: MAjority of Students 'Engaged'. (cover story). *Education Week*, 33(28), 1-8.
- Borton, W. ve Grelle, J. (2014). *The dirt on grit: examining relations with school adjusment, school performance, and theories of intelligence*. PSY 401: Advenced Research.
- Brighouse, H. (2006). *On education*, New York, NY: Routledge.
- Bulut, S. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sahip olduğu değerler psikolojik iyi oluş ve mutluluk düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi
- Carr, A. (2016). *Pozitif psikoloji*, İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Carver, C.S. & Scheier, M. F. (2003). Optimism. In Lopez, S., & Snyder, C. R. *Positive psychology assessment: a handbook of models and measures (75-89)*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Cheavens, J. S., Michael, S. T. ve Snyder, C. R. (2005). The correlates of hope: Psychological and psychological benefits. In J. Elliott (Ed.), *Interdisciplinary perspectives on hope*, (119-132). Hauppauge, NY: Nova Science.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2000). *Research methods in education*, London&New York: Routledge, Falmer&Francis Group.
- Compton, W. C. (2005). *Introduction to positive psychology*. Belmont, CA, US: Thomson Wadsworth.
- Compton, W. C. ve Hoffman, E. (2013). *Positive psychology: The science of happiness and flourishing*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Csikszentmihalyi, M. (2000). *Akış: Mutluluk bilimi*, Ankara: Buzdağı Yayınları.

- Demir, K. (2011). Pozitif Örgüt Araştırmaları, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Demir, V. ve Gündoğan, N. A. (2017). *Bilinçli farkındalık temelli bilişsel terapi programının üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüklerini azaltmadaki etkisi*. 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi, 12-14 Mayıs 2017, İstanbul.
- Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Durmuş, A. (2011). *Çocukta öz güven gelişimi ve karakter eğitimi* (7. Basım). İstanbul: Nesil Yayınları
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsanî Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 79-96.
- Ekşi, K. (2017). *Bir dönem boyunca verilen pozitif psikoloji dersinin öğrencilerin mutluluklarına ve duygularını ifade etmelerine olan etkisinin incelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1321-1333.
- Eryılmaz, A. (2014). Üniversite öğrencileri için geliştirilen öznel iyi oluşu artırma programının etkililiğinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 111-128.
- Fredrickson, B. L., & Branigan, C. (2005). Positive emotions broaden the scope of attention and thought-action repertoires. *Cognition and Emotion*, 19(3), 313–332.
- Froh, J. J., Sefick, W. J., & Emmons, R. A. (2008). Counting blessings in early adolescents: An experimental study of gratitude and subjective well-being. *Journal of School Psychology*, 46(2), 213–233.

- Gable, S. ve Haidt J. (2009). What (and why) is positive psychology?. *Review of General Psychology*. 9, 103-110.
- Gökçek, B. S. (2007). *5-6 yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Günaydın, Ş. (2017). *Bir dönem boyunca verilen pozitif psikoloji dersinin öğrencilerin duygusal zekâ ve sosyal zekalarına olan etkisinin incelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, A. (2017). Eğitimde pozitif psikoloji anlamak. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (2), 154-166.
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık
- Held, B. S. (2004). The negative side of positive psychology. *Journal of Humanistic Psychology*, 44, 9-46.
- İlgaz, D. (2018). *Pozitif psikoloji uygulamaları eğitiminin öğretmenlerin psikolojik sermaye öznel iyi oluş düzeylerine etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Irving, L. M., Snyder, C. R., Cheavens, J., Gravel, L., Hanke, J., Hilberg, P. ve Nelson, N. (2004). The relationships between hope and outcomes at the pretreatment, beginning, and later phases of psychotherapy, *Journal of Psychotherapy Integration*. 14(4), 419-443.
- Kabakçı, Ö. F. (2013). *Karakter güçleri açısından pozitif gençlik gelişiminin incelenmesi*. Yayınlanmış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kale, N. (2008). Nasıl bir değerler eğitimi. *Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yayın Organı*. 9(58), 10-17.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kardaş, M., Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (16), 383-412.

- Kasapoğlu, H. (2013). Okulda değer eğitimi ve hikayeler, *Milli Eğitim*, 42, 97-109.
- Katılmış, A. (2010). *Sosyal bilgiler dersindeki bazı değerlerin kazandırılmasınayönelik bir karakter eğitimi programının geliştirilmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kiye, S. (2016). *Ergenlerde karakter güçlerinin içselleştirme ve dışşallaştırma belirtilerine ilişkin koruyucu etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Knoop, H. H. (2011). *Education in 2025: How positive psychology can revitalize education.*; In: *Applied positive psychology: Improving everyday life, health, schools, work and society*. Donaldson, Stewart I. (Ed); Csikszentmihalyi, Mihaly (Ed); Nakamura, Jeanne (Ed); New York, T, US: Routledge/Taylor & Francis Group, 97-115.
- Koca, D. A. (2013). Bir aile eğitim programının evli annelerin evlilik doyumu, evlilikte sorun çözmeye becerisi ve psikolojik iyi oluşuna etkisi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koca, D. A. ve Erden, S. (2017). *Bilişsel davranışçı temelli grupta psikolojik danışma programının ergenlerin psikolojik dayanıklılığına ve mizah düzeyine etkisi*. 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi, 12-14 Mayıs 2017, İstanbul.
- Köse, Ç. T. (2015). Ergenler için karakter eğitimi: Bir araştırma merkezine ilişkindurum çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 40 (179), 295- 306.
- Kristjansson, K. (2012). Positive psychology and positive education: Old wine in New Bottles?. *Educational Psychologist*, 47(2), 86-105.
- Lewis, A., Huebner, E., Reschly, A., & Valois, R. (2009). The Incremental Validity of Positive Emotions in Predicting School Functioning. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 27(5), 397-408.
- Linley, A. (2009). *Positive psychology*. S. Lopez (Ed). The Encyclopedia of Positive Psychology, 742-746. Chichester: Blackwell Publishing Ltd.

- Linley, P. A., Joseph, S., Harrington, S., & Wood, A. M. (2006). Positive psychology: Past, present, and (possible) future. *The Journal of Positive Psychology*, 1, 3–16.
- Lopez, S. J. ve Snyder, C. R. (2009). *Oxford handbook of positive psychology*. Oxford University Press: USA.
- Lucas, R.E., Diener, E., & Larsen, R.J. (2003). Measuring positive emotions. In S.J. Lopez & C.R. Snyder (Eds.), *Positive psychological assessment: A handbook of models and measures* (201–218). Washington, DC: American Psychological Association.
- Luthans, F. ve Youssef, C.M. (2004). Human, Social, and Now Positive Psychological Capital Management: Investing in People for Competitive Advantage. *Published in Organizational Dynamics*, 33(2), 143-160.
- McCullough, M. E. (2000). Classical sources of human strength: revisiting an old home and building a new one. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(1), 1-10.
- Meydan, H. (2014). Okulda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 93-108.
- Öncü, H. ve Yağbasanlar O. (2018). Kavramsal bir bakış: Psikolojik dayanıklılık. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 12-21.
- Park, N. ve Peterson, C. (2009). Strengths of character in schools. R. Gilman, E. S. Huebner ve M. J. Furlong (Ed.). *Handbook of positive psychology in schools*. (65-76). New York: Routledge.
- Peseschkian, N. ve Tritt, K. (1998). Positive psychotherapy: Effectiveness study and quality assurance. *The European Journal of Psychotherapy, Counselling & Health*, 1(1), 93-104.
- Peterson, C. & Seligman, M. (2004). *Character strengths and virtues. A handbook and classification*. New York: Oxford University Press.
- Peterson, C. (2006). *A primer in positive psychology*. New York: Oxford University Press.

Power, F. C., Nuzzi, R. J., Narvaez, D., Lapsley, D. K., ve Hunt, T. C. (2008). *Moral Education: A Handbook*. Westport, CT: Praeger.

Proctor, C. (2013). The Importance of good character. C. Proctor ve P. A. Linley (Ed.). *Research, applications, and interventions for children and adolescents: A positive psychology perspective* (13-21). Springer.

Roth, R. A., Suldo, S. M., & Ferron, J. M. (2017). Improving middle school students' subjective well-being: Efficacy of a multicomponent positive psychology intervention targeting small groups of youth. *School Psychology Review*, 46(1), 21-41.

Sallabaş, M, E. (2012). Ömer Seyfettin hikayelerinin Türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(12), 59-68.

Scott, G., Leritz, L. E. ve Mumford, M. D. (2004). The effectiveness of creativity training: A quantitative review. *Creativity Research Journal*, 16(4), 361-388.

Seligman, M. E. P. (1999). The president's address. *American Psychologist*, 54, 559-562.

Seligman, M. E. P. (2000). The positive perspective. *The Gallup Review*, 3(1), 2-7.

Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness*. London: UK: Brealey.

Seligman, M. E. P., Ernst, R. M., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 35, 293-311.

Seligman, M. E. P., Ernst, R. M., Gillham, J., Reivich, K., & Linkins, M. (2009). Positive education: Positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 35, 293-311.

Seligman, M. E. P., Rashid, T. ve Acacia, C. P. (2006). Positive psychotherapy. *American Psychologist*, 61(8), 774-788.

Seligman, M. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.

- Sheldon, K. M. ve King, L. (2001). Why positive psychology is necessary. *American Psychologist*, 56(3), 216-217.
- Shoshani, A., & Steinmetz, S. (2014). Positive psychology at school: A school-based intervention to promote adolescents' mental health and well-being. *Journal of Happiness Studies*, 15(6), 1289-1311.
- Schultz, Duane P., Sydney E. Schultz (2002). Modern psikoloji tarihi, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Şen, Ü. (2008). 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (5), 763-779.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2010). İlk Ders Konulu Genelge (08 Eylül 2010 Tarih ve 6312 Sayı).
- Taylor, E. (2001). Positive psychology and humanistic psychology: A reply to Seligman. *Journal of Humanistic Psychology*, 41, 13-29.
- Tekinalp, B. E., & Terzi, Ş. I. (2015). *Eğitimde pozitif psikoloji uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Terjesen, M. D., Jacofsky, M., Froh, J., & DiGiuseppe, R. (2004). Integrating positive psychology into schools: Implications for practice. *Psychology in the Schools*, 41(1), 163-172.
- Tulunay Ateş, Ö. (2017). Türkiye'de değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerindeki etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 41-60.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2015). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uysal, E. (2003). Değerler üzerine bazı düşünceler ve bir erdem tasnifi denemesi: insani erdemler-islami erdemler. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 12 (1), 51-69.
- Uzunöz, A., Aktepe, V. ve Köybaşı, E. (2018). Değer analizi yaklaşımı yoluyla dürüstlük değerine yönelik cevapların incelenmesi. *Kurumsal Eğitim Dergisi*, 11(3), 606-626.

- Waters, L. (2011). A review of school-based positive psychology interventions. *The Australian Educational and Developmental Psychologist*, 28(2), 75-90.
- Yaşaroğlu, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 27, 503-515.
- Yıldırım, G. (2007). *İlköğretim düzeyinde bir karakter eğitimi programı model önerisi ve uygulanabilirliği*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zengin, M. (2017). Herkes İçin Geçerli Uygun Değerleri Belirlemek ve Öğretmek Mümkün mü? Değer Eğitimi Yaklaşımları Bağlamında Bir Değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 432-445.

EK1: DEĞER BİLİNÇLENDİRME YAKLAŞIMINA DAYALI POZİTİF PSİKOLOJİ UYGULAMASI

Form-1

DEĞER KONUMLANDIRMA (OLGUSALLIĞA KARŞI İDEALLİK) DEĞER METRESİ ETKİNLİĞİ

Ad/Soy Ad:

Aşağıdaki pozitif psikoloji kavramları için kendinizi değerlendirip her kavram ile ilgili kendinize bir puan veriniz. Örneğin kendinizi çok yaratıcı bir kişi olarak görüyorsanız 6-7 puan, yaratıcı bir birey olarak görmüyorsanız 1-2 puan, arada bir yerlerde kendinizi konumlandırıyorsanız 3-4-5 puan verebilirsiniz.

YARATICILIK						
1	2	3	4	5	6	7
MERAK						
1	2	3	4	5	6	7
AÇIK FİKİRLİLİK						
1	2	3	4	5	6	7
ÖĞRENME SEVGİSİ						
1	2	3	4	5	6	7
CESARET						
1	2	3	4	5	6	7
AZİM						
1	2	3	4	5	6	7
İNCELİK (NEZAKET)						
1	2	3	4	5	6	7
DÜRÜSTLÜK						
1	2	3	4	5	6	7
LİDERLİK						
1	2	3	4	5	6	7
AFFEDİCİLİK						
1	2	3	4	5	6	7
GÜZELLİK VE MÜKEMMELLİĞİ TAKDİR (ESTETİK)						
1	2	3	4	5	6	7
UMUT						
1	2	3	4	5	6	7

Form-2**DEĞER ÖZNELLEŞTİRME (BAŞKALIĞA KARŞI KENDİLİK)
BAŞKASI NE YAPAR? / 1. AŞAMA****Ad/Soy Ad:**

Aşağıda 12 tane kısa hikâye ve bu hikayelerin kahramanlarının olması gereken kararlar/yapması gereken davranışlar bulunmaktadır. Kahramanların belirtilen durumlarda hangi kararı alacağını/ hangi davranışı seçeceğini işaretleyiniz.

1) YARATICILIK	
Aysun sabah erkenden sınavı olduğu için gece sabaha kadar ders çalışıyor. Sabah uyandığında okula çok az bir vakti olduğunu görüyor. Apar topar evden çıkıp okula gidiyor. Ama kıvrıcık ve gözünün önünü kapatan uzun saçlarıyla okula girmesi ve sınava odaklanması mümkün değil. Yanında kalemliginden başka bir şeyi olmayan Aysun saçını toplayabilmek için;	
a) Ayakkabısının bağcığını çözüp, ayakkabı ipiyle saçlarını bağlayıp toplamalı	b) Kalemligindeki kalemlerden biriyle saçını topuz yapıp toplamalı
2) MERAK	
Sınıf öğretmeni İlker, her hafta Perşembe gününün son dersinde öğrencilere 1 hayvanın adını söylemekte ve sınıf listesine göre sırası kendinde olan öğrenci de ertesi gün o hayvanı arkadaşlarına anlatmak için çeşitli yollar bulmaktadır. İlker öğretmen dersin sonunda öğrenilecek hayvan olarak mirketi seçmiştir. Sıra kendisinde olan Ali de arkadaşlarına bu hayvanı daha iyi anlatabilmek için;	
a) Kitap okuyup araştırma yapmalı, resimlerle hayvanı tanıtmalı	b) İçinde mirketin bulunduğu bir animasyon filmini okulda arkadaşlarına izlettirmeli ve arada öğrencilere hayvanla ilgili bilgi kısa bilgiler vermeli
3) AÇIK FİKİRLİLİK	
Felsefe öğretmeni Zeynep, liseye yeni başlayan 9/M sınıfının Felsefe dersine girmektedir. Zeynep öğretmen okul açıldığından bu yana erkek ve kız öğrenciler arasında bir türlü beraberlik oluşturamamış; erkeklerin katıldığı sınıf içi etkinliklere kızların katılmadığını, kızların katıldığı etkinliklere de erkeklerin katılmadığını gözlemlemiştir. Aradaki sorunu çözebilmek için bir tartışma konusu belirleyip münazara başlatmış olan Zeynep öğretmen sınıf içi birliğini ve bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için;	
a) Grup içindeki kız ve erkek sayıları eşit olan 2 ayrı tartışma grubu oluşturmalı ve kazanan gruba etkinlik ödülü vermeli	b) 2 ayrı görüşün temsilcisi olarak 1 kız ve 1 erkek öğrenci seçmeli ve kızların erkek temsilcinin olduğu görüşü savunan münazara grubunda bulunmalarını, erkeklerin de kız temsilcinin olduğu görüşü savunan münazara grubunda bulunmalarını sağlayıp kazanan gruba etkinlik ödülü vermeli
4) ÖĞRENME SEVGİSİ	
İstanbul'da tıp eğitimini aldıktan sonra ufak bir ilçeye atanan Elif doktor, yoğun bir iş temposunda çalışmakta, ilçedeki hastalara bakmakta, yakın köylerdeki hastalara tedavi için gitmekte, köylülere seminerler vermektedir. Bunun yanında sürekli kitap okuyan Elif doktor yaptıklarını yeterli görmemektedir. Doktor Elif kendisini geliştirmeyi istemekte ve bunun için de bir şeyler yapmayı istemektedir. Bu durumda Elif doktor;	
a) Elif doktor, halk eğitim merkezinde açılan kişisel gelişim kurslarına gitmeli	b) Elif doktor, ilgilendiği alanla ilgili başka bir üniversite veya yüksek lisans okumaya başlamalı
5) CESARET	
Gece geç saatte işinden çıkıp evine giden Recep, yolda köşede bir bakkala uğramış ve bakkalın tam karşısında bir çifte rastlamıştır. Ancak ortada bir sıkıntı olduğunu fark etmiştir. Erkeğin kadına vurduğunu, onu azarladığını ve kolundan tutup kadını zorla götürmeye çalıştığını görmüştür. Recep duruma müdahale etmekte biraz tereddüt etmesine rağmen, kadına yardım etmeye karar vermiştir. Recep bu durumda;	
a) Çiftin yanına gidip erkeğin önüne geçerek kadına vurmasına engel olmalı bu esnada bağırarak bakkaldaki esnaktan ve mahalle sakinlerinden yardım istemeli	b) Polisi aramalı ve polis gelinceye kadar müdahale gerektiren bir durum olabilir diye çifti takip etmeye devam etmeli

6) AZİM	
Doğuştan bedensel yetersizliğe sahip olarak dünyaya gelen Canan, ilkokul ve ortaokulda genellikle yalnız olan bir öğrencidir. Ancak liseye geldiğinde yazıldığı satranç kursundan sonra hayatı tamamen değişmiş ve de sosyalleşmeye başlamıştır. Çeşitli başarılar elde etmeye başlayan ve art arda ödüller alan Canan, hızlı bir ilerlemeyle turnuvalara da katılmaya başlamıştır. Elde ettiği başarıları farklı kulvarlarda da devam ettirmek isteyen Canan;	
a) Engelliler satranç turnuvasında Dünya Şampiyonası'na katılmak için çalışmalarına devam etmeli	b) Liseliler satranç turnuvasında (engel dikkate alınmamaktadır) Avrupa Şampiyonası'na katılmak için çalışmalarına devam etmeli
7) İNCELİK (NEZAKET)	
Nurten, köyde çiftçi fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Köye gelen ilkokul öğretmenin yardımıyla ve yönlendirmesiyle eğitimine devam etmiştir. Yurtdışında iyi bir üniversiteyi burslu kazanıp birincilikle bitiren Nurten, oldukça iyi bir hayata sahip olmuştur. Doğduğu yerdeki insanları ziyaret etmeyi, onlardan haber almayı ihmal etmeyen Nurten, aynı zamanda çok fakir olan köylülere, onları incitmeden yardım etmek istemektedir. Bunun için;	
a) Birkaç çalışanını görevlendirip gece kimse görmeden bütün evlerin kapılarına erzak bıraktırmalı	b) Muhtarla iletişime geçip bütün köylü için muhtara para bırakmalı ve bunu herkese eşit şekilde dağıtırmalı
8) DÜRÜSTLÜK	
Hasan, bu ay fabrikadan aldığı maaşı borçlarına yetirememiştir. Daha ay sonuna on gün vardır. Başta önde dalgın dalgın yürümektedir. Bu esnada borçlarını nasıl düzene koyacağını, çocuklara nasıl bakacağını, eve siparişleri nasıl alacağını düşünen Hasan, yolda bir cüzdan bulmuştur. Cüzdanı alıp baktığında içinde yüklü bir miktar para olduğunu gören Hasan, cüzdandaki paraya dokunmadan kapatmıştır. Cüzdanı geri yere de bırakmayan Hasan;	
a) Cüzdanı götürüp polise teslim etmeli	b) Kendisi cüzdanın sahibini bulmaya çalışmalı
9) LİDERLİK (İŞ BİRLİĞİ)	
Ege'nin küçük bir köyünde yıllardan beri erkek muhtar görev almaktadır. Bu seneki seçimlerde ilk defa bir kadın seçimi kazanmış ve Ebru köyün muhtarı olmuştur. Ebru muhtar olur olmaz ilk iş olarak köye bir ilkokul açmayı hedeflemiş ve gerekli yerlere müracaatta bulunmuştur. Bina yapımı için gerekli malzemeyi sağlayan ancak yapımı için maddi kaynağı olmayan Ebru muhtar, köye yapılacak olan okulun binasının yapımı için;	
a) Bütün köy halkını toplamalı ve herkesten belli bir miktarda bağışta bulunmasını isteyip biriken parayla okul inşaatını yapması için işçi tutmalı	b) Bütün köy halkını toplamalı ve herkese inşaat işinde görev dağılımı yaparak yardım etmeleri için görevlendirmeli
10) AFFEDİCİLİK	
Gülnur lise öğrencisidir. Arkadaşlarıyla Cuma günü öğleden sonra okuldan kaçıp doğum günü partisi yapmışlardır. Gülnur'un annesi Ayşe'ye, Gülnur'un okula gitmediği mesajı gelmiştir. Anne hiçbir şey olmadan akşamın olmasını beklemiştir. Akşam olunca Gülnur'la konuşmuş ve bugün okulda neler yaptığını, ona güvendiğini, doğru söylemesini istediğini söylemiştir. Gülnur, öğleden sonra okuldan kaçtıklarını, arkadaşlarıyla düşünmeden hareket ettiklerini, daha da önemlisi annesine yalan söylediği için çok üzgün olduğunu, annesinin güvenini kaybetmek istemediğini söylemiş ve özür dilemiştir. Bu durumda anne Ayşe;	
a) Gülnur'un özrünü kabul etmeli ve ona sarılmalı	b) Gülnur'a doğruyu söylediği için onu affettiğini söylemekle beraber yalan söyleyip haber vermeden okuldan kaçmasının ona vereceği zararlar üzerine konuşup bir daha aynı durumun olmaması üzerine anlaşma yapmalı
11) GÜZELLİĞİ VE MÜKEMMELLİĞİ TAKDİR (ESTETİK)	
Şule küçüklüğünden beri sanata, heykellere ilgi duyan birisidir. Lisede Güzel Sanatlar Lisesi'nde okumasına rağmen, üniversitede hukuk fakültesini kazanmış ve avukat olmuştur. Ancak Şule'nin sanata, özellikle heykellere olan ilgisinde azalma olmamış, aksine artmıştır. Bu konuda bir şeyler yapmak isteyen Şule;	
a) Sanata olan ilgisinden dolayı sanat galerisine gidip heykelleri incelemeli	b) Heykel yapımı ile ilgili kurslara gitmeli

12) UMUT

Nilay, Tarkan'ın büyük bir hayranıdır. Bütün albümlerini almış ve bütün şarkılarını da ezbere bilmektedir. Hep onunla tanışacağı zamanı hayal etmiş, ancak onunla tanışmak için bir türlü iletişim kurmaya cesaret edememiştir. Sonunda bir şeyler yapması gerektiği konusunda karar vermiştir. Nilay, Tarkan'la tanışmak için;

a) Sosyal medya üzerinden Tarkan'a mesaj yazmalı ve durumunu anlatmalı, onunla hayranı olarak tanışmak istediğini belirtmeli

b) Konserine gidip en önden onu izlemeli ve konser sonu onunla tanışmak için fırsatları değerlendirmeli

Form-3**DEĞER ÖZNELLEŞTİRME (BAŞKALIĞA KARŞI KENDİLİK)
BAŞKASI NE YAPAR? / 2. AŞAMA****Ad/Soy Ad:**

Aşağıda 12 tane kısa hikâye ve bu hikâyede kahraman olan sizin hikâyelerdeki durumlara göre almanız gereken kararlar/yapmanız gereken davranışlar bulunmaktadır. Belirtilen durumlarla ilgili hangi kararı alacağınızı/ hangi davranışı seçeceğinizi işaretleyiniz.

1) YARATICILIK	
Sabah erkenden sınavınız olduğu için gece sabaha kadar ders çalışıyorsunuz. Sabah uyandığınızda okula çok az bir vakti olduğunu görüyorsunuz. Apar topar evden çıkıp okula gidiyorsunuz. Ama kıvrıkcık ve gözünün önünü kapatan uzun saçlarınızla okula girmeniz ve sınava odaklanmanız mümkün değil. Yanınızda kalemiğinizden başka bir şeyiniz yok. Saçınızı toplayabilmek için;	
a) Ayakkabımın bağcığını çözüp, ayakkabı ipliyle saçlarımı bağlayıp toplarım	b) Kalemiğimdeki kalemlerden biriyle saçımı topuz yapıp toplarım
2) MERAK	
Sınıf öğretmeni İlker, her hafta Perşembe gününün son dersinde öğrencilere 1 hayvanın adını söylemekte ve sınıf listesine göre sırası kendinde olan öğrenci de ertesi gün o hayvanı arkadaşlarına anlatmak için çeşitli yollar bulmaktadır. İlker öğretmen dersin sonunda öğrenilecek hayvan olarak mirketi seçmiştir. Bu hafta da seçilen hayvanı anlatma sırası sizdedir. Bu hayvanı daha iyi anlatabilmek için;	
a) Kitap okuyup araştırma yaparım, resimlerle hayvanı tanıtırım	b) İçinde mirketin bulunduğu bir animasyon filmini okulda arkadaşlarına izlettiririm ve arada öğrencilere hayvanla ilgili bilgi kısa bilgiler veririm
3) AÇIK FİKİRLİLİK	
Felsefe öğretmenisiniz. Liseye yeni başlayan 9/M sınıfının felsefe dersine girmektesiniz. Okul açıldığından bu yana erkek ve kız öğrenciler arasında bir türlü beraberlik oluşturamamış; erkeklerin katıldığı sınıf içi etkinliklere kızların katılmadığını, kızların katıldığı etkinliklere de erkeklerin katılmadığını gözlemlemiş bulunmaktasınız. Aradaki sorunu çözebilmek için bir tartışma konusu belirleyip münazara başlatmışsınız. Sınıf içi birliğini ve bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için;	
a) Grup içindeki kız ve erkek sayıları eşit olan 2 ayrı tartışma grubu oluştururum ve kazanan gruba etkinlik ödülü veririm	b) 2 ayrı görüşün temsilcisi olarak 1 kız ve 1 erkek öğrenci seçerim ve kızların erkek temsilcinin olduğu görüşü savunan münazara grubunda bulunmalarını, erkeklerin de kız temsilcinin olduğu görüşü savunan münazara grubunda bulunmalarını sağlayıp kazanan gruba etkinlik ödülü veririm
4) ÖĞRENME SEVGİSİ	
İstanbul'da tıp eğitiminizi aldıktan sonra ufak bir ilçeye atanan doktorsunuz. Yoğun bir iş temposunda çalışmakta, ilçedeki hastalara bakmakta, yakın köylerdeki hastalara tedavi için gitmekte, köylülere seminerler vermektensiniz. Bunun yanında sürekli kitap okuyorsunuz ancak yaptıklarınızı yeterli görmemektensiniz. Kendinizi geliştirmeyi istemekte ve bunun için de bir şeyler yapmayı istemektensiniz. Bu durumda;	
a) Halk eğitim merkezinde açılan kişisel gelişim kurslarına giderim	b) İlgilendiğim alanla ilgili başka bir üniversite veya yüksek lisans okumaya başlarım
5) CESARET	
Gece geç saatte işinden çıkıp evinize gidiyorsunuz. Yolda köşede bir bakkala uğramış ve bakkalın tam karşısında bir çifte rastlamışsınız. Ancak ortada bir sıkıntı olduğunu fark ettiniz. Erkeğin kadına vurduğunu, onu azarladığını ve kolundan tutup kadını zorla götürmeye çalıştığını gördünüz. Duruma müdahale etmekte biraz tereddüt etmenize rağmen, kadına yardım etmeye karar verdiniz. Bu durumda;	

a) Çiftin yanına gidip erkeğin önüne geçerek kadına vurmasına engel olurum, bu esnada bağırarak bakkaldaki esnaktan ve mahalle sakinlerinden yardım isterim	b) Polisi ararım ve polis gelinceye kadar müdahale gerektiren bir durum olabilir diye çifti takip etmeye devam ederim
6) AZİM	
Doğuştan bedensel yetersizliğe sahip olarak dünyaya geldiniz. İlkokul ve ortaokulda genellikle yalnız olan bir öğrenciydiniz. Ancak liseye geldiğinizde yazıldığınız satranç kursundan sonra hayatınız tamamen değişti ve de sosyalleşmeye başladınız. Çeşitli başarılar elde etmeye başladınız ve art arda ödüller aldınız. Hızlı bir ilerlemeyle turnuvalara da katılmaya başladınız. Elde ettiğiniz başarıları farklı kulvarlarda da devam ettirmek istiyorsunuz. Bu durumda;	
a) Engelliler satranç turnuvasında Dünya Şampiyonası'na katılmak için çalışmalarına devam ederim	b) Liseliler satranç turnuvasında (engel dikkate alınmamaktadır) Avrupa Şampiyonası'na katılmak için çalışmalarına devam ederim
7) İNCELİK (NEZAKET)	
Bir köyde çiftçi fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişsiniz. Köye gelen ilkokul öğretmeninin yardımıyla ve yönlendirmesiyle eğitimine devam ediyorsunuz. Yurtdışında iyi bir üniversiteyi burslu kazanıp birincilikle bitirdikten sonra oldukça iyi bir hayata sahip oluyorsunuz. Doğduğunuz yerdeki insanları ziyaret etmeyi, onlardan haber almayı ihmal etmiyorsunuz. Aynı zamanda çok fakir olan köylülere, onları incitmeden yardım etmek istemektesiniz. Bunun için;	
a) Birkaç çalışanımı görevlendirip gece kimse görmeden bütün evlerin kapılarına erzak bıraktırım	b) Muhtarla iletişime geçip bütün köylü için muhtara para bırakıp ve bunu herkese eşit şekilde dağıttırım
8) DÜRÜSTLÜK	
Bu ay fabrikadan aldığımız maaşınızı borçlarınıza yetiremediniz. Daha ay sonuna on gün vardır. Başınız önünüzde dalgın dalgın yürümektesiniz. Bu esnada borçlarınızı nasıl düzene koyacağınızı, çocuklarınıza nasıl bakacağınızı, eve siparişleri nasıl alacağınızı düşünürken, yolda bir cüzdan buluyorsunuz. Cüzdanı alıp baktığınızda içinde yüklü bir miktar para olduğunu görüp cüzdandaki paraya dokunmadan kapatıyorsunuz. Cüzdanı geri yere de bırakmıyorsunuz. Bu durumda cüzdan için;	
a) Cüzdanı götürüp polise teslim ederim	b) Kendim cüzdanın sahibini bulmaya çalışırım
9) LİDERLİK (İŞ BİRLİĞİ)	
Ege'nin küçük bir köyünde yıllardan beri erkek muhtar görev almaktadır. Bu seneki seçimlerde köyün muhtarı siz olmuşsunuz. Muhtar olur olmaz ilk iş olarak köye bir ilkokul açmayı hedeflemiş ve gerekli yerlere müracaatta bulunmuşsunuz. Bina yapımı için gerekli malzemeyi sağlıyorsunuz ancak yapımı için maddi kaynağınız yok. Köye yapılacak olan okulun binasının yapımı için;	
a) Bütün köy halkını toplayım ve herkesten belli bir miktarda bağışta bulunmasını isteyip biriken parayla okul inşaatını yapması için işçi tutarım	b) Bütün köy halkını toplayım ve herkese inşaat işinde görev dağılımı yaparak yardım etmeleri için görevlendiririm
10) AFFEDİCİLİK	
Kızınız Gülnur lise öğrencisidir. Arkadaşlarıyla cuma günü öğleden sonra okuldan kaçıp doğum günü partisi yapmışlardır. Size de Gülnur'un okula gitmediği mesajı gelmiştir. Siz hiçbir şey olmadan akşamın olmasını bekliyorsunuz. Akşam olunca Gülnur'la konuşup bugün okulda neler yaptığını, ona güvendiğinizi, doğruyu söylemesini istediğinizi söylüyorsunuz. Gülnur, öğleden sonra okuldan kaçtıklarını, arkadaşlarıyla düşünmeden hareket ettiklerini, daha da önemlisi annesine yalan söylediği için çok üzgün olduğunu, sizin güveninizi kaybetmek istemediğini söylüyor ve sizden özür diliyor. Bu durumda siz;	
a) Kızım Gülnur'un özrünü kabul ederim ve ona sarılırım	b) Kızım Gülnur'a doğruyu söylediği için onu affettiğimi söylemekle beraber yalan söyleyip haber vermeden okuldan kaçmasının ona vereceği zararlar üzerine konuşup bir daha aynı durumun olmaması üzerine anlaşma yaparım
11) GÜZELLİĞİ VE MÜKEMMELLİĞİ TAKDİR (ESTETİK)	
Küçüklüğünüzden beri sanata, heykellere ilgi duyan birisiniz. Lisede Güzel Sanatlar Lisesi'nde okumanıza rağmen, üniversitede hukuk fakültesini kazanmış ve avukat olmuşsunuz. Ancak sanata, özellikle heykellere olan ilginizde azalma olmamış, aksine artmıştır. Bu konuda bir şeyler yapmak istiyorsunuz. Bu durumda;	
a) Sanata olan ilgimden dolayı sanat galerisine gidip heykelleri incelerim	b) Heykel yapımı ile ilgili kurslara giderim

12) UMUT

Tarkan'ın büyük bir hayranısınız. Bütün albümlerini almış ve bütün şarkılarını da ezbere bilmektesiniz. Hep onunla tanışacağınız zamanı hayal etmiş, ancak onunla tanışmak için bir türlü iletişim kurmaya cesaret edememişsiniz. Sonunda bir şeyler yapmanı gerektiği konusunda karar veriyorsunuz. Bu durumda Tarkan'la tanışmak için;

a) Sosyal medya üzerinden Tarkan'a mesaj yazarım ve durumumu anlatırım, onunla hayranı olarak tanışmak istediğimi belirtirim

b) Konserine gidip en önden onu izlerim ve konser sonu onunla tanışmak için fırsatları değerlendiririm

Form-4**DEĞER SORGULAMA (KURUMSALLIĞA KARŞI PRATİKLİK)
DEĞER BELİRLEME****Ad/Soy Ad:**

Aşağıda 12 pozitif psikoloji kavramı ile ilgili 24 adet davranış verilmiştir. (Her kavram ile ilgili 2 davranış örneği). Davranışlarla ilişkili gördüğünüz kavramları eşleştiriniz. Örneğin; yaşlılara otobüste yer verme davranışını, saygı kavramı ile ilişkilendiriyorsanız, saygı kavramıyla eşleştirme yapınız.

Tablo: Pozitif Psikoloji Kavramları

<i>Yaratıcılık</i>	<i>Merak</i>	<i>Açık Fikirlilik</i>	<i>Öğrenme Sevgisi</i>
<i>Cesaret</i>	<i>Azim</i>	<i>İncelik (Nezaket)</i>	<i>Dürüstlük</i>
<i>Liderlik</i>	<i>Affedicilik</i>	<i>Estetik</i>	<i>Umut</i>

	<i>Davranış Örnekleri</i>	<i>İlgili Pozitif Psikoloji Kavramı</i>
1	İlker öğretmenin, bir konu hakkında sınıftaki tüm öğrencilerinin düşüncelerini dinlemesi	
2	Derste saçlarını toplamak isteyen ama tokası olmayan Elif'in, saçlarını elindeki kalem ile toplaması	
3	İlkokul 1. Sınıf öğrencisi Zeynep'in, babasına hayvanat bahçesinde gördüğü zürafa hakkında soru sorması	
4	Öğretmenlik mesleğini yapan Nazmiye'nin aynı zamanda 2 üniversite daha bitirip 3. Üniversiteye de başlaması	
5	Bir zenginin fakir insanların evlerinin önüne gece yardım bırakması	
6	Evde huni bulamayan Nurten'in yağ şişesindeki yağı boşaltmak için pet şişeyi kesip ters çevirerek kullanması	
7	Sermin öğretmenin öğrencilerine doğa resmi yaptırması ve sınıfta doğru davranış yapan öğrencileri ödüllendirmesi	
8	Köyde çobanlık yapana Ali'nin, çobanlık yaparken yanında kitap götürüp kitap okuması	
9	Suyun kaynama noktasını bulmak için, Recep'in tencerenin içine derece atıp suyun kaynamasını beklemesi	

10	Farklı dini inanışlara sahip kişilerin aynı mahallede yaşamalarını kabul etmek	
11	Zuhal'in, önceki hafta kendisine haksız yere bağırarak komşusunun bugün kendisine getirdiği tatlıyı kabul etmesi	
12	Edison'un ampülü bulmak için aynı deneyi 1000 defa tekrar etmesi	
13	Sanat galerisinde resim sergisine giden Meltem'in oradan bir tablo satın alması	
14	Polis memuru Ece'nin hırsızın suçunu ispatlayacak delilleri karartmayıp bulması	
15	Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nı başlatması	
16	Üniversiteye yeni başlayan Kadriye'nin meslek sahibi olmaya dair planlar yapması	
17	İl genelinde yapılan satranç turnuvasında 3. Olan Gözde'nin, Türkiye 1.'liği için yapılan turnuvaya başvuru yapması	
18	Yılbaşındaki ikramiye için Didem'in milli piyango bileti alması	
19	Ampute Milli Futbol takımının Dünya Şampiyonu olması	
20	Muhtarın köye yapılacak okul için tüm köylüleri organize etmesi	
21	Yaşama şansı çok düşük olan bir hasta için bir cerrahın ameliyata girmesi	
22	Evlenip ayrılan Ali ve Ayşe çiftinin tekrar evlenmesi	
23	Yolda yürürken para bulan Senem'in, parayı polise götürmesi	
24	Elif Zeynep'in LÖSEV'e isimsiz bağış yapması	

Form-5**DEĞER ANALİZİ (İŞLENMEMİŞLİĞE KARŞI İŞLENMİŞLİK)
DEĞER KARINCASI****Ad/Soy Ad:**

Aşağıda tabloda belirtilen 12 pozitif psikoloji kavramı ile ilgili bilişsel kavram analizleri yapılmıştır. Yani her kavram detaylı şekilde belirtilmiş; o kavramın tanımı, kimlerle veya nelerle ilgili olduğu, hangi ortamlarda ortaya çıktığı, hangi davranışlarla ortaya koyulduğu, bu kavrama yönelik davranışlarda bulunulduğunda ne gibi kazançlara sahip olunacağı, bu kavramla ilişkili kavramların neler olduğu ve hangi kavram/durumlara göre önemli veya önemsiz olduğu açıklanmıştır. Kavramlar ve açıklamalarıyla ilgili eşleştirmeyi yapınız.

<i>Yaratıcılık</i>	<i>Merak</i>	<i>Açık Fikirlilik</i>	<i>Öğrenme Sevgisi</i>
<i>Cesaret</i>	<i>Azim</i>	<i>İncelik (Nezaket)</i>	<i>Dürüstlük</i>
<i>Liderlik</i>	<i>Affedicilik</i>	<i>Estetik</i>	<i>Umut</i>

<i>1</i>	<i>TANIM</i>	<i>KİŞİ/ NESNE</i>	<i>ORTAM</i>	<i>DAVRANIŞ</i>	<i>KAZANDIR DIKLARI</i>	<i>İLİŞKİLİ KAVRAMLAR</i>	<i>ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK</i>	<i>İlgili Kavram</i>
	<i>*bir konu hakkında ilgili ve istekli olmak</i> <i>*bir konu hakkında bilgi edinmek için istekli olmak</i>	<i>*öğrenmeye istek duyulan konular / olgular</i>	<i>*öğrenmeye istek duyulan konu ya da olguların bulunduğu ortamlar ve bu ortamların desteklediği yerler</i>	<i>*ilgi duyulan konu ya da olgu hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışmak</i> <i>*araştırma yapmak</i> <i>*soru sormak</i> <i>*gözlem yapmak</i>	<i>*bilgi edinir</i> <i>*öğrenme hevesini doyurur</i> <i>*yeni bir şey öğrenmeye istekli olur</i> <i>*kendini geliştirir</i>	<i>*öğrenme sevgisi</i> <i>*ilgi</i> <i>*istek, şevk</i> <i>*cesaret</i>	<i>*meraksız olmaktan önemlidir</i> <i>*insan ilişkilerinden önemsizdir</i> <i>*kişinin mahremiyetinden önemsizdir</i>	
<i>2</i>	<i>TANIM</i>	<i>KİŞİ/ NESNE</i>	<i>ORTAM</i>	<i>DAVRANIŞ</i>	<i>KAZANDIR DIKLARI</i>	<i>İLİŞKİLİ KAVRAMLAR</i>	<i>ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK</i>	<i>İlgili Kavram</i>
	<i>*doğruyu söyleyip bu konuda tutarlı davranm</i>	<i>*kişinin doğru bildiği şey ile kişinin söylediği şeylerdir</i>	<i>*kişinin doğru bildiği şey ile söylediği şey arasında</i>	<i>*tutarlılık tutarlı davranma (doğru bildiğimiz şeyi,</i>	<i>*kişilerarası güveni artırır</i> <i>*sağlıklı ilişkiler kurulur</i>	<i>*tutarlılık</i> <i>*kararlılık</i>	<i>*yalan söylemekten önemlidir</i> <i>*insan ilişkilerinden önemsizdir</i>	

	aktır.		farklılık olduğu ortamlar	tutarlı şekilde ifade etme) *kanıtlama (daha doğru bilgiye ulaşmak)	*dürüst olmayan kişilerle ilişki kurmak istenmez *sosyal dayanışmayı artırır *iyiliğimiz için uğraşan insanların var olması buna en güzel örnektir	*(karşılıklı) güven *saygı	*çıkardan önemlidir Patavatsızlıktan önemlidir	
3	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*tehlikeli ya da güç bir işte kendine güvenmek	*kendine güvenen bireyler	*kişinin kendini tehlikede hissettiği ortamlar	*korkmama *sonuçlara katlanmayı göze almak	*kişi, amacına ulaşır	*kendine güven *korkusuzluk	*korkak olmaktan önemlidir *insan hayatından önemsizdir *insana zarar vermekten önemsizdir *niyetten önemsizdir (ö:hrsızlık) *özgüven den önemsizdir	
4	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*karşı tarafı incitmeden iyilik yapma	*karşıdaki akine değer veren kişiler	*karşıdaki bireylerin hassas olduğu konularla ilgili ortamlar	*yaptığı işleri büyük tutmeme *kendini övmeme	*saygı kazanırız *değer görürüz	*saygı *sevgi *empati *duyarlılık	*kaba/ nezaketsiz olmaktan önemlidir *gösterişten önemlidir *bencilikten önemlidir *kişinin kendini tatmin etmesinden önemlidir	

5	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*bir şeyin olmasını beklemeye ya da olacağını düşünme	*olması istenilen şey	*gerçekleşmesini beklediğimiz şeylerin olma ihtimalinin olduğu ortamlar	*iyimser düşünme *gelecekle ilgili iyi düşünceler besleme	*ümit verir *yaşama sevinci verir *insanı mutlu eder *yaşam gayesi, amacı verir *güven verir	*ümit *yaşama amacı *hedef *heyecan *cesaret *güven *mutluluk	*umutsuz olmaktan önemlidir *kabullenilmislikten önemlidir *olumsuz düşünmekten önemlidir *gerçekçilikten önemsizdir *hayalden önemlidir	
6	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*iyi ve güzel olan bir şeyin farkına varma ve beğenme	*iyiye ve güzele karşı duyarlı olan kişi	*iyinin ve güzelin olduğu ortamlar *bilimin, sanatın, doğanın, erdemli davranışların olduğu ortamlar.	*beğenme ve bunu ifade etme *maddi veya manevi pekiştirme *doğaya bakma	*estetik duygusu gelişir *hayatın keyif alınız	*güzellik *huzur *doğa *sanat	*iyiye ve güzele duyarsız kalmaktan önemlidir *mutluluktan önemsizdir *güzellikten önemlidir	
7	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram

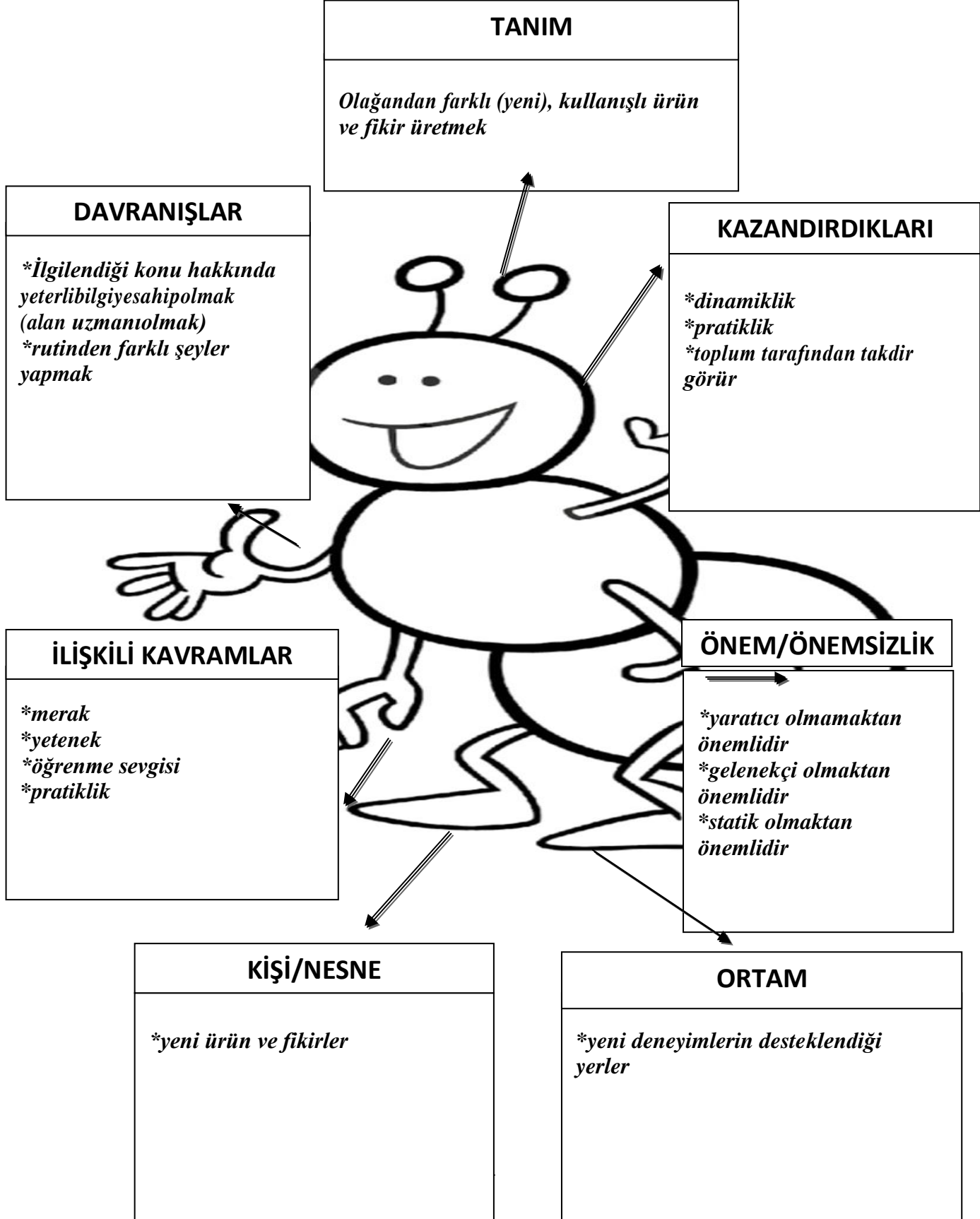
	*yeni ve farklı fikirlere açık olmak	*kişi: eleştirel düşünebilen bireyler *nesne: farklı fikir ve düşünceler	*eleştirel düşünebilen insanların olduğu, desteklediği ortamlar *yeniliğe önem verilen ortamlar	*eleştirel düşünmeyi benimseme *farklı görüşlere açık olmak	*yaratıcılık *zamana uyum sağlar *iletişimi iyi olur *insanlar tarafından kabul görür	*ön yargılı olmama *empati *saygı *anlayışlı olma	*sabit fikirli olmaktan önemlidir *toplumsal normlardan önemlidir *saygıdan önemsizdir	
8	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*yapılan hata karşısında ikinci şansı verme	*bireylerin hata yapabileceğini kabul eden insanlar	*hata yapılan ortamlar	*bağışlama *ikinci şansı verme *hatayı unutmama *geçmişe takılmama	*kin ve nefret duygularından uzaklaşır *empati kazanırız *anlayışlı olmamızı sağlar	*bağışlama *sevgi *özür dileme *kabul etme *kabul görme *şans / hak verme *açık fikirlilik	*affedici olmamaktan önemlidir *kin tutmaktan önemlidir *adaletten önemsizdir *kişisel menfaatten önemlidir	
9	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DİKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*bireyin hedeflediği amaçlara ulaşmak için pes etmemesi	*amacı olan insanlar	*hedef koyulan ortamlar	*etik değerler gözetilerek amaca ulaşmak için ne gerekiyor onu yapmak	*kişi, amacına ulaşır *mutlu olur *başarılı olur	*motivasyon *kendine güven *öğrenme sevgisi *cesaret	*pes etmektен önemlidir *çalışkanlığın önemlidir *zeka potansiyelinden önemlidir	

						*emek *gayret	*hırsan önemlidir *sonuçtan önemsizdir	
10	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DIKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*olağand an farklı (yeni), kullanışlı ürün ve fikir üretmek	*yeni ürün ve fikirler	*yeni deneyi mlerin destekl endiği yerler	*ilgilendiği konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmak (alan uzmanı olmak) *rutinden farklı şeyler yapmak	*dinamiklik *pratiklik *toplum tarafından takdir görür	*merak *yetenek *öğrenm e sevgisi *pratikli k	*yaratıcı olmaktan önemlidir *gelenekçi olmaktan önemlidir *statik olmaktan önemlidir	
11	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DIKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*belli bir grubu belli bir amaçla yönetebi lme	*farklı kişileri bir araya getiren, onlara görev ve sorumlul uk dağıtabile n kişiler	*birbirinde n bağımsız kişilerin ortak bir hedefe ulaşmaları için bir araya geldikleri ortamlar	*görev ve sorumluluk dağıtma *sorun çözme *hedefe ulaşmak için davranış belirleme	*itibar *saygınlık	*grupça hareket etme *takım çalışması *beraber lik *işbirliği *destek *dinami klik	*yönetilmekt en önemlidir *toplumsal çıkardan önemsizdir *toplumsal amaçtan önemsizdir *diktatörlükte n önemlidir	
12	TANIM	KİŞİ/ NESNE	ORTAM	DAVRANIŞ	KAZANDIR DIKLARI	İLİŞKİLİ KAVRAMLAR	ÖNEM/ ÖNEMSİZLİK	İlgili Kavram
	*öğrenm eye karşı içsel motivasy ona	*öğrenm eden keyif alan kişiler	*öğren meye değer verilen ortaml	*araştırmak *kitap okumak	*ilgi duyduğu alanda uzmanlaşır *başarılı olur	*merak *ilgi	*öğrenmeyi sevmemekten önemlidir	

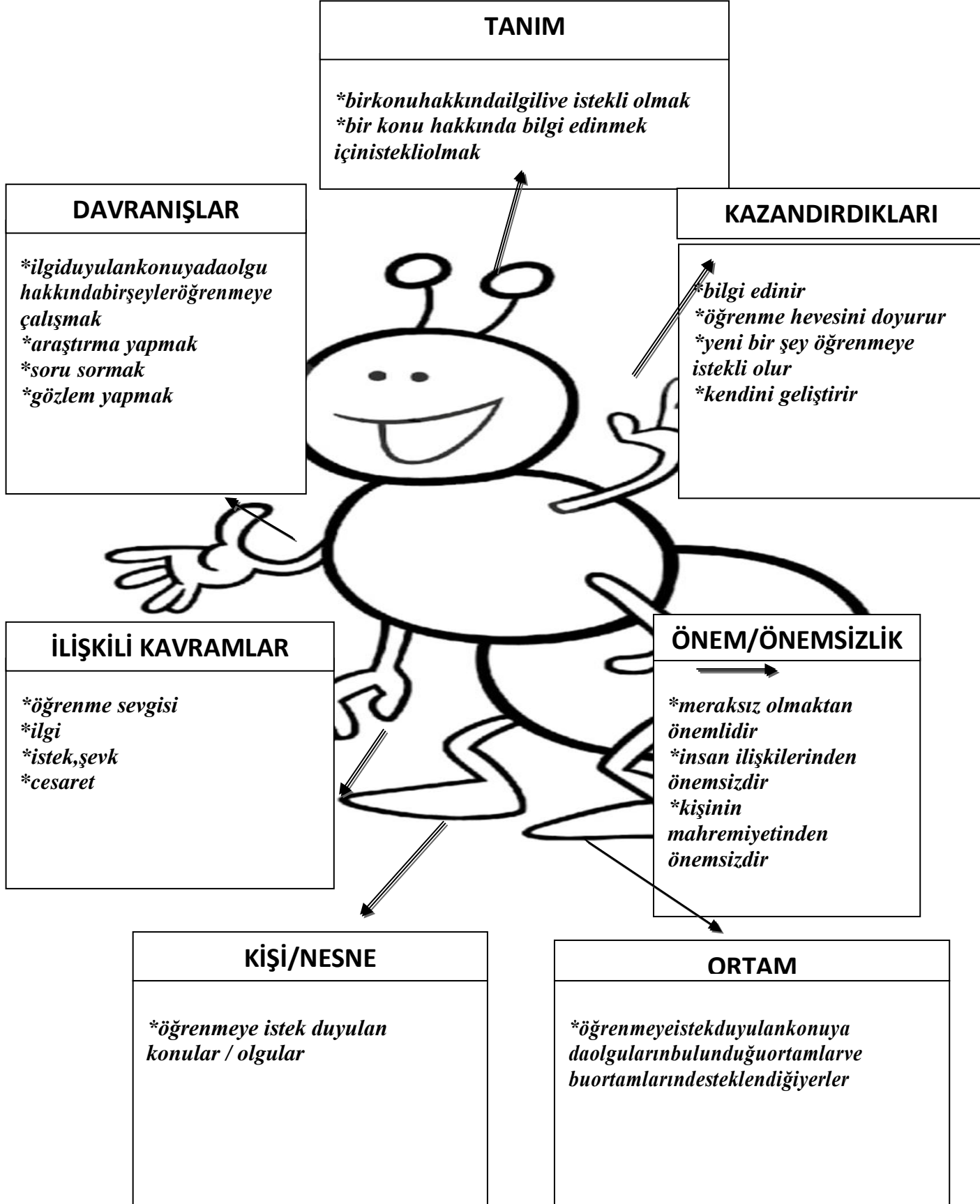
	sahip olmak		ar			*şevk, istek *açık fikirlilik	*yenilikten önemsizdir *meraktan önemsizdir *bilmiş olmaktan önemlidir	
--	-------------	--	----	--	--	----------------------------------	--	--

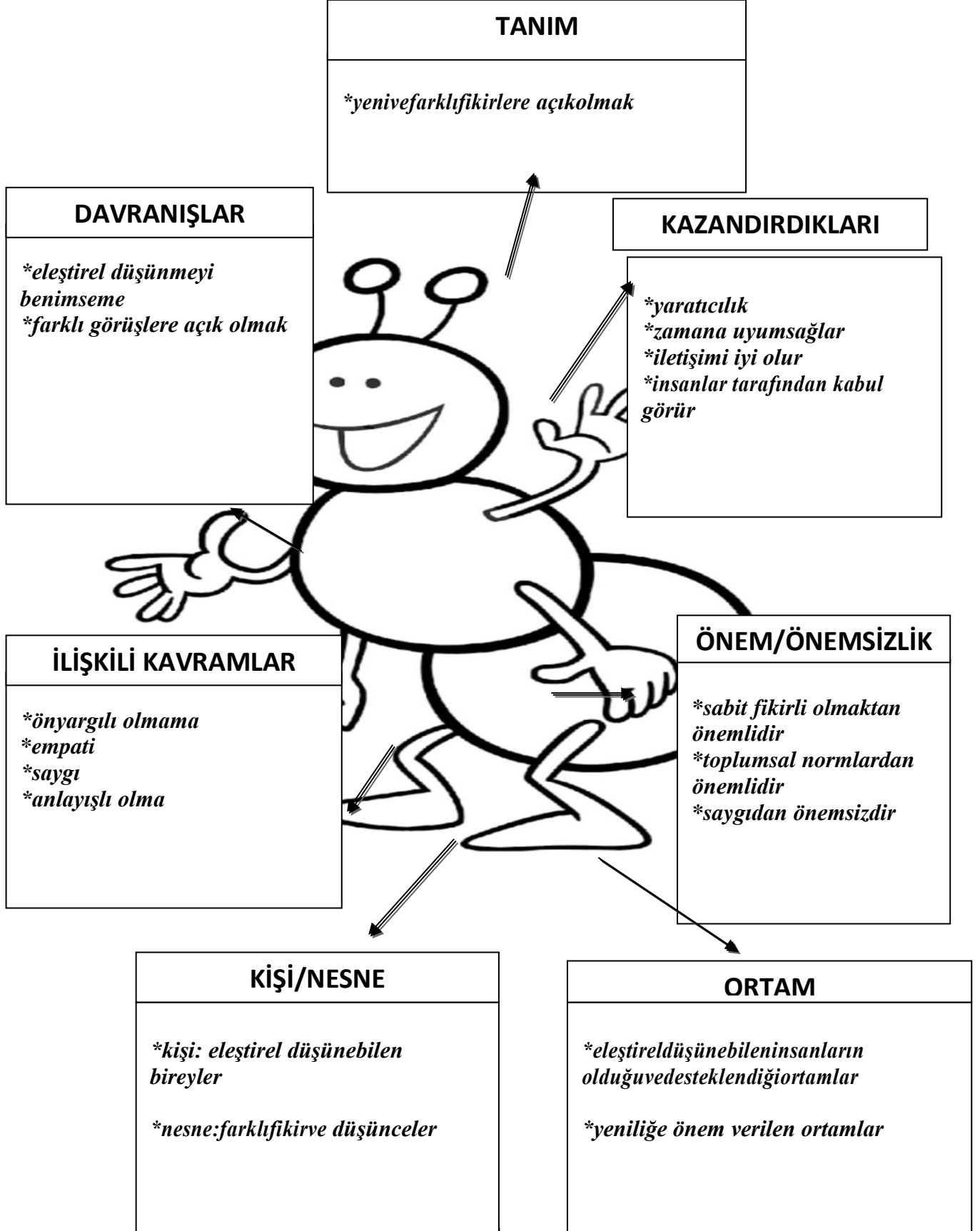
Form-6 / DEĞER ANALİZİ
YARATICILIK KAVRAM KARINCASI

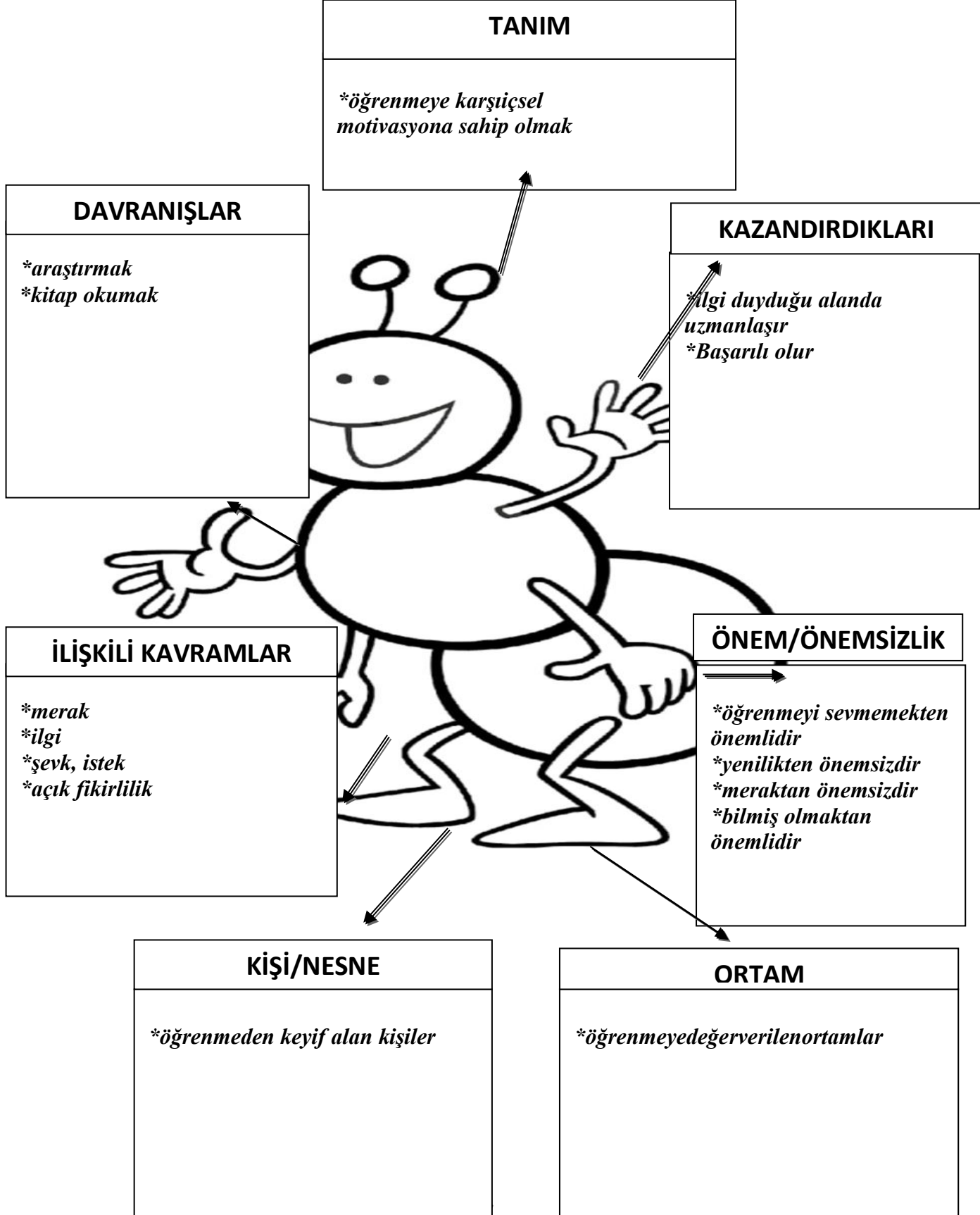
Form-7 / DEĞER ANALİZİ
MERAK KAVRAM KARINCASI

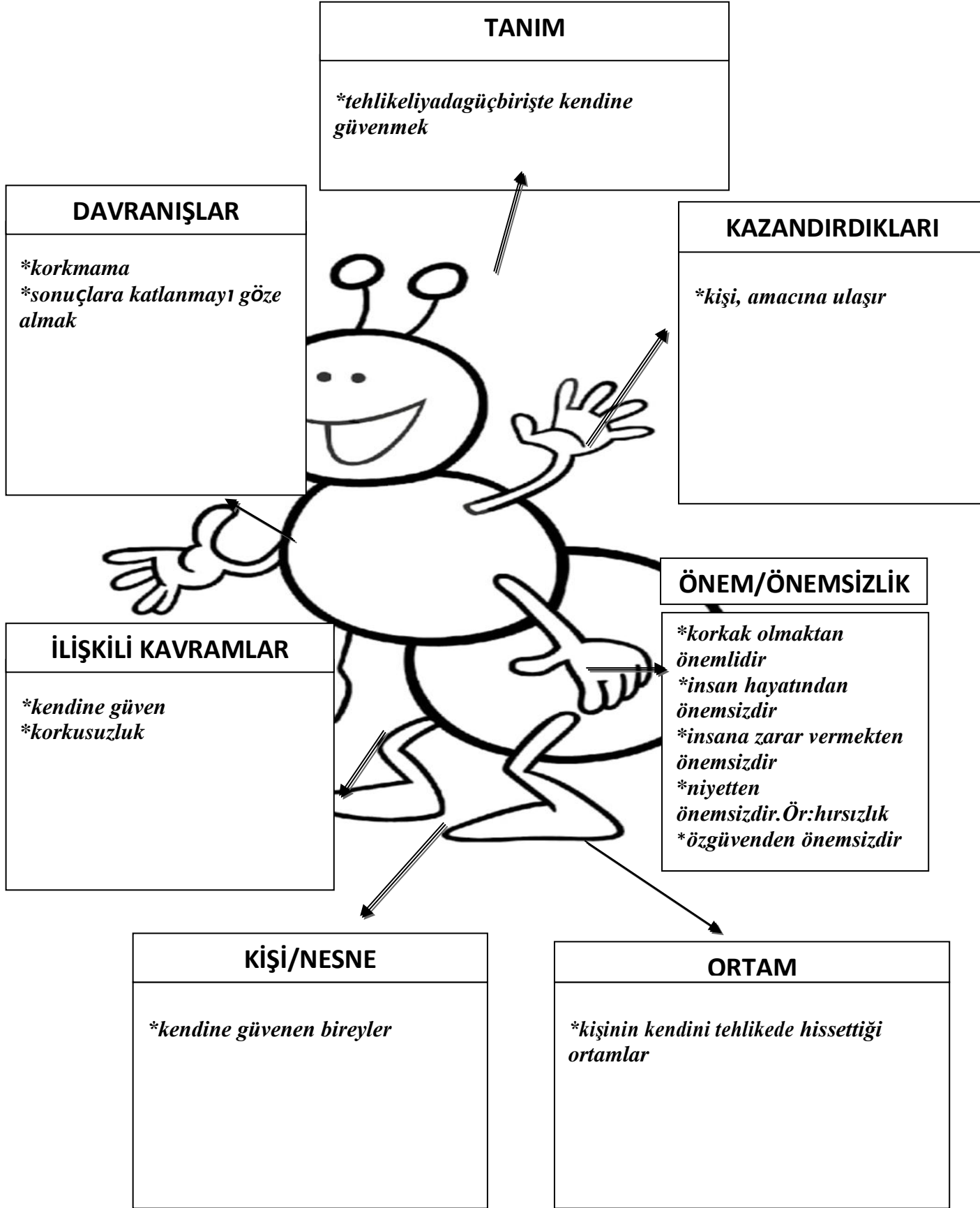
Form-8 / DEĞER ANALİZİ
AÇIK FİKİRLİLİK KAVRAM KARINCASI

Form-9 / DEĞER ANALİZİ
ÖĞRENME SEVGİSİ KAVRAM KARINCASI

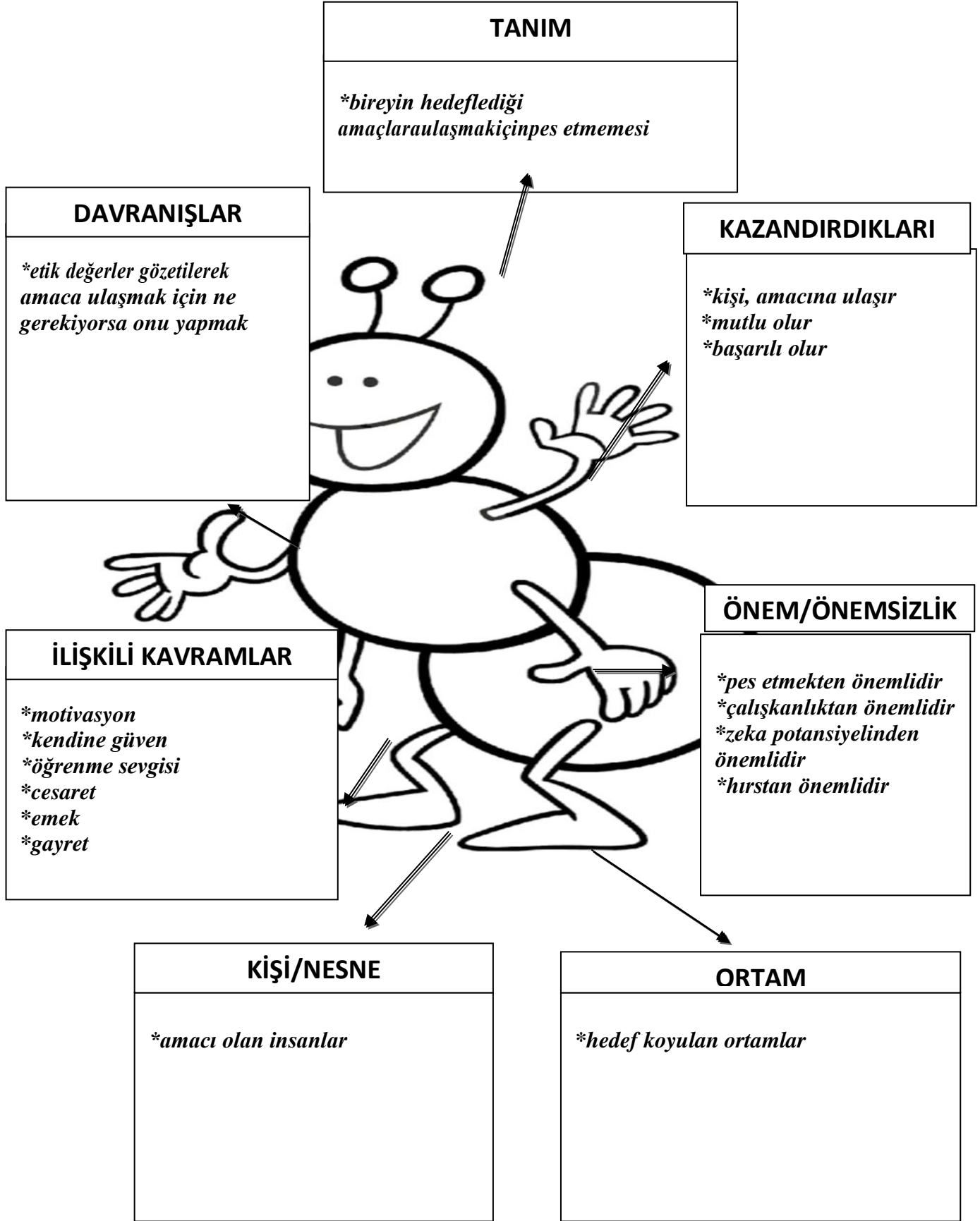

Form-10 / DEĞER ANALİZİ
CESARET KAVRAM KARINCASI

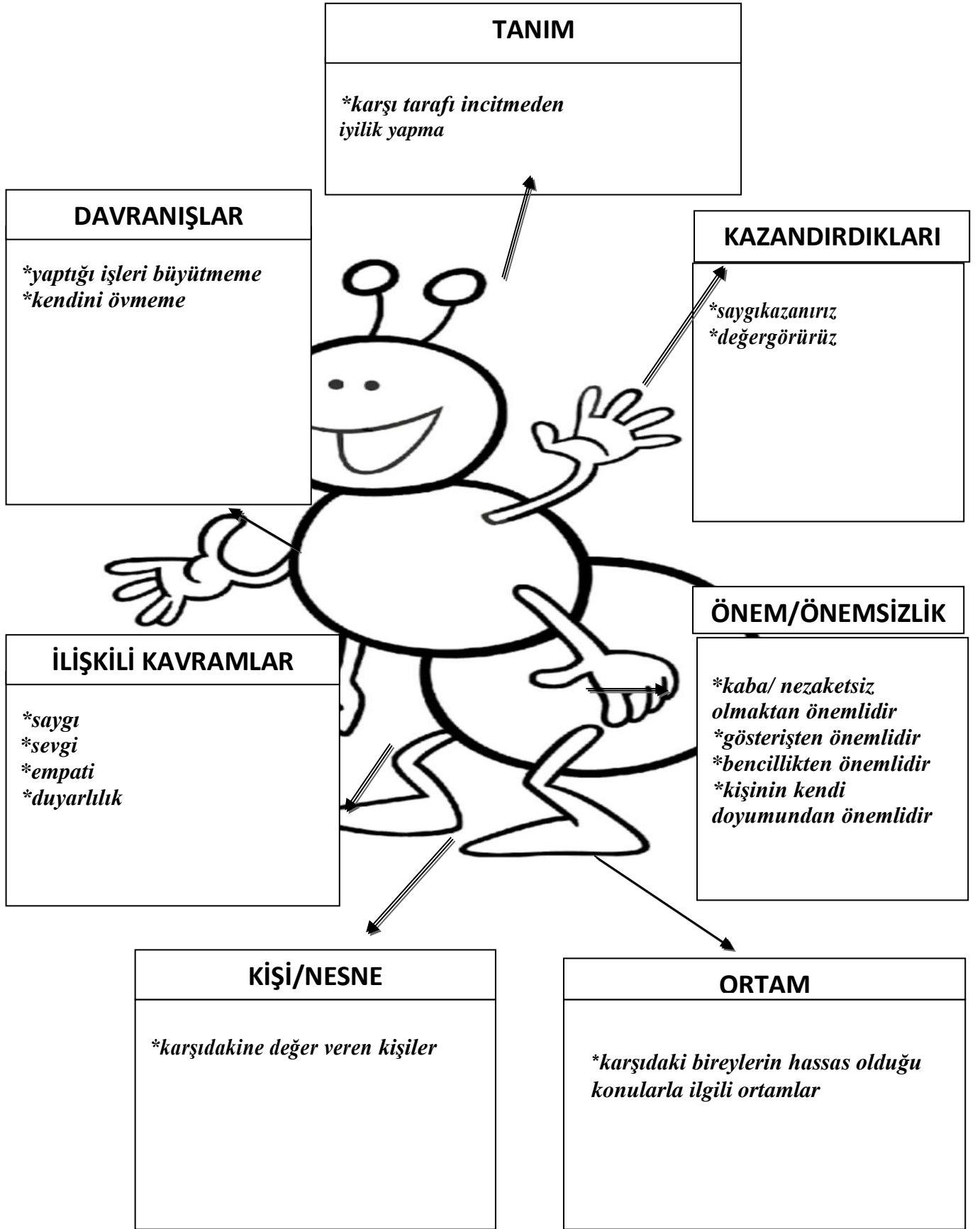

Form-11 / DEĞER ANALİZİ

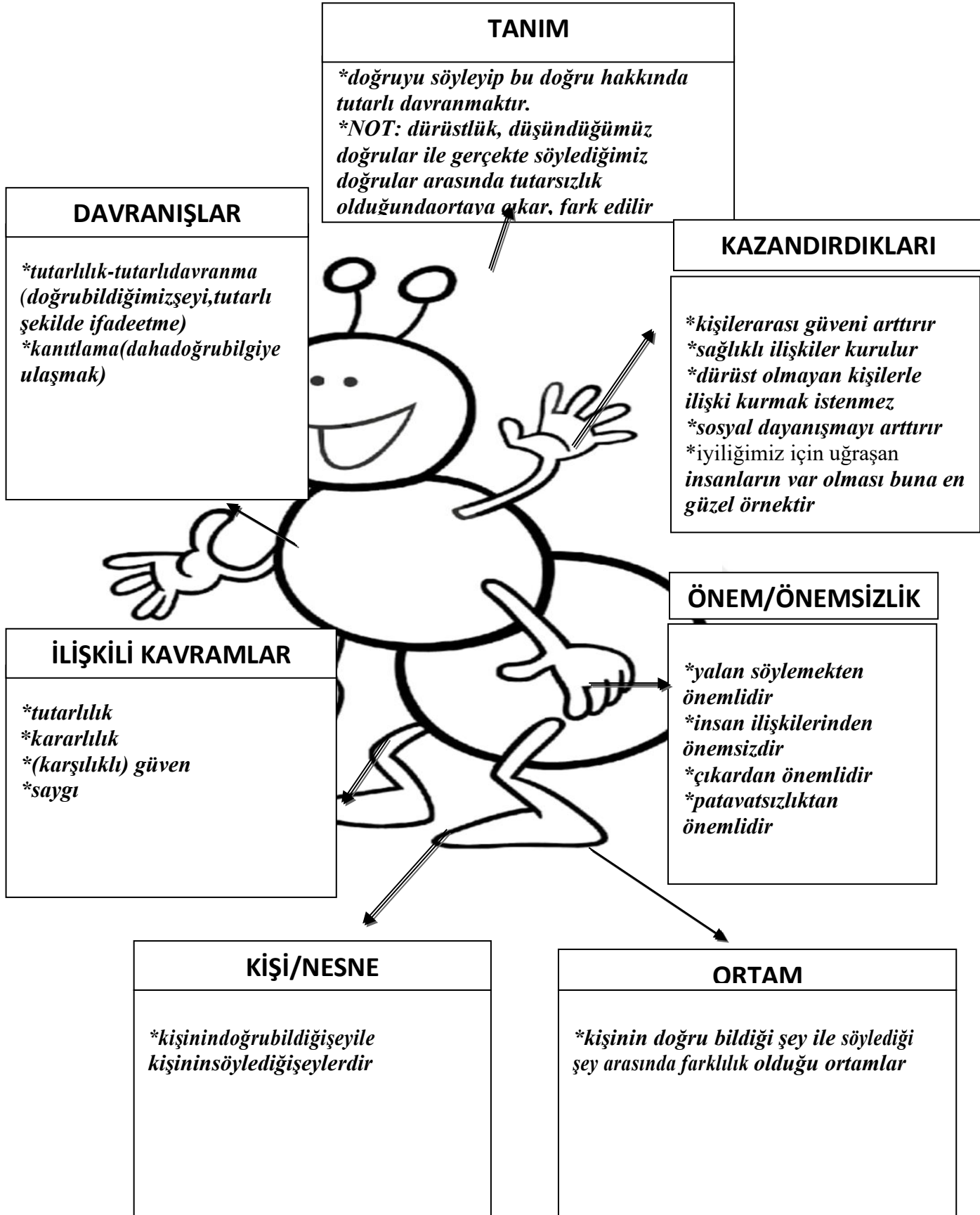
AZİM KAVRAM KARINCASI

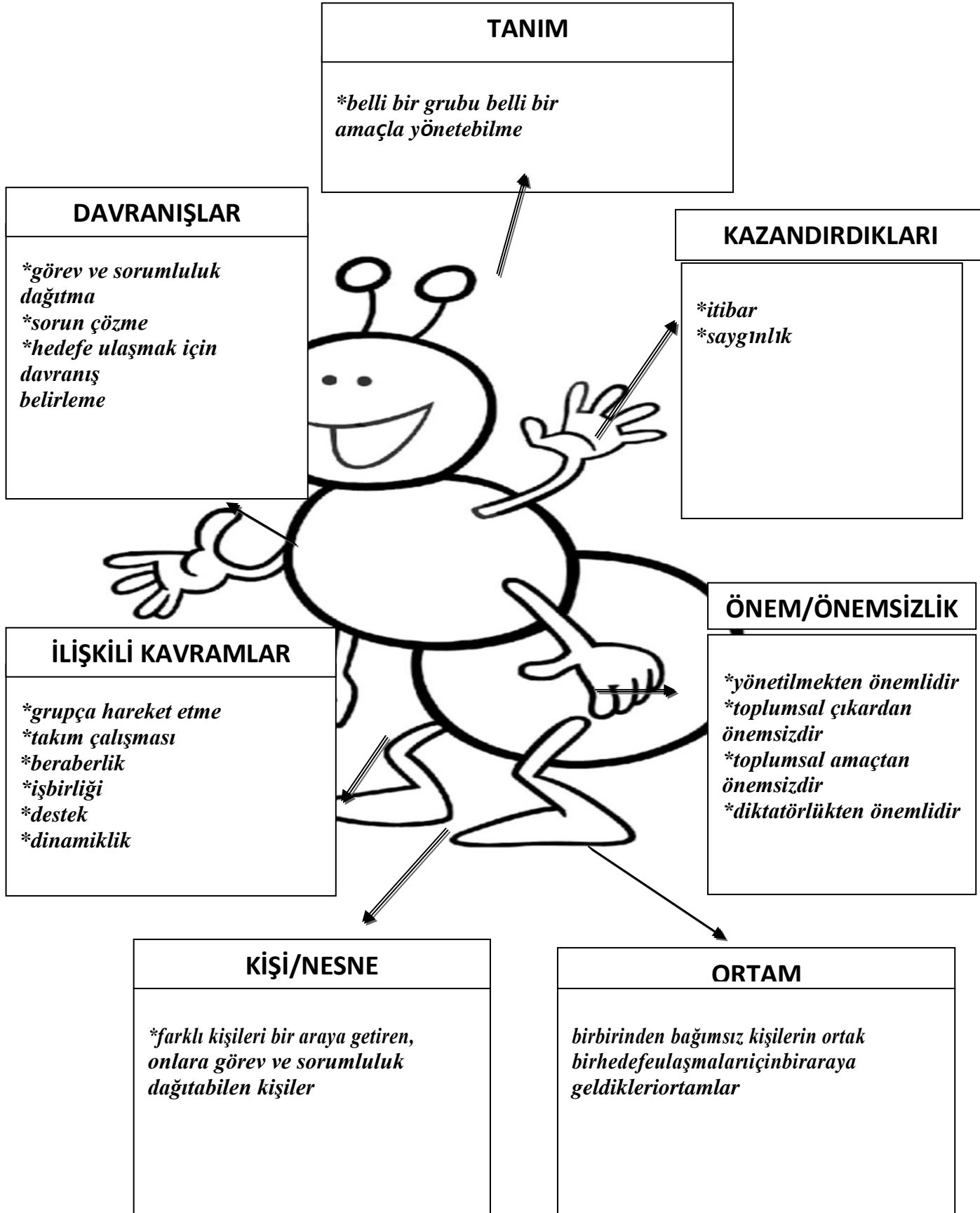
Form-12 / DEĞER ANALİZİ
NEZAKET KAVRAM KARINCASI

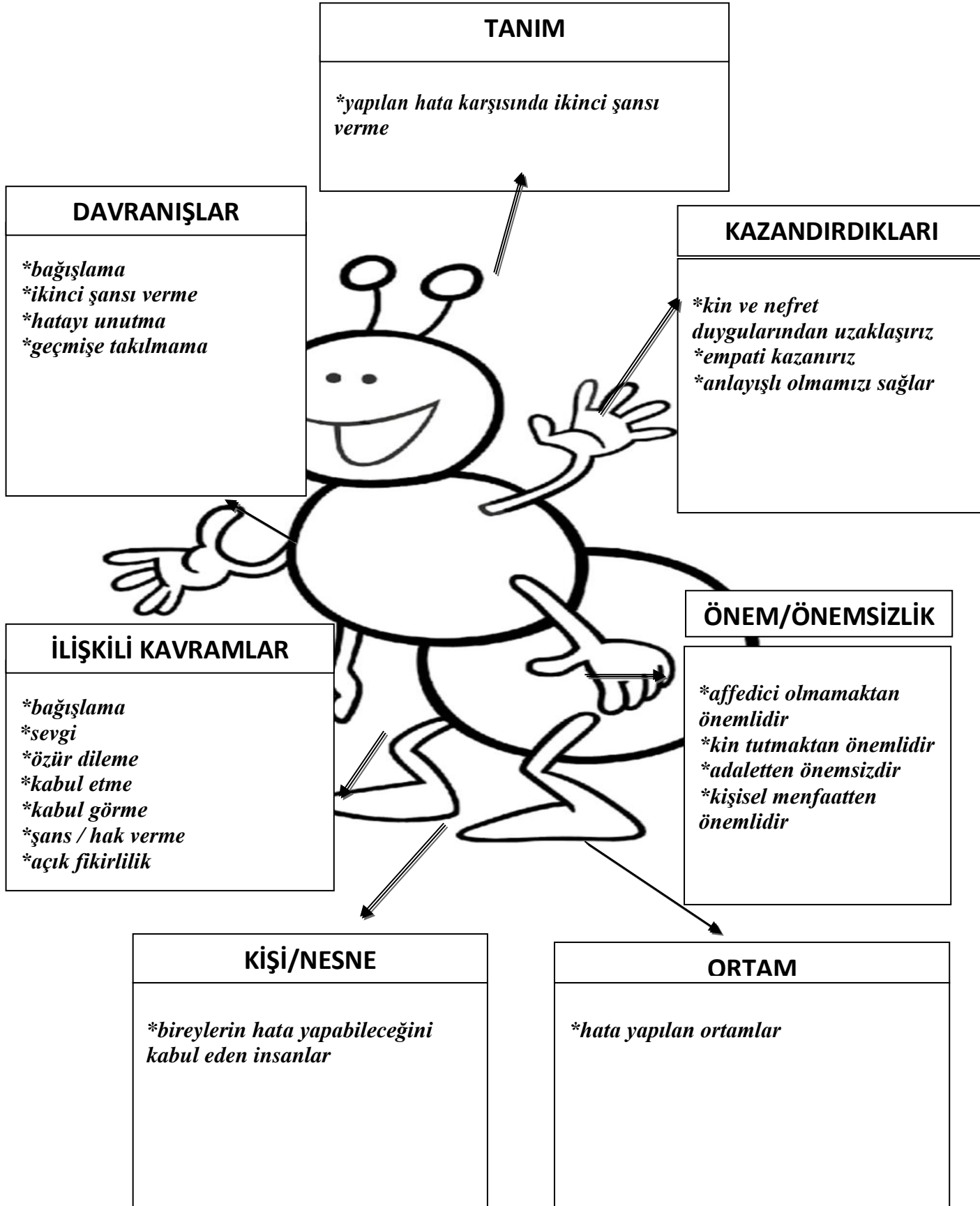
Form-13 / DEĞER ANALİZİ
DÜRÜSTLÜK KAVRAM KARINCASI

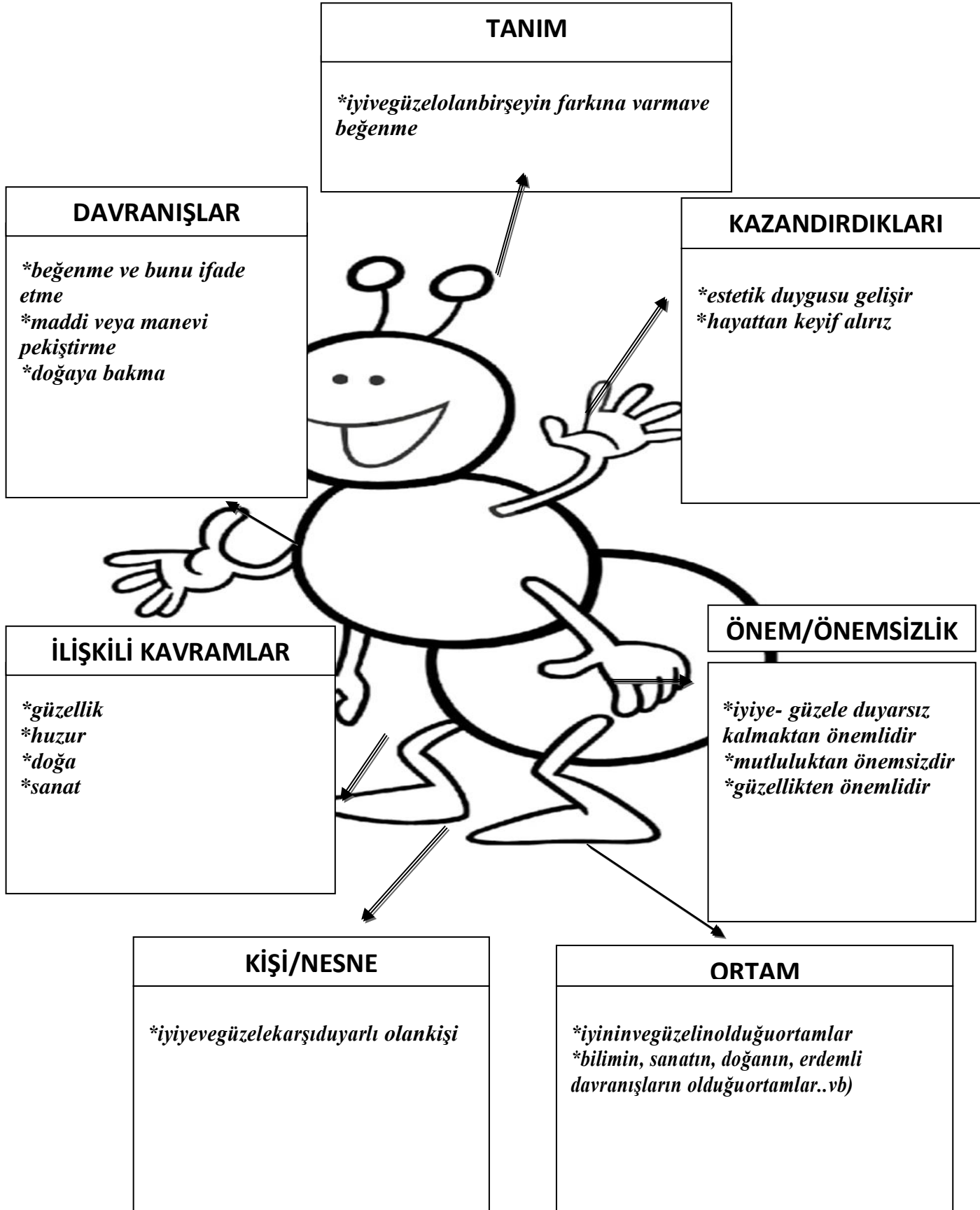
Form-14 / DEĞER ANALİZİ
LİDERLİK KAVRAM KARINCASI

Form-15 / DEĞER ANALİZİ
AFFEDİCİLİK KAVRAM KARINCASI

Form-16 / DEĞER ANALİZİ
ESTETİK KAVRAM KARINCASI

Form-17 / DEĞER ANALİZİ

UMUT KAVRAM KARINCASI

